

Plenum

Onsdag 4.11.2020 kl. 14.00—21.57

8. Statsrådets redogörelse om genomförande av Agenda 2030 Mot ett klimatneutralt välfärdssamhälle

Statsrådets redogörelse SRR 3/2020 rd

Remissdebatt

Talman Anu Vehviläinen: Ärende 8 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till framtidsutskottet, som utrikesutskottet, förvaltningsutskottet, kommunikationsutskottet, jord- och skogsbruksutskottet, kulturutskottet, social- och hälsovårdsutskottet, ekonomiutskottet, arbetslivs- och jämställdhetsutskottet och miljöutskottet ska lämna utlåtande till.

Efter statsminister Sanna Marins presentationsanförande förs debatten som snabbdebatt i fråga om de anföranden som ledamöterna anmält sig för i förväg. Gruppanförandena får vara högst 5 minuter långa. Efter gruppanförandena följer ett replikskifte på en och en halv timme, indelat i två 45 minuter långa pass, så att grupperna kan byta debattörer halvvägs in i replikskiftet. Övriga anföranden som ledamöterna anmält sig för på förhand får vara högst 5 minuter långa. Talmanskonferensen rekommenderar att även de anföranden som hålls efter snabbdebatten är högst 5 minuter långa.

För remissdebatten reserveras högst 3 timmar. Vid behandlingen av ärendet följer riksdagen det för ärenden med tidtabell överenskomna förfarandet.

Debatt

14.02 **Pääministeri Sanna Marin** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomessa asuvat YK:n onnellisuusraportin mukaan maailman onnellisimmat ihmiset. Se on asia, josta voimme olla ylpeitä. Elintasomme on korkea, yhteiskuntamme on toimiva, ympäristömme on puhdas, ja elämänlaatu koetaan hyväksi. Suomalaiset luottavat toisiinsa ja yhteiskunnan instituutioihin. Suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa on rakennettu määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti yhteistyössä eri toimijoiden välillä. Tasa-arvoinen ja sosiaalisesti eheä yhteiskunta on myös taloudellisen menestyksemme taustalla. Laadukas ja kaikkien ulottuvissa oleva koulutus on ollut yhteiskuntamme kehityksen tärkeimpiä tekijöitä. Yhteiskuntamme ei kuitenkaan ole vielä valmis. Tulevaisuuden hyvinvointi on rakennettava kestäväen kehityksen perustalle. Siksi myös hallitusohjelman tavoitteena on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävä yhteiskunta.

Seuraavien vuosien ja vuosikymmenten tärkein tehtävämme on rakentaa pohjoismaisesta hyvinvointiyhteiskunnasta ilmastollisesti ja ympäristöllisesti kestävä. Luonnonvarojen ylikäytön sijaan taloutemme on tulevaisuudessa pohjaututtava materiaalien resurssitehokkaaseen käyttöön ja niiden kiertoon. Kiertotalous ja puhtaan teknologian ratkaisut tarjoavat Suomelle myös mahdollisuuden kasvavaan vientiin ja työllisyyteen. Uudistamalla ta-

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

louttamme ilmastollisesti ja ympäristöllisesti kestävämmäksi paitsi pienennämme omaa hiilijalanjälkeämme myös kasvatamme globaalia kädenjälkeämme ilmastonmuutoksen ratkaisijana.

Suomi on vuonna 2015 sitoutunut globaalin kestävä kehityksen toimintaohjelman toteutukseen. Tämä YK:ssa sovittu toimintaohjelma, Agenda 2030, sisältää 17 tavoitetta, jotka tähtäävät köyhyyden poistamiseen sekä kestäväan kehitykseen, jossa otetaan ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioon.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Agenda 2030:n tavoitteet ovat hyvin linjassa hallitusohjelman tavoitteiden kanssa, ja hallituksen on ollut helppo jatkaa sitoutumista Agenda 2030:n toimeenpanoon. Agenda 2030:n kantavana ja läpileikkaavana teemana on, että kukaan ei jäisi kehityksestä jälkeen. Hallitusohjelma painottaa sosiaalista vastuuta niin, että kannamme vastuuta toisistamme ja yhteisestä tulevaisuudesta.

Hallituksen kestävä kehityksen selontekoa on valmisteltu poikkeuksellisessa tilanteessa. Maailmanlaajuinen koronaviruspandemia on ajanut yhteiskunnat vakavaan terveydelliseen ja taloudelliseen kriisiin. Hallituksen tavoitteena on ollut estää viruksen leviämistä yhteiskunnassa, turvata terveydenhuollon kantokyky ja suojella erityisesti riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä. Samalla olemme tukeneet yrityksiä, alueita ja ihmisiä, jotta epidemian aiheuttamat vauriot jäisivät mahdollisimman vähäisiksi. Talouspolitiikassa onkin viime kuukaudet keskitytty etenkin koronakriisin taloudellisten vaikutusten hoitoon. Vaikka toimintaympäristö on muuttunut, hallitusohjelman talouspolitiikan perimmäiset tavoitteet ovat pysyneet samoina. Hallituksen talouspolitiikan päämääränä on hyvinvoinnin lisääminen. Tällä tarkoitetaan ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää talouskasvua, korkeaa työllisyyttä ja kestävää julkista taloutta. Nykyisessä tilanteessa on entistäkin tärkeämpää vahvistaa työllisyyden kasvun edellytyksiä sekä investoida osaamiseen, tutkimukseen, tuotekehitykseen ja infrastruktuuriin. Määrätietoinen ja johdonmukainen ilmastopolitiikka on tulevaisuuden talouskasvun ja yritysten vakaan toimintaympäristön perusedellytys. Julkisen talouden kestävyys edellyttää paitsi korkeampaa työllisyyttä myös rakenneuudistuksia.

Agenda 2030 tähtää kestäväan kehitykseen, jossa otetaan ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioon. Sosiaalinen ja taloudellinen kehitys riippuvat luonnonvarojen kestävästä käytöstä. Kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttaminen on mahdollista vain, jos ilmaston lämpeneminen ja luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen pysäytetään.

Arvoisa puhemies! Sitoutuminen Agenda 2030:n toimeenpanoon on hallitukselle tärkeää myös kansainvälisen järjestelmän näkökulmasta. Kun monenkeskisen sääntöpohjaisen järjestelmän perusrakenteita haastetaan, Suomen kaltaisille sääntöpohjaista, monenkeskistä järjestelmää tukeville ja siitä hyötyville maille on tärkeää pitää kiinni yhteisistä sopimuksista. Myös tästä syystä hallitus pitää tärkeänä, että Suomi määrätietoisesti etenee Agenda 2030:n tavoitteiden toimeenpanossa. Suomi on sitoutunut YK:n yleismaailmallisiin arvoihin ja toimii kansainvälisen oikeuden, demokratian ja ihmisoikeuksien vahvistamiseksi. Demokratia sekä perus- ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja toteuttaminen ovat edellytys sille, että Agenda 2030 ja kestävä kehityksen tavoitteet voidaan saavuttaa Suomessa ja globaalisti.

Arvoisa puhemies! Koronaviruspandemian myötä ensimmäistä kertaa yli 20 vuoteen äärimmäinen köyhyys maailmassa lisääntyy, ja kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttaminen on vakavasti uhattuna. Kriisin keskellä köyhimmät ihmiset ovat erityisen haavoittuvassa asemassa. Monissa maissa taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset ovat terveyskriisiä laajempia ja pitkäkestoisempia. Kriisin myötä eriarvoisuus on lisääntynyt ja sukupuolten

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

välinen tasa-arvo on heikentynyt. Kielteisiä vaikutuksia nähdään myös maiden sisäiseen vakauteen ja turvallisuuteen sekä ihmisoikeuksien toteutumiseen ja demokratiakehitykseen. Agenda 2030 -tavoitteiden saavuttaminen edellyttää myös maailman humanitäärisiin tarpeisiin vastaamista ja tarpeiden taustalla oleviin syihin puuttumista. Turvallinen ja kestävästi kehittyvä maailma on myös suomalaisten etu. Suomen ihmisoikeusperusteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka ja sen osana kehityspolitiikka ovat tärkeimpiä globaalin vastuunkannon välineitä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen kestävä kehityksen selonteko esittelee tavoite tavoitteelta konkreettisesti ne toimet, joiden kautta hallitus edistää kunkin 17 kestävä kehityksen tavoitteen toteutumista. Selonteko rakentuu hallitusohjelman ja hallitusohjelmaan kirjattujen toimenpiteiden ympärille. Suomen toimia tavoitteiden saavuttamiseksi käsitellään kansallisesta ja globaalista näkökulmasta erikseen jokaisen tavoitteen yhteydessä. Selonteko kuvaa lisäksi Suomen kestävä kehityksen nykytilanteen, toimeenpanotyötä ohjaavat politiikkaperiaatteet, kansallisen toimeenpanotyön organisoimisen sekä toimeenpanon seurannan ja arvioinnin mekanismit. Kansallisen kestävä kehityksen politiikkaa ohjaavat periaatteet ovat pitkäjänteisyys ja muutosvoimaisuus, johdonmukaisuus ja globaali kumppanuus sekä omistajuus ja osallisuus. Nämä samat periaatteet esitettiin jo vuonna 2017 laaditussa ensimmäisessä kansallisessa Agenda 2030 -toimeenpanosuunnitelmassa. Nämä periaatteet ohjaavat myös Suomen kestävä kehityksen toimikunnan työtä.

Agenda 2030 -toimeenpanotyön seurannan ja arvioinnin periaatteiden osalta hallitus jatkaa jo edellisellä hallituskaudella käynnistettyä työtä. Hallitus on selonteossa sitoutunut kansallisen kestävä kehityksen politiikan arviointiin vuonna 2022. Tällä arvioinnilla hallitus haluaa luoda edellytyksiä menestykselle kestävä kehityksen työlle myös seuraavalla vaalikaudella.

Arvoisa puhemies! YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelmaa neuvotellessa Suomelle oli tärkeää ihmisoikeusperustainen ja laaja-alaiseen osallistumiseen perustuva lähestymistapa. Vaikka käsittelemme hallituksen selontekoa Agenda 2030 -toimeenpanosta, on tärkeää muistaa, miten merkittävää on yhteiskunnan kaikkien toimijoiden osallistuminen 17 globaalin tavoitteen saavuttamiseen. Yhdensuuntaisilla ja samoihin tavoitteisiin pyrkivillä teoilla yhteiskunnan eri sektoreilla saavutamme tavoitteet varmimmin. Kuntien ja kaupunkien, yhteisöjen ja järjestöjen, yritysten ja yksittäisten kansalaistenkin teoilla on valtava vaikutus. Kiitos siis kaikille näille toimijoille.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Agenda 2030:n toimeenpano on kesken. Vaikka edistystä on tapahtunut monessa suhteessa, ei tavoitteita olla vielä saavutettu, ei globaalisti eikä Suomessa. Yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen on nyt vajaa kymmenen vuotta aikaa. Kansainvälisten arviointiraporttien mukaan Suomi on saavuttanut tai saavuttamassa ne Agenda 2030 -päämäärät, jotka liittyvät köyhyyden poistamiseen, terveyteen ja hyvinvointiin, laadukkaaseen koulutukseen, puhtaaseen veteen, energian saatavuuteen ja puhtauteen, säälliseen työhön ja talouskasvuun, teollisuuteen ja innovaatioihin, eriarvoisuuden vähentämiseen, kaupunkien ja paikallisyhteisöjen kestävyteen sekä instituutioiden ja oikeusjärjestelmän toimivuuteen. Suomen suurimmat haasteet puolestaan liittyvät kuluksen- ja tuotantotapojen muutostarpeeseen, ilmastotoimiin, merien ja vesistöjen tilaan sekä muiden maiden tukemiseen Agenda 2030:n toimeenpanossa.

Suomi on sitoutunut kaikkien kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen. Tämä selonteko on toimenpidesuunnitelma näihin tavoitteisiin pääsemiseksi.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

Puhemies Anu Vehviläinen: Siirrymme ryhmäpuheenvuoroihin.

14.12 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronapandemia leimaa elämäämme ja politiikkaa tänään voimakkaasti, mutta nyt ei ole oikea aika sivuuttaa kauaskantoisia ratkaisuja. Kestävän kehityksen periaatteet katsovat yli koronan, mutta samalla akuuttiin tilanteeseen vastaaminen on parasta tulevaisuuspolitiikkaa.

Kestävästä kehityksestä on puhuttu pitkään, mutta Marinin hallitus vie asiaa nyt määrätietoisesti eteenpäin. Kunnianhimoisena tavoitteena on taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä yhteiskunta. Nykyinen hallitusohjelma on rakennettu tähän tavoitteeseen nojaten. Koronasta huolimatta paljon on saatu jo aikaan, mutta paljon tulevaisuuden kestävyttä lisääviä päätöksiä on tälläkin hallituksella vielä edessä.

Suomi tarvitsee tällaista uskalluksen politiikkaohjelmaa, jolla kestävä kehitys haasteet käännetään työllistävän edelläkävijyyden mahdollisuuksiksi ja kestäväksi elämäntavaksi.

Arvoisa puhemies! Ympäristön tilan heikentyminen ja ilmastonmuutos ovat ajuri monille muillekin ongelmille ja uhka koko maapallon elinkelpoisuudelle. Siksi hallituksen suuri tehtävä on viedä Suomi hiilineutraaliksi yhteiskunnaksi vuoteen 2035 mennessä. Edelläkävijyys tässä on Suomen etu.

Vihreä siirtymä ja kestäviin ratkaisuihin investoiminen on suuri mahdollisuus. Vihreä siirtymä tarkoittaa Suomelle kestävä kasvua, työtä ja arjen hyvinvointia, sekä samalla se tukee suomalaisten yritysten toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä. Rohkeus näissä asioissa antaa Suomelle kilpailuvaltin maailmanmarkkinoilla.

Suomessa poliittista konsensusta on historiallisesti rakennettu esimerkiksi komiteoiden avulla. Siksi toivon, että vihreän kehityksen ohjelmassa ja vihreässä siirtymässä otetaan käyttöön poliittista konsensusta rakentavia toimintamalleja. Oikeudenmukainen vihreä siirtymä voi edellyttää myös poliittisia innovaatioita.

Arvoisa puhemies! Sivistys on tärkeimpiä arvojamme ja ihmisen vapauden tae. Luottamus ihmisten kesken ja yhteiskunnan toimijoiden välillä on edellytys sosiaalisesti kestävä yhteiskunnan rakentamiselle.

Jatkossakin Suomi pärjää parhaiten panostamalla osaamistason nostoon kaikilla koulutusasteilla. Samalla oppimiseroja pitää kaventaa ja koulutuksellista tasa-arvoa on lisättävä. Jatkuvan oppimisen malli varhaiskasvatuksesta aina täydennyskoulutukseen ja vapaaseen sivistystyöhön asti on Suomen kilpailukyvyyn ja hyvinvoinnin perusta.

Yhdenkään nuoren kouluttautuminen ei saa jäädä kiinni rahasta. Siksi oppivelvollisuuden laajentaminen, jos mikä, tukee kestävä kehitystä. Se on merkittävä työllisyysteko ja tulevaisuusteko, mutta se on myös tasa-arvoteko. Tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että saamme kaiken potentiaalin käyttöömmä, niin että kuka tahansa lähtökohdistaan riippumatta voi opiskella miten pitkälle tahansa.

Arvoisa puhemies! Kaikki on pidettävä muutoksien ja haasteiden keskellä mukana. Siksi kestävä kehitys tavoitteet sekä pitkäjänteinen, ylisukupolvinen ja ylivaalikautinen ajattelu ja toiminta ovat koronaviruspandemiasta huolimatta tärkeä lähtökohta, sillä ne muodostavat kestävä tulevaisuuden perustan.

Köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäiseminen on tulevaisuuden talous- ja terveyspolitiikka, ja siksi tavoitteena on oltava huono-osaisuuden vähentäminen. Myös tarpeenmukaisen sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuus kaikille taloudellisesta tilanteesta huolimatta on inhimillisesti mutta myös kansantaloudellisesti tärkeää.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

Sote-uudistuksen lisäksi tarvitaan myös sosiaaliturvan kokonaisuudistus, jonka keskiössä on sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja toimeentulon turvaaminen kaikissa elämäntilanteissa.

Puhemies! Suomi tarvitsee kaikkien työpanoksen, ja siksi vammaisten ja osatyökykyisten työllistämiseen on panostettava yhä enemmän. Myös työhyvinvointia ylläpitäviin toimiin on tartuttava voimallisemmin, sillä liian monet jäävät työkyvyttömyyseläkkeelle liian varhain.

Arvoisa puhemies! Ilman politiikkajohdonmukaisuutta nämä hyvät tavoitteet eivät toteudu. Kestävä kehitys on otettava huomioon kaikilla politiikan alueilla. Esimerkiksi lakiesitysten vaikutusten arvioinnissa asiaa ei vielä riittävästi huomioida.

Politiikkajohdonmukaisuutta voidaan edistää myös ilmiöpohjaisella budjetoinnilla. Tämän lisäksi tarvitsemme bkt-mittaria täydentäviä hyvinvointitalouden mittareita, joilla pystymme paremmin erottamaan sen, mikä osa talouskasvusta lisää hyvinvointia ja mikä osa kasvusta mahdollisesti lisää jopa pahoinvointia.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuus ei vyöry päällemme — me teemme sen yhdessä. Tämän päivän päätöksillä vaikutamme siihen, millaisessa maailmassa seuraavat sukupolvet elävät. Me emme voi paeta vastuuta tästä tai siirtää sitä muille. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä painottaa, että kaiken kehityksen ajurina on oltava sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Siitä rakentuu hyväksyttävyyttä ja luottamusta, joiden turvin Suomea ja koko maailmaa parannetaan kestävästi.

14.18 Mauri Peltokangas ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Globaali kestävä kehityksen toimintaohjelma, Agenda 2030, on ohjannut Suomea ja muita maita kohti kestävämpää tulevaisuutta vuodesta 2016 lähtien. Ohjelma tähtää köyhyyden poistamiseen sekä kestäväan kehitykseen, jossa otetaan ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioon. Tämä sovittiin YK:n jäsenmaiden kesken vuonna 2015. Yhdessä asetettujen tavoitteiden — 17 eri alakohtaa — saavuttamiseksi on täten aikaa jäljellä kymmenen vuotta.

Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme oleva selonteko on järjestyksessään toinen toimenpanosuunnitelma, joka annetaan selontekona eduskunnalle. Tämä ohjelma esittelee ne toimenpiteet, joilla istuva hallitus haluaa edistää kunkin 17 kohdan kestäväan kehityksen tavoitteen toteutumista Suomessa ja maailmanlaajuisesti. Perussuomalaisien eduskuntaryhmä haluaa kiinnittää huomiota erityisesti pariin tiettyyn kohtaan selonteossa. Nämä alakohtat koskevat sekä ilmasto- ja energiapolitiikkaa että työllisyyspolitiikkaa. Maamme energia- ja ilmastopolitiikka on nykyisen hallituksen johdolla käännetty sekä epävakaa että ennustamattomalle kurssille. Ennen tätä vaalikautta päätöksentekosektorilla on ollut edes vähän sitä vakautta, mikä olisi palvellut yhteiskuntamme ja maamme kokonaisuutta sekä samalla tuonut siihen ylivaalikautista johdonmukaisuutta. Nyt tätä vakautta ja ennustettavuutta ei ole lainkaan.

Perussuomalaisien eduskuntaryhmä suhtautuu edelleen varsin kriittisesti koko esitykseen, sillä mielestämme se vaarantaa yhä kohtuuttomasti sekä maamme teollisuuden ja sen toimintakyvyn että siihen liittyvät työpaikat. Täten emme edelleenkään voi olla puoltamassa sitä, että saavuttaisimme maanosassamme ilmastoneutraalisuuden vuoteen 2050 mennessä, niin kuin Euroopan unionin pyrkimys on. Emme myöskään ryhmänä voi allekirjoittaa maamme hallituksen tavoitetta hiilineutraalisuudesta vuoteen 2035 mennessä. Näemme puolueena, että hallitusohjelma on täten laitettava uusiksi — ainakin juuri ilmastopoli-

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

tiikan osalta. Näin vapautuisi budjettivaroja esim. pk-yrityksille budjettimenetysten paikkaamiseen ja ennen kaikkea talouden jälleenrakentamiseen.

Arvoisa puhemies! Ilmastopolitiikasta sekä siihen kiinteästi liittyvästä Agenda 2030 -toimintaohjelmasta puhuttaessa ei voida koskaan sivuuttaa maataloutta ja sen tärkeyttä maallemme. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä pitää erityisen tärkeänä sitä, että esimerkiksi maa- ja metsätaloussektorin toimintaa maassamme ei liian kunnianhimoisilla päästövähennystavoitteilla vaikeuteta entisestään. Luonnollisesti me perussuomalaiset jatkamme edelleen toimiamme sen eteen, että koko Suomessa pystytään myös tulevaisuudessa asumaan sekä harjoittamaan maataloutta ja maatalousyrittäjyyttä kattavasti. Siksi perussuomalaiset vaatii realismia ilmastopolitiikkaan. Sen pitää olla suhteutettuna ongelmaan. Suomen päätöt ovat noin 1,1 promillea globaaleista päästöistä. "Saastuttaja maksaa" on perussuomalaisten linja niin kotimaassa kuin kansainvälisesti. Nyt vihervasemmistohallitus panee ilmastopolitiikkansa raskaimmin maaseudun vähävaraisten ihmisten, autoilijoiden ja yrittäjien maksettavaksi. [Keskeltä: Järjetöntä!] — Kyllä. — Samalla intoilu uhkaa johtaa maailman puhtaimman teollisuustuotannon siirtymiseen niihin maihin, joissa ei päästöistä välitetä. Perussuomalaisten mielestä maamme energia- ja ilmastopolitiikan kulmakivinä on oltava mahdollisimman korkea omavaraisuusaste, tuotanto- ja huoltovarmuus. Kun nämä näkökulmat huomioidaan, meillä on Suomessa niin energia- kuin ilmastosektorilla paljon enemmän voitettavaa kuin hävittävää. Nyt tämän istuvan vihervasemmistohallituksen toimilla meillä on tällä sektorilla vain hävittävää.

Arvoisa puhemies! Lopuksi muutama sana hallituksen harjoittamasta työllisyyspolitiikasta Agenda 2030:een liittyen. Kuten selonteossa todetaan, siirtyminen hiilineutraaliin talouteen osuu samaan aikaan laajemman työn murroksen kanssa. Hallitus on luvannut, että oikeudenmukaista siirtymää hiilineutraaliin talouteen tuetaan muun muassa koulutuksen, työvoimapolitiikan, mukaan luettuna elinikäisen ohjauksen, keinoin. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä näkee, että hallituksen tekemät työllisyystoimenpiteet eivät ole olleet riittäviä eivätkä myöskään realistisia. Mitä te vastaatte esimerkiksi noin 330 000 suomalaiselle, jotka tällä hetkellä ovat ilman työtä? Teidän tavoitteenne 60 000 uudesta työpaikasta vuoteen 2023 mennessä eivät auta tähän hetkeen, puhumattakaan tavoitteistanne 80 000 uudesta työpaikasta vuoteen 2030 mennessä. Ne ovat tästä hetkestä käsin tarkasteltuna valovuosien päässä. Te siirrätte vastuuta tuleville hallituksille. Ei näin voi toimia. Me perussuomalaiset näemme, että Suomessa on palautettava pikaisesti poliittisen päätöksenteon keskiöön toimintaohje: "Energian hinnalla on pystyttävä korvaamaan Suomen kaukainen sijainti kilpailijamaihimme ja maan sisäiset pitkät kuljetusmatkat." Ainoastaan edullisella energian hinnalla on mahdollista kompensoida tuotteidemme markkinoille kuljettamisen pitkän matkan kustannukset. Hallitus tuntuu unohtaneen tämänkin nyt täysin.

14.23 Mari-Leena Talvitie kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ovatko asiat paremmin tulevaisuudessa kuin tänään? Tähän kysymykseen törmään päivittäin kuunnellessani ihmisiä ympäri Suomen. Nousevatko lämmityskustannukset? Kielletäänkö autolla ajo? Kysymykset vaihtelevat: Onko minun luovuttava jostain? Paljonko se maksaa? Miksei joku muu voi tehdä? Huoli ja maapallo ovat kuitenkin yhteisiä. Vastaukseni on: ympäristö ei ole lahja menneiltä sukupolvilta, vaan se on lainaa tulevilta.

Arvoisa puhemies! Käsittelemämme Agenda 2030:n, kestävä kehityksen toimintaohjelman, viesti on selkeä. Meidän on tähdättävä kestävään kehitykseen, jossa otamme ympäristön, talouden ja ihmiset tasavertaisesti huomioon. Aika näiden tavoitteiden saavutta-

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

miseen on käymässä vähiin. Arktisella alueella ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät vähintään kaksinkertaisina.

Toivoa sen sijaan antaa se, että muutos on mahdollista. Lähtökohdat ovat hyvät, sillä Suomi on muiden pohjoismaiden tavoin kestävässä kehityksessä maailman kärkimaita. Olemme vieneet maailmalle ajatuksen siitä, että kestävä kehityksen periaatteet sisällytetään budjettiprosesseihin. Tämä työ aloitettiin edustaja Orpon ollessa valtiovarainministerinä.

Ilmastonmuutos ja sen torjunta ovat läsnä kaikissa kestävä kehityksen tavoitteissa aina puhtaasta ruuasta ja veden riittävyydestä kehitys yhteistyön onnistumiseen. Kaivojen poraaminen on turhaa, jos maaperä kuivuu entisestään. Samoin työmme naisten ja tyttöjen oikeuksien vahvistamiseksi itäisessä Afrikassa valuu hukkaan, jos maanosa muuttuu elinkelpottomaksi lämpenevän ilmaston vuoksi.

Tämän mittaluokan haasteita ratkaistaan vain rakentavan yhteistyön kautta. Pääministeri Sipilän johdolla kahdeksan eduskuntaryhmää sitoutui ennen viime eduskuntavaaleja yhteisiin ilmastotavoitteisiin, jotka näkyvät nyt Marinin hallitusohjelmassa. Sitouduimme tekemään oman osamme maailman keskilämpötilan nousun rajoittamiseksi puoleentoista asteeseen.

Kun viime vuoden aikana olen kuunnellut hallituksen riitelyä, olen joutunut kysymään toistuvasti itseltäni, onko hallitus sitoutunut näihin yhteisiin ilmastotavoitteisiin. Asiantuntijat ovat ehdottaneet listan keinoista, joita meidän päättäjien tulisi tehdä. Ehdotusten jälkeen hallituspuolueet tyrmäävät esitykset yksi kerrallaan. Jäljellä on hämmennys ja sekaannus. Turpeesta tuli laiha ja riittämätön kompromissi. Ympäristölle haitalliset tuet kasvavat kaikista lupauksista huolimatta. Viime päivien keskustelun perusteella näyttää siltä, että liikenteen päästöjen puolittaminen pysähtyy jo lähtöruutuun.

Suomalaiset ansaitsevat toivoa. Keskustelua on hallinnut liikaa pelko — joko siitä, että poliittiset päättäjät eivät tee riittävästi ilmastotekoja, tai siitä, että ne muuttavat ihmisten arkea kohtuuttomasti. Ilmastotoimissa on löydettävissä rakentava keskitie, jolloin niin ihmiset kuin ympäristö kiittävät. Me voimme vähentää päästöjä hankaloittamatta ihmisten elämää. Päästöjen laskeminen luo parhaimmillaan uusia työpaikkoja ja varmistaa perinteisen teollisuuden kilpailukyvyn. Olemme jo kyenneet lisäämään uusiutuvan energian osuutta merkittävästi energiantuotannossa. Sähköntuotantomme on pian lähes päästötöntä. Meidän onkin kohdistettava katseemme lämmityksen, liikenteen ja rakennetun ympäristön päästöjen laskemiseen sekä kiertotalouden edistämiseen.

Arvoisa puhemies! Meillä ei ole varaa unohtaa ihmistä ja ihmisen hyvinvointia. Jos unohtamme ihmisen, unohtamme yhteiskuntamme ja annamme syykkeen populisteille, jotka ennemmin repivät kuin rakentavat. Meillä on vastuu perustella muutoksen tarpeellisuus. Aika ja politiikka tarvitsevat enemmän sillanrakentajia kuin muurinsuunnittelijoita.

Jos ryhdymme toimeen nyt, voimme tehdä vaikuttavia ratkaisuja heikentämättä elintasoamme. Tarvitsemme rakenteellisia uudistuksia sekä kannustimia arjen ympäristövalintoihin. Suomi ansaitsee kestävä kehityksen verouudistuksen, jossa verotuksen painopiste siirretään työn ja yrittämisen verotuksesta kulutuksen ja haittojen verotukseen.

Mitä muutos maksaa? Investoinnit maksavat, mutta hinta on sitä kalliimpi, mitä kauemmin me sitä siirrämme. Kokoomus on toistuvasti esittänyt ratkaisuja kestävä kasvun tukemiseksi: investointeja puhtaaseen energiaan ja ympäristölle haitallisten tukimuotojen leikkauksia. Päästövähennyksiä on toteutettava kaikilla yhteiskunnan sektoreilla. Tutki-

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

musten mukaan erot halvimpien ja kalliiden keinojen välillä voivat olla jopa satakertaisia. Keinoilla on siis väliä.

Miksei joku muu voi tehdä? Meillä on edelläkävijöinä vastuu ja mahdollisuus raivata tietä ja luoda maahamme työtä, yrityksiä ja ihmisille hyvinvointia. Moninkertaistamme työmme panoksen myymällä insinööriosaamisemme puhtaiden ratkaisujen osalta maailmanmarkkinoille. Osaamisella voi olla keskeinen rooli ratkottaessa paikallisen vesiverkoston tai energiantuotannon ongelmia. Vientiteollisuutemme osaaminen kestää hyvin kansainvälisen vertailun, ja useat toimialat ovat tehneet jo tiekartat [Puhemies koputtaa] siirtymisestä vähähiiliseen tuotantoon.

Arvoisa puhemies! Jos emme pidä huolta julkisen talouden kestävydestä, vaarannamme ekologiseen kehitykseen liittyvät tavoitteet. [Puhemies koputtaa] Hallitusohjelmalta on siltä osin pudonnut pohja niin julkisen talouden kestävyden kuin ilmastotavoitteidenkin suhteen.

Niin asiantuntijat [Puhemies koputtaa] kuin nuoret ilmastolakkolaiset ovat odottaneet liian kauan lunastamattomia lupauksia ilmastomuutoksen hillitsemiseksi. Hallituksen tulisi kohdata tämä totuus ja päivittää hallitusohjelma. [Puhemies koputtaa] Ja ehdotamme, että hallitus kutsuisi kaikki eduskuntapuolueet jälleen pyöreän pöydän ympärille sopimaan päästövähennyskeinoista siinä samassa hengessä, joka vallitsi ennen vaaleja. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Nuorison ei pidä kärsiä enää aikuisten kinastelusta ja riitelystä. Tulevat sukupolvet ansaitsevat nyt toivoa ja tekoja. — Kiitos.

14.29 Hannakaisa Heikkinen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maailmassa ja Suomessa on nyt valtavasti huolta: huolta terveydestä, huolta toimeentulosta, huolta tulevaisuudesta. Tässä epävarmuudessa voi pelotella ihmisiä tai lietsoa vastakkainasettelua, kuten perussuomalaiset jokaisessa ja kokoomuskin ainakin joka toisessa puheenvuorossaan tekevät, tai sitten ratkoa ongelmia. Se on keskustan vaihtoehto. Ei nyt tarvita lisää epätoivoa ja turvattomuutta. Nyt tarvitaan lisää toivoa ja turvaa. Vastakkainasettelun politiikalla ei rakenneta kestävää tulevaisuutta tuleville sukupolville.

Arvoisa puhemies! Tässä ja nyt tärkeintä on Suomen selviytyminen. Samalla meidän pitää rakentaa tulevaisuutta. Kestävää kehitystä on, että pidämme kaikki suomalaiset ja koko Suomen mukana. Eriarvoisuutta ja osattomuutta ei saa päästää jylläämään. Kestävää kehitystä on, että saamme tähän maahan lisää työpaikkoja ja talouden jälleen kuntoon. Velasta ei saa tulla lastemme ja nuoremme taakkaa. [Jussi Halla-aho: Hyvin menee tähän mennessä!] Kestävää kehitystä on, että suojelemme luontoa. Tuhlailu ja tärväily eivät tee oikeutta tulevaisuudelle. Ilmastoviisas maa- ja metsätalous, jolla huolehdimme huoltovarmuuden perustasta ja kotimaisesta, puhtaasta ruuasta myös kriisien keskellä, on ylisukupolvista vastuunkantoa parhaimmillaan. Haluamme jättää niin maan, veden kuin ilmankin puhtaampana lapsillemme kuin mitä me olemme itse saaneet.

Arvoisa puhemies! Oikealla politiikalla pystymme yhdistämään nämä asiat, huolehtimaan perheen pienimmistä ja yhteiskunnan heikompiosaisista, rakentamaan taloudellista menestystä ja elämään tasapainossa luonnon kanssa. Mutta onnistuaksemme meidän pitää muuttaa suuntaa. Suuruuden ekonomia ja kaiken keskittäminen ovat viimeistään koronajan myötä tulleet tiensä päähän. Tulevaisuutta on Lähi- ja Haja-Suomi. Kun kodeissa voidaan hyvin, Suomi voi hyvin. Siksi koulutusmahdollisuuksien ja peruspalvelujen pitää olla lähellä ihmisiä tasa-arvoisesti koko maassa.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

Yritykset luovat työpaikat. Siksi niiden pärjäämistä pitää tukea. Tarvitsemme myös lisää mahdollisuuksia etätöihin ja -yrittämiseen sekä nopeampia nettiyhteyksiä koko Suomeen. Myös paikallisesti pystytään tekemään paljon yrittäjyyden hyväksi. Esimerkiksi kotikaupungissani Kiuruvedellä kaupungin hankkima lähiruoka on viidennes kaikista elintarvikkeistoista. Lähialueen kalat, lihatuotteet, kasvikset, marjat, leipomo- ja myllytuotteet tarjoavat työtä lukuisille alueen yrittäjille ja samalla puhdasta ja maistuvaa ruokaa Kiuruveden asukkaille lapsista vanhuksiin.

Lähi- ja Haja-Suomi nojaa kotimaisten, uusiutuvien luonnonvarojen kestävään käyttöön. Läheltä tulevia raaka-aineita hyödyntämällä saamme päästöjä alas, mutta emme museoi luontoa. Kestävästi rakennettu, hajautettu yhteiskunta on valmiimpi ottamaan vastaan myös yllättäviä kehityskulkuja. Koronapandemia on korostanut hajautetun yhteiskunnan vahvuuksia.

Arvoisa puhemies! Ehkä eniten tarvitsemme Suomeen ja maailmaan kuitenkin yhteistyötä. Suomen ongelmat ovat yhteisiä. Vain yhdessä pystymme ne ratkaisemaan ja vastaamaan ihmisten huoliin. Selän kääntäminen muulle maailmalle voi luoda valheellisen turvallisuudentunteen hetkeksi, mutta ei maailma katoa mihinkään. Siksi meidän pitää tehdä myös kansainvälistä yhteistyötä ja auttaa kaikkein heikompiosaisia.

Agenda 2030 hyväksyttiin viisi vuotta sitten YK:n kestävä kehityksen huippukokouksessa. Viiden vuoden aikana tavoitteiden saavuttamisessa on edistytty. Paljon työtä on kuitenkin vielä jäljellä, maailmalla ja meilläkin. Keskustan eduskuntaryhmä painottaa kehityspolitiikassa perusasioita, puhtaan ruuan ja veden saantia sekä koulutusta ja terveydenhuoltoa kaiken inhimillisen kehityksen perustana. Me toimimme niin kotimaassa kuin kansainvälisesti toivon ja turvan puolesta, kestävä tulevaisuuden puolesta.

14.34 Tiina Elo vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ikäpolvea, jolle sanapari ”kestävä kehitys” tuo mieleen vuoden 1987. Tuolloin Ympäristön ja kehityksen maailmankomissio julkaisi Norjan entisen pääministerin Gro Harlem Brundtlandin johdolla raportin Our Common Future, Yhteinen tulevaisuutemme. Puhe yhteisestä tulevaisuudesta ja kestävästä kehityksestä valoi uskoa ympäristön tilasta huolestuneeseen lukiolaiseen. Nyt, yli 30 vuotta myöhemmin, globaali kestävä kehityksen raportti osoittaa, että etenemme kohti kestävä kehityksen tavoitteita — mutta aivan liian hitaasti. Globaali eriarvoisuus kasvaa ja kietoutuu entistä tiiviimmin yhteen vakavien ympäristökriisien kanssa. Luontokato etenee. Kulutamme luonnonvaroja yli maapallon kestokyvyn. Kasvatamme ilmastovelkaa tuleville sukupolville. Näin ei voi jatkua. Meidän on löydettävä keinot luoda kestävä kasvua ilman hyvinvoinnin heikkenemistä. Tarvitsemme uusia kansainvälisiä kestävä hyvinvoinnin mittareita. Kestävyys on otettava kaiken päätöksenteon, suunnittelun ja budjetoinnin perustaksi.

Arvoisa puhemies! YK:n globaali kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 ohjaa Suomea ja muita maita kohti kestävämpää tulevaisuutta. Sen keskeisenä tavoitteena on, että kaikki pysyvät muutoksessa mukana eikä kukaan jää kehityksestä jälkeen. Kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttaminen Suomessa ja globaalisti edellyttää vahvaa demokratiaa ja ihmisoikeuksien toteutumista. Agenda 2030 tavoittelee maailmaa, jossa kunnioitetaan ihmisarvoa, oikeudenmukaisuutta ja syrjimättömyyttä, maailmaa, jossa jokaisella on tasa-arvoiset mahdollisuudet toteuttaa itseään ja antaa osansa yhteiseen hyvinvointiin. Tällainen maailma on myös vihreiden päämäärä.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

Tällä hetkellä maailmanlaajuinen koronapandemia uhkaa kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista — ja on osaltaan merkki kestävämmän kehityksen vakavista seurauksista. Äärimmäinen köyhyys lisääntyy ensimmäistä kertaa yli 20 vuoteen. Se uhkaa jopa 150:tä miljoonaa ihmistä ympäri maailman.

Me vihreät haluamme, että Suomi on aktiivisesti mukana pysäyttämässä tätä kehitysuuntaa. Suomi onkin sitoutunut parantamaan vähiten kehittyneissä maissa elävien ja haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten elämää. Se vahvistaa ihmisoikeuksien toteuttamista, lisää vakautta ja vahvistaa globaalia turvallisuutta. Turvallinen ja kestävästi kehittyvä maailma on myös suomalaisten etu. Osana tätä työtä kehitysyhteistyön määrärahat onkin nostettava 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta. Tämän lisäksi kehittyville maille on osoitettava erillistä ilmatorahoitusta ilmastonmuutoksen torjuntaan ja siihen sopeutumiseen.

Arvoisa puhemies! Motto "ajattele maailmanlaajuisesti, toimi paikallisesti" on yhä ajankohtainen. Suomessa meidän on pienennettävä hiilijalanjälkeämme, joka on maailman suurimpien joukossa. Se tarkoittaa kulutus- ja tuotantotapojemme muuttamista sekä tehokkaita ilmastotoimia. Kestävä elvytys tarjoaa meille nyt ainutlaatuisen mahdollisuuden järjestelmätason muutoksen toteuttamiseen sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Me vihreät kannatamme reilua muutosta eli sitä, että vähennämme päästöjä, köyhyyttä ja epätasa-arvoa samaan aikaan. Tämä pätee niin paikallisesti kuin globaalisti. EU:n elpymisvarat onkin käytettävä kokonaisuudessaan Agenda 2030:n mukaisesti kestävästä kehityksestä edistäviin hankkeisiin.

Hyvät kansanedustajat, meillä on enää kymmenen vuotta aikaa Agenda 2030 -tavoitteiden saavuttamiseksi. Käytännön työ tehdään suurelta osin kaupungeissa ja kunnissa, yrityksissä ja järjestöissä, oppilaitoksissa ja työpaikoilla, kotiemme arjessa. Tätä kestävän kehityksen työtä meidän tulee nyt määrätietoisesti tukea, kannustaa ja helpottaa. Yli 30 vuoden matka Brundtlandin komission raportista tähän päivään osoittaa, että vaikka meillä on laajasti hyväksytyt yhteiset kestävän kehityksen tavoitteet, niiden toimeenpanossa riittää vielä työtä. Tuoreessa haastattelussa nyt jo 81-vuotias Gro Harlem Brundtland peräänkuuluttaakin poliittisilta johtajilta nyt enemmän kunnianhimoa ja sitoutumista. Tässä me vihreät haluamme Suomen olevan etujoukoissa.

14.39 Hanna Sarkkinen vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 on ihmiskunnan suunnitelma A. Sen on onnistuttava, sillä suunnitelma B:tä ei ole. Agendan tavoitteet koskevat ja sitovat meitä kaikkia.

Suomalainen hyvinvointivaltio on kyennyt toteuttamaan monia sosiaaliseen ja taloudelliseen kehitykseen liittyviä tavoitteita nojaten universalismin periaatteisiin. Parannettavaakin vielä on, ja nykyinen hallitusohjelma on rakennettu kestävän kehityksen periaatteiden pohjalta. Koulupudokkuus on merkittävä haaste, johon hallitus vastaa panostamalla koulutukseen sekä pidentämällä oppivelvollisuutta. Eläkeläisköyhyys on maamme häpeätahra, jota on lievennetty korottamalla matalimpia eläkkeitä. Sosiaali- ja terveystalouden yhdenvertaista saavutettavuutta halutaan parantaa sote-uudistuksella ja hoitotakuulla.

Arvoisa puhemies! Agenda asettaa vaatimuksia kaikille maailman maille. Kuitenkin toisilla mailla on paremmat edellytykset vastata haasteisiin. Suomen kaltaisen vauraan maan on omien toimiansa ohella tuettava muiden maiden kestävästä kehityksestä. Tässä keskeisenä välineenä on kehitysyhteistyö ja -rahoitus, kauppapolitiikka sekä toiminta kansainvälis-

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

sä organisaatioissa. Kannamme globaalia vastuuta, ja hallitus on lisännyt kehitysrahoitusta. Matkaa kohti 0,7:n rahoitusosuutta kuitenkin on vielä.

Kehitysyhteistyössä meidän on keskityttävä erityisesti niihin asioihin, joissa Suomella on erityistä annettavaa ja joissa voi saavuttaa vaikuttavuutta. Esimerkiksi Suomen työ naisten ja tyttöjen aseman parantamiseksi sekä seksuaaliterveyden edistämiseksi kehittyvissä maissa on erittäin tärkeää, erityisesti aikana, jolloin populistiset ja vanhoilliset päättäjät käyttävät naisten kehoja politiikkansa keppihevosenä. Suomen työ vammaisten oikeuksien edistämiseksi on myös ollut urauurtavaa.

Arvoisa puhemies! Ilman rauhaa ei ole kehitystä, joten Suomen panos rauhanturvaamiseen ja -sovitteluun ja muuhun rauhaa edistävään toimintaan on myös äärimmäisen arvokasta.

Suomi voi antaa myös merkittävää lisäarvoa oikeudenmukaisen verotuksen kehittämiseen. Toimiva ja oikeudenmukainen verotusjärjestelmä on ennakkoehto toimivien julkisten palveluiden järjestämiselle ja tulonjaon tasoittamiselle myös kehittyvissä maissa. Kasvava eriarvoisuus on valtava globaali ongelma ja inhimillisen kehityksen este. Nykyinen globaali talous ja politiikka on epäonnistunut pahasti, kun rikkain prosentti omistaa enemmän varallisuutta kuin loput maailman väestöstä yhteensä. Suomen pitää jatkossakin tukea kehittyvien maiden verotusjärjestelmiä sekä kansainvälisiä ponnisteluja veroparatiisien sulkemiseksi. Vasemmistoliiton mielestä myös Suomessa olisi tehtävää tulo- ja varallisuuserojen kaventamiseksi, mutta valitettavasti tärkeät verouudistukset, esimerkiksi osinkoverojen oikeudenmukaisempi verottaminen, jäävät tällä hallituskaudella vielä tekemättä.

Arvoisa puhemies! Suomen suurimmat kestäväen kehityksen haasteet liittyvät ympäristöön. Me elämme kestäättömästi, tuotamme liikaa ilmastopäästöjä ja tuhlaamme luonnonvaroja. Olemme aloittaneet matkamme kohti hiilineutraalia hyvinvointivaltiota, mutta lisää päätöksiä ja toimia tarvitaan vielä niin paikallisesti kuin kansallisestikin.

Meidän iso tehtävämme tässä ajassa on sovittaa elämämme ja taloutemme ympäristön reunaehtoihin. Kate Raworthin donitsitalouden käsite kuvaa hyvin tavoitetilaa: Donitsin ulkokehällä ympäristö asettaa ihmiskunnan taloudelliselle toiminnalle ekologiset reunaehdot, joita ei voi ylittää ja joihin on sopeuduttava. Donitsin sisäkehän taas muodostavat sosiaaliset reunaehdot, ne minimivaatimukset, jotka talouden on täytettävä, jotta kaikille ihmisille voidaan turvata ihmisarvoinen elämä ja hyvinvoinnin perusedellytykset. Talous tai talouskasvu ei ole päämäärä vaan väline. Kestävä talous on siis donitsi, joka toimii sosiaalisten vaatimusten sisäkehän ja ekologisten reunaehtojen ulkokehän välillä. Yhteensovitus on tehtävä niin, etteivät ihmisten hyvinvointi ja toimeentulo vaarannu. Ilmastotoimissa on otettava huomioon eri puolilla maata asuvat ihmiset, ja muutosten aiheuttamat kustannukset tulee kompensoida erityisesti pienituloisille. Hallitus onkin huomionnut tämän reilun siirtymän periaatteen muun muassa tukiessaan öljylämmityksestä luopuvia kotitalouksia.

Vasemmistoliiton mielestä myös EU:n elvytyspaketin rahoista valtaosa on käytettävä reilun siirtymän tukemiseen ja ilmastokestävien työpaikkojen luomiseen, muun muassa suuntaamalla tukea turpeesta luopumiseen. Talouden toimintaa on ohjattava kestävämmäksi. Valtion perinteisen talousbudjetoinnin rinnalla olisi kehitettävä päästöbudjetointia. Yritysten toimintaa tulee ohjata kestävämpään suuntaan säätämällä yritysvastuulaki. EU:n ulkorajoille on asetettava hiilitullit. Valtion omistajapolitiikan ja yritystukien on ohjattava ympäristökestävyyteen. [Puhemies koputtaa] Lisäksi tarvitsemme bkt:n rinnalle kokonaisvaltaisen kehityksen mittarin.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

14.45 **Mikko Ollikainen r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade fru talman! Agenda 2030 siktar på ett klimatneutralt samhälle där miljön, ekonomin och människan är i balans. I detta program är tilliten till rättsstaten, demokratin, det nordiska välfärdssamhället och jämställdheten centrala värden.

Om vi hade diskuterat Agenda 2030 förra hösten hade nog tonvikten varit annorlunda än den är nu. I dag har coronaviruspandemin både globalt och nationellt tagit en stor del av uppmärksamheten. I dagens läge måste vi kunna medge att vi på riktigt inte vet hur kontinentalplattorna placeras sig då pandemin släpper sitt grepp.

Arvoisa rouva puhemies! Pandemia on esimerkki siitä, että me emme voi yksin ratkaista kaikkia globaaleja haasteita. Luottamusta kansainväliseen yhteistyöhön on vahvistettava.

Tämä oli myös pääviesti, kun Suomi viime viikolla esitteli maamme puheenjohtajuusohjelman Pohjoismaiden ministerineuvostossa. Tulevan vuoden ohjelmassa linjataan aktiivista yhteistyötä entistä ympäristöystävällisemmän, kilpailukykyisemmän ja sosiaalisesti kestävämmän Pohjolan luomiseksi.

Myös EU-yhteistyön painopiste on ollut nopeissa, EU:n ilmastotavoitteita tukevissa elvytystoimenpiteissä.

Se, että maailma ajattelee entistä enemmän kestävyyttä, luo huikeita mahdollisuuksia myös maamme teollisuudelle, joka on maailman kärkeä esimerkiksi energiaa säästävien ja ympäristöystävällisten moottoreiden osalta.

Ärade fru talman! Det är ändå inte enbart vid de internationella förhandlingsborden som vi tar de viktiga stegen mot ett klimatneutralt samhälle. Det är viktigt att sporra till koldioxidneutrala lösningar också i lokalsamhället.

SFP och svenska riksdagsgruppen stöder hållbarhet på alla plan. Vi ska backa upp kommunerna och lokalsamhället, och då är det skäl att komma ihåg att våra regioner i Finland är olika. Det som fungerar på ett ställe kanske inte fungerar lika bra på ett annat. På landsbygden kan det till exempel handla om smarta elnät, om att producera egen el genom till exempel vindkraft eller solenergi, om att vidareanvända jordbruksavfall till bränsle, exempelvis biogas till bilarna i en egen by. Sådana planer finns bland annat i Österbotten. Allt behöver inte vara stort. Vi ska ha en smidig och möjliggörande lagstiftning.

Agenda 2030 vill göra städerna till mänskliga boendemiljöer som är inkluderande, säkra och hållbara. Vi ska bygga ut den utsläppsnåla kollektivtrafiken och förbättra kvaliteten på livsmiljön via arkitekturen.

Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisten tulee tuntea osallisuutta asuinpaikasta ja iästä riippumatta. Siksi Agenda 2030 -toimintaohjelman 17 tavoitteesta tulee tiedottaa selkeästi ja faktapohjaisesti, jotta ihmisten on helppoa omaksua ne. Onnistuneella viestinnällä voimme lisätä luottamusta niihin päätöksiin, jotka eri tasoilla on tehtävä. Sanelupolitiikka harvemmin toimii.

Sekä lyhyen että pitkän aikavälin toimenpiteitä tarvitaan. Agenda 2030 painottaa sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta. Maapallon luonnonvarojen kestävä käytön sekä työllisyyteen ja kiertotalouteen panostamisen osalta koulutuksen merkitys on olennainen.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

För att säkra framtidstron bör vi särskilt främja ungdomssysselsättningen och stärka de ekonomiska möjligheterna för kvinnor på jämställda villkor. Alla länder har nytta av en frisk och utbildad arbetskraft, också Finland.

Arvoisa rouva puhemies! Työsarkaa riittää. Toimintaohjelma on hyvin laaja, ja Agenda 2030:n tavoitteiden saavuttamiseksi on vielä paljon tehtävää. Me RKP:ssä olemme sitä mieltä, että meillä ei oikeastaan ole vaihtoehtoja vaan meidän on edettävä näiden tavoitteiden mukaisesti, jotka myös keskeisesti näkyvät Marinin hallituksen ohjelmassa. Vuosikello, jonka tulee toimia selkeänä seurannan ja arvioinnin välineenä, näyttäköön, että olemme oikealla tiellä. Yhdessä — Tillsammans.

14.50 Sari Tanus kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilman kestävästä kehitystä ei ole ihmistä, ja ilman ihmisiä ei ole kestävästä kehitystä. Agenda 2030 on laaja-alainen ja kokonaisvaltainen kestävä kehityksen tavoiteohjelma, joka kattaa hyvin monia elinympäristön ja inhimillisen kestävyden alueita. Selonteon tavoitteista, köyhyyden poistamisesta ja kokonaisvaltaisesta kestävästä kehityksestä, jossa otetaan huomioon ympäristö, talous ja ihminen, ei tässä salissa varmaankaan ole suurta erimielisyyttä. Sen sijaan kestävään kehitykseen tähtäävän politiikan keinoista voi olla hyvinkin erilaisia näkemyksiä.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä yhtyy ohjelman perustavoitteisiin painottaen kuitenkin muutamia seikkoja. On selvää, että meillä on vastuu toimistamme, jalanjäljittämme ja vaikutuksista sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Selonteossa on nostettu esiin, että Suomi olisi jo saavuttanut tai saavuttamassa monet Agenda 2030:n päätavoitteista. Raportit ja tilastot eivät kuitenkaan kerro koko totuutta. Ei pidä tuudittautua hyvän olon tunteeseen. Satojen metrien leipäjonot omassa pääkaupungissa tai vaikkapa Itämeren tila kertovat toisen totuuden. Monet huomautukset Suomen sosiaaliturvan liian matalasta tasosta kertovat samaa. Perustoimeentulon varassa elävän suomalaisen ääni ei raportissa kuulu.

Koronapandemia on osoittanut, kuinka nopeasti maailma voi muuttua ja kuinka huonosti olimme varautuneet tällaiseen kriisiin. Pandemian kaltaisissa poikkeustilanteissa kansainvälisen yhteistyön merkitys korostuu. Samoin on muissakin rajat ylittävissä haasteissa, kuten ilmastonmuutoksen torjunnassa. Meidän tulee pystyä luomaan yhteisiä toimintatapoja samalla muistaen, kuten pandemia on osoittanut, kuinka tärkeä rooli kansallisilla valtioilla on.

Arvoisa puhemies! Siirtymää kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa tulee viedä eteenpäin, mutta se pitää toteuttaaärkevin toimenpitein, sopusoinnussa yhteiskunnan muiden toimien kanssa, kansalaisia oikeudenmukaisesti kohdellen ja suomalaisten yritysten toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä edistäen. Siirtymän tulee olla kansantaloudellisesti kestävä ja tasapainoista. Sen tulee tarkoittaa kestävästä, työllistävästä kasvusta ja arjen hyvinvointia. Oman maan taloudesta huolehtimalla meillä on mahdollisuus auttaa myös muita maita.

Suomen ihmisoikeusperustainen ulko- ja turvallisuuspolitiikka ja sen osana kehityspolitiikka ovat tärkeimpiä globaalin vastuunkantomme välineitä. Kehitysyhteistyöhön tulee panostaa, Suomen tulee kantaa vastuuta myös kriisiaikana ja tukea pitkäjänteisesti hauraita maita, erityisesti haavoittuvia ihmisryhmiä, tehdä monenkeskistä yhteistyötä. Tässä erityisesti kansalaisjärjestöjen rooli on tärkeä. Tavoitteena on, että kehittyvien maiden omat taloudet tarjoavat enenevässä määrin työpaikkoja ja hyvinvointia kansalaisilleen. On hyvä muistaa, että oikein kohdennettu ja hyvin toimiva kehitysyhteistyö on myös tärkeä tapa ennaltaehkäistä kriisejä, jotka voivat johtaa hallitsemattomaan muuttoliikkeeseen.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

Arvoisa puhemies! Haluamme myös kiinnittää huomiota niihin seikkoihin, joita selonteossa ei ole. Suomen ehkä kaikkein suurinta ongelmaa, syntyvyyden dramaattista laskua, raportti ei käsittele lainkaan. Kuitenkin Suomen pitkään laskenut syntyvyys on iso uhka Suomen hyvinvoinnille ja kestäväälle kehitykselle Suomessa. Herääkin kysymys, ymmärtääkö hallitus tämän tilanteen todellisen vakavuuden ja haasteen ratkaisemisen kiireellisyyden.

Agenda 2030 pyrkii edistämään ihmisoikeuksia ja demokratian toteutumista. Laaja sanan-, mielipiteen- ja uskonnonvapaus ovat demokratian peruspilareita. Niiden toteutuminen ei kuitenkaan ole itsestäänselvyys enää edes meillä Suomessa. Tästä on monia esimerkkejä viime vuosien ajalta, viimeisimpänä valtakunnansyyttäjän kristillisen uskon ilmaisemiseen liittyvät tutkinnot. Tällainen toiminta on ristiriidassa niiden arvojen kanssa, joita Agenda 2030 ilmentää. Ilman laajaa sanan-, mielipiteen- ja uskonnonvapautta ei ole demokratiaa, ja ilman demokratiaa emme pysty pitämään kurssia kohti [Puhemies koputtaa] inhimillisesti kestävää tulevaisuutta.

14.55 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Hallituksen selonteossa on pitkä lista kannatettavia tavoitteita. On helppo ymmärtää, miksi näihin tavoitteisiin pitää pyrkiä. Mutta helpommin sanottu kuin tehty. Vielä pitäisi päättää, miten ja milloin. Ajoituksella on iso merkitys. Hosumalla ei tule mitään hyvää.

Pääministeri vastaa viime kädessä siitä, että talous, terveys ja tulevaisuus ovat tasapainossa. Olen huolissani seurannut lisääntyntä vastakkainasettelua. Pääministeri arvostelee yrityksiä yhteiskuntavastuun puutteesta. Mutta mikä sitten on hallituksen yhteiskuntavastuu? Koronan hoitamisen ja EU-velkapaketin kritiikkiin vastataan fanaattisesti ikään kuin niistä ei saisi edes puhua. Pääministeri on EU-velkapaketin yhteydessä kertonut ainutkertaisuudesta ja tarkkarajaisuudesta — ymmärtääköhän kukaan, mitä se tarkoittaa? Eurooppa ja EU ovat taas luukut kiinni. Kun näitä EU-paketteja tulee vielä lisää, on mielenkiintoista seurata, mitä nimiä sitten käytetään kansalaisia hämäämään.

Selonteossa sanotaan, että julkisen talouden velka vakautuu vuosikymmenen loppuun mennessä. Marinin hallitus ei ole tehnyt yhtään mitään. Edes hallitusohjelmaa ei tarvitse kirjoittaa uusiksi. Hallitusohjelmaa ei uskalleta kirjoittaa uusiksi, koska viisikon korttipakka leviäisi pöydälle. Tavoitteet ovat niin eri maailmasta ja hajallaan, että nykyisestä on pakko pitää kiinni rystyset valkoisina. Kyllä tulee kaikkien aikojen kallein kompromissi. Liike Nytin mielestä hallitusohjelma pitää kirjoittaa uusiksi ja aidot työllisyystoimet käynnistää välittömästi. [Kimmo Kiljusen välihuuto] Päättämätön odottelu ja ajan peluu on suunnatonta vääryyttä seuraavia sukupolvia kohtaan.

Ilmastonmuutoksen torjunta ja hiilineutraali Suomi vuonna 2035 ovat tärkeitä tavoitteita. Vain keinot puuttuvat. Otetaan nyt esimerkiksi tämä ministeri Harakan käsittämätön esitys liikenteen veromalleista. Työssäkäyvät maksavat enemmän veroja, ja muille ministeri lupaa rahaa tilille. Vappusatasta ei saatu, bensaharakkaa ei haluta ja sotekiurua ei löydetä. [Naurua] Nyt ei tiedä autoilija eikä autokauppias, mitä on tulossa. Kiire voi olla, mutta hölmöillä ei pidä.

Liike Nytin mielestä liian tiukoista aikatauluista ei pidä pitää kiinni. Väärällä sääntelyllä ja verotuksella sahaamme vain omaa jalkaamme. Valtion ja yritysten roolien pitää olla selvät. Valtio mahdollistaa ja luo olosuhteet. Yritykset kehittävät teknologioita ja tuotteita ja tekevät kauppaa, kun markkina on olemassa. Yritysten kasvu, investoinnit ja uudet työpaikat ovat hyvinvoinnin ydintä.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

Ilmastonmuutoksen torjunnassa ei meidän pidä olla EU:n mallioppilas hinnalla millä hyvänsä, vaikka kannatuksestaan kipuilevat vihreät haluaisivatkin niin. Ympäristöstä puhutaan isoin kirjaimin. Tärkeintä on taata suomalainen ruoka ja puhdas vesi. Ne ovat elintärkeitä myös vuonna 2030.

Liike Nytin mielestä hallitus yrittää velkarahalla ja julkista puolta paisuttamalla pitää yhteiskuntaa pyörimässä. Näin se ei tule ikinä onnistumaan. Kuunnelkaa järjen ääntä: ainoa mahdollisuus on yritysten kasvu, investoinnit ja uudet työpaikat. Vain menestyvät yritykset ja yrittäjät antavat tähän mahdollisuuden. Talous, terveys ja tulevaisuus. Vain toimiva talous takaa terveen tulevaisuuden. Hallituksen kiihtyvä velkaralli päättyy seinään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Mikkonen, 3 minuuttia.

15.00 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen: Arvoisa puhemies! Tämä selonteko on jatkoa Suomen pitkäjänteiselle politiikalle, jossa hallitukset ovat osoittaneet tahtotilansa kestäväen kehityksen politiikan systemaattiselle toimeenpanolle. Hiilineutraalisuus vaatii ratkaisuja, jotka ovat niin ekologisesti ja taloudellisesti kestäviä kuin myös sosiaalisesti oikeudenmukaisia, kuten monessa puheenvuorossa korostettiin. Meidän tuleekin taata, että siirtymä tehdään osallistavasti ja reilulla tavalla. Laaja-alainen kestäväen kehityksen Agenda 2030 on siten keskeinen kompassi hiilineutraalin ja sosiaalisesti oikeudenmukaisen hyvinvointiyhteiskunnan saavuttamiseksi.

Suomi on muiden Pohjoismaiden rinnalla kansainvälisten kestäväen kehityksen vertailujen kärjessä. Tämä on hienoa ja osoittaa, että pohjoismainen yhteiskuntamallimme tuottaa kestäväen kehityksen ratkaisuja, joista hyötyy koko yhteiskunta. Mutta meilläkään ei ole siitä syytä jäädä laakereille lepäämään. Hallitus onkin tarttunut tarmokkaasti useisiin toimiin näiden haasteiden taklaamiseksi. Hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi oleellista on tietysti kasvihuonepäästöjen merkittävä vähentäminen. Tässä jo pitkään on ollut etenkin fossiilienergiasta luopuminen avainasemassa.

Hallitus vie ilmastotyötä ja lainsäädäntöä määrätietoisesti eteenpäin, ja monet toimet ovat jo käynnissä. Tämä hallitus on esimerkiksi ensimmäinen, joka on kyennyt tekemään päätöksiä ympäristölle haitallisten tukien lakkauttamisesta. [Timo Heinosen välihuuto] Samalla olemme alentaneet teollisuuden sähköveroa, jotta voimme taata teollisuudellemme siirtymän kohti vähähiilisyttä ja siten takaamaan teollisuuden kilpailukyvyn myös tulevaisuudessa.

Selonteossa tunnistetut ympäristöhaasteet ovat tyypillisesti pitkälle kehittyneiden ja teollistuneiden maiden kipupisteitä, ja siksi niihin pitää tarttua myös kansainvälisessä ja EU-yhteistyössä. EU:n uusi kasvustrategia eli vihreän kehityksen ohjelma Green Deal antaa jäsenmaille välineitä edistää ympäristöä ja ilmastotavoitteita samalla kun huolehdimme talouden kehityksestä, työllisyydestä ja Euroopan kilpailukyvvystä.

Nostaisin vielä esille Suomen globaalin vastuun, joka tuli myös useassa puheenvuorossa. [Jussi Halla-aho: Sitä riittää!] Meidän täytyy huolehtia siitä, että toimiemme vaikutukset ovat kestäviä myös maamme rajojen ulkopuolella. Siksi on tärkeää, että tässä selonteossa Suomen toimia Agenda 2030:n tavoitteiden saavuttamiseksi maamme rajojen ulkopuolella käsitellään erikseen jokaisen tavoitteen yhteydessä. Suomen positiivisen globaalin kädenjäljen kasvattamiseen tulee satsata kaikilla sektoreilla.

Vuoteen 2030 tuntuu nyt olevan pitkä aika, mutta se aika kuluu nopeasti. Sitä ei ole siis hukattavaksi. Siksi onkin tärkeää, että toimimme Suomessa kaikilla rintamilla. Tämä se-

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

lonteko kertoo hallituksen tahtotilasta, [Puhemies koputtaa] samoin kuin hallituksen päätös jatkaa kestävän kehityksen näkökulmien sisällyttämistä valtion talousarvioon.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt siirrymme ensimmäiseen debattiin. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ja siirtymään omalle paikalleen, ja V-painikkeella puheenvuoropyyntö.

15.03 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille ja muillekin kollegoille monista hyvistä puheenvuoroista. Iloitsen siitä, että tässä on paljon puhuttu viennistä ja työllisyydestä ja nostettu ne esiin. Ja globaalit energia- ja ympäristöteknologian markkinathan ovat niin valtavat, että Suomi tulee aina selviämään tulevaisuuden sote-ratkaisuista ja vaikka mistä, kunhan meidän yrityksemme onnistuvat nappaamaan edes osan niistä valtavista energia- ja ympäristöteknologian markkinoista.

Muun muassa tulevaisuusvaliokunnassa olemme usein tuoneet esiin sen, että Suomen tulisi panostaa erityisesti energia- ja ympäristöteknologian systeemitason tutkimukseen, kehitykseen, innovaatioihin ja siihen liittyvään liiketoimintaosaamiseen. Ja itse toivon myös, että Pohjoismaat voisivat tehdä syvempää yhteistyötä tällä saralla, ja ehdottaisinkin, että näiden kansallisten energia- ja ympäristöstrategioiden ohella voitaisiin tehdä myös tämmöinen yhteispohjoismaalainen energia- ja ympäristöstrategia, mihin liittyisivät myös yhteiset järjestelmätason vientiponnistelut. Jos näihin muutaman kommentin jossain vaiheessa saisi ministereiltä.

Mutta kiitos hyvistä keskustelusta.

15.04 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihmiskunnan keskeisiä haasteita on hillitön väestönkasvu etenkin Afrikassa ja Lähi-idässä. Afrikan väkiluvun ennustetaan kaksinkertaistuvan vuosisadan puoliväliin ja nelinkertaistuvan vuosisadan loppuun mennessä. Tämä kehitys vetää maton kaikkien kestävän kehityksen tavoitteiden alta. Se lisää ympäristön kuormitusta ja päästöjä, ruokkii ja ylläpitää köyhyyttä ja konflikteja ja on myös keskeinen juurisyy siirtolaisuudelle, joka on vahingollista ja tuhoisaa Suomen ja Euroopan hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta. Kaiken kehityspolitiikan lähtökohdana pitäisi olla väestöräjähdyksen torjunta, ja se pitää sitoa tyttöjen koulutuksen ja naisten aseman edistämiseen kohdemaissa. Passivoivasta rahankippaus- ja kaivonporauspolitiikasta on syytä siirtyä eteenpäin.

15.05 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille ja muille ministereille hyvästä esittelystä.

Uskon, että tämän selonteon tekeminen ei tuottanut suuria vaikeuksia hallitukselle, jonka ohjelma on rakennettu kestävän kehityksen periaatteelle. Toki on niin, että koronapandemia on tuonut oman sävöksensä tähän, minkä olemme saaneet lukea. Ja nyt kun tässä on sellaisiakin ääniä ollut ilmassa, että tämän pandemian vuoksi ja sen talousvaikutuksien vuoksi meidän pitäisi nyt vähän ikään kuin höllätä tästä ilmastonmuutoksen torjunnasta, siirtymisestä kohti hiilineutraaliin yhteiskuntaan, niin itse asiassa, jos me nyt katsomme, mitä maailmalla tapahtuu, se on päinvastoin. Nyt jos me luovumme näistä tavoitteista, niin silloin me samalla ilmoitamme meidän yrityksillemme, että niistä markkinoista, joihin tulee tapahtumaan hyppy, me jäämme ulos. Nyt on syytä laittaa kaasua tässä.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

Toinen, jonka koronapandemia on osoittanut, [Leena Meren välihuuto] on se, [Timo Heinonen: Pitää olla biokaasua!] kuinka tärkeää on se, että pidämme yhteiskunnan sosiaalisesta eheydestä kiinni. Ne yhteiskunnat, jotka ovat eheät, [Puhemies koputtaa] selviävät pandemiasta parhaimmin.

15.07 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toden totta, Sipilän hallituksen aikana jo tähän Agenda 2030:een otettiin vahvasti kantaa ja nimenomaan talousarviossa, ja uutena elementtinä tuotiin silloin talousarvioesitykseen erillinen analyysi, joka keskittyisi erityisesti hiilineutraaliuteen ja resurssiviisauteen. Silloin tehtiin laskelmat, että vuoden 2019 budjetissa ympäristölle haitallisia tukia oli 3,5 miljardia. Viime vuoden budjetissa ne nousivat 3,6 miljardiin, ja tämän vuoden budjettia tietenkin odotamme, vuoden 21 budjettia, ja kas, kas, niitä ei enää VM pystynytään laskemaan. Tein ihan helpon harjoituksen siitä, ja ympäristölle haitalliset tuet nousevat nyt 3,8 miljardiin. Ministeri Mikkonen, kun te täällä kuitenkin edustaja Sirénille sanoitte taannoin, että nämä nimenomaan eivät ole nousussa vaan laskussa, niin haluaisin kyllä nyt kysyä sitten, ovatko nämä ympäristölle haitalliset tuet nyt todellakin nousemassa vai laskemassa.

15.08 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Perussuomalaiselle eduskuntaryhmälle ihmisoikeudet ovat ensiarvoisen tärkeä asia. Ihmisoikeudet on tietysti kaikille globaalisti pyrittävä takaamaan, myös Suomen omalla panoksellaan. Kuitenkin huomautan, että ihmisoikeudet eivät ole toteutuneet kaikkialla, koska yhteiskunnat eivät ole kaikkialla länsimaiden tavoin järjestäytyneitä. Yhteiskunnissa ei kaikkialla kunnioiteta ihmisten ja yksilöiden oikeuksia kuten länsimaissa.

Tässä hysteerisen poliittisessa ilmapiirissä minua ihmetyttää aina se, että ihmisoikeuksien toteutuminen pyritään laittamaan yksinomaan ilmastopolitiikan piikkiin. Se on absurdia. Suomalaisen työntekijän lisäverottaminen tai teollisuuden kilpailukyvyyn heikentäminen ei ole kestävä kehitystä, vaan ne ovat tekosyitä edistää omaa sosialismia monille poliitikoille täällä. Tämä kyllä valitettavasti näistä puheista kuuluu läpi. [Vasemmalta: Oh-hoh!]

15.09 Pasi Kivisaari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhä useampi maailman ihmisistä pääsee kyllä kouluun, mutta kehitysmaiden oppimistulokset ovat heikot. OECD kutsuu tätä maailmanlaajuisesti oppimisen kriisiksi. Suomen Opetushallitus on arvioinut, että maailma tarvitsee noin 27 miljoonaa uutta opettajaa joka vuosi, jotta edes nykytaso voitaisiin säilyttää. Oppimisen kriisi kehitysmaissa koskettaa suomalaisia, koska olematon koulutus syventää humanitäärisiä kriisejä, heikentää yhteiskuntaa ja lopulta myös laittaa liikkeelle siirtolaisvirtoja.

Puhemies! Koulutus tulisi nostaa Suomen kehitysyhteistyön kärkiteemaksi. Panostamalla opetusalaan Suomen omien vahvuuksien pohjalta tuemme maailman tyttöjä, poikia, heidän perheitään ja yhteiskuntiaan. Samalla tuemme oikeudenmukaisempaa ja vakaampaa maailmaa, [Puhemies koputtaa] jossa meidän suomalaistenkin olisi parempi elää.

15.10 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Agenda 2030 on laaja katsantokanta, kuten kuuluukin, ja tähän kuuluvat myös vesistöt ja meret. Merien osalta täällä on jouduttu toteamaan: ”Suomi ei ole viime vuosina onnistunut vähentämään merkittävästi kuormitusta.” Itse asiassa Suomen ympäristökeskuksen näkökulman mu-

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

kaan, jos tänä vuonna loppusyksyn sateet ovat normaalit, valitettavasti kuormitus Itämereen on ennätysmäinen johtuen edellisen vuoden roudattomasta talvesta.

Syyttelyn sijaan tarvitaan tietysti ratkaisuja, jotka kääntyvät sekä maatalouden että vesistöjen eduksi, ravinteiden kiertoon ennen kaikkea, mutta fakta on, että me emme elämämme aikana näe levämassojen poistumista merestä, jos ei ravinteita saada suoraan pois vesistöistä.

Minä sain tänä aamuna tutustua Otaniemessä kahteenkin yritykseen, jotka tähtäävät laitoksiin, joilla kerättäisiin suoraan levämassaa ja jalostettaisiin siitä sokereita, pigmenttejä ja niin edelleen elintarviketeollisuuden käyttöön. Erityisesti kysyisin hallitukselta, [Puhemies koputtaa] ministeri Mikkoselta: miten me yhdessä voisimme varmistaa, että tällaiset keinot skaalautuvat nopeasti [Puhemies koputtaa] ja saadaan meri puhtaaksi myös Suomen osalta, [Puhemies: Aika!] ei pelkäästään ilmaston? — Kiitos. [Leena Meri: Nimi mainittu!]

15.12 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 on kattavin ja painavin kansainvälinen asiakirja globaalin köyhyyden ja syrjäytymisen voittamiseksi. Kestävä kehitys ymmärretään sekä taloudellisista lähtökohdista että sosiaalisista ja ekologisista lähtökohdista. Usein joutuu kansainvälisissä yhteyksissä esittelemään Suomen toimia tämän Agenda 2030:n toteuttamiseksi, ja, arvoisa puhemies, on ollut ilo todeta, että Suomen, Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelma on yksi painavimpia asiakirjoja, joita voidaan esittää siitä, kuinka kestävän kehityksen osalta Suomi antaa panoksensa sekä suhteessa kotimaisiin toimiin että globaaliin vastuunkantoon. Se alkaa oppivelvollisuuden pidentämisestä, se jatkuu sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamiseen, se kohdentuu tasaavampaan tulonjakopolitiikkaan, ilmastonmuutospolitiikkaan, ja hienoa: myöskin kehitysyhteistyön määrärahat on käännetty jälleen kerran [Puhemies koputtaa] nousuun, ja siellä ennen kaikkea tuki hauraimmille valtioille [Puhemies koputtaa] nousuun voimakkaasti. — Onneksi olkoon hallitukselle.

15.13 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Miten Agenda 2030 -tavoitteet täyttyvät Suomessa?

Tavoite 1: ”Poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta.” Maksuhäiriömerkinnät ja suomalaisten ylivelkaantuminen ovat kasvaneet räjähdysmäisesti. Miksei hallitus tee asialle mitään?

Tavoite 2: ”Poistaa nälkä, saavuttaa ruokaturva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestävä maataloutta.” Suomessa ei ole merkittävää aliravitsemusta. Sen sijaan ylipainoisuus osuus kasvaa. Kansanterveydelliset ongelmat kasvavat. Miten hallitus puuttuu tähän?

Tavoite 3: ”Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille.” Huumekuolemat ovat lisääntyneet, ja vihreät haluavat laillistaa huumeaineet.

Tavoite 4: ”Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäisen oppimisen mahdollisuudet.” Heikot perustaidot omaavien nuorten osuus on kasvanut. Nykyistä vaikuttavampiin ja monialaisiin tukitoimiin tulisi keskittyä viipymättä, jotta perusopetuksessa osaamistason kehityksessä saataisiin käänne parempaan. Peruskoulun aikana ilmeneviin oppimisvaikeuksiin tai muihin oppimistuloksia ja motivaatiota heikentäviin tekijöihin [Puhemies koputtaa] ei löydy yksinkertaista ratkaisua oppivelvollisuuden laajentamisesta.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

15.14 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näin Yhdysvaltojen politiikan myllerryksen aikana on hieno olla täällä Suomen eduskunnassa keskustelemassa tästä kestävästä kehityksen toimenpideohjelmasta, joka perustuu sitoumuksemme kansainvälisiin sopimuksiin. Korona ei ole poistanut näitä ihmiskunnan suuria haasteita, joista ilmastonmuutos ja luontokato ovat ihan keskeisiä asioita globaalin eriarvoisuuden lisäksi. Pitkäjärjenteistä työtä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi täytyy tehdä. Meillä on tosiaan vain 10 vuotta, jos haluamme saavuttaa nämä tämän toimenpideohjelman tavoitteet.

On löydettävä ne keinot, joilla kehitys — koko ihmiskunnan kehitys, mutta myös Suomen yhteiskunnan kehitys — on ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä. Tälle hallitukselle nämä tavoitteet ovat keskiössä, ja toimeen on ryhdytty, mutta toimia tarvitaan joka päivä.

15.15 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronapandemia on saanut kansallisvaltiot käpertymään itseensä, ja kansainvälinen solidaarisuus on todella ollut koetuksella. Siksi tämä selonteko on niin tärkeä, ja Suomen globaali vastuu on entistä tärkeämpi. Maailmalla ihmisoikeusjärjestöt raportoivat, kuinka korona on syventänyt olemassa olevia ihmisoikeusongelmia — siis maailmalla, ja myös meillä täällä Suomessa ja länsimaissa — mutta tämän lisäksi kriisi on vaikeuttanut ihmisoikeusaktivistien työtä ja ihmisoikeuksien edistämistä. Oxfam raportoi puolestaan heinäkuussa, että koronakriisin aiheuttama nälkä saattaa tappaa pian enemmän ihmisiä kuin itse tauti. Suurimmissa ruokaongelmissa ovat maat, joiden tilanne on jo lähtökohtaisesti hauras.

Kasvava eriarvoisuus on valtava globaali ongelma ja inhimillisen kehityksen este. On hienoa, että hallitus kantaa globaalia vastuuta myös koronakriisin keskellä [Puhemies koputtaa] lisäämällä ensi vuonna kehitysyhteistyön määrärahoja.

15.16 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Agenda 2030:n yksi keskeinen tavoite on köyhyyden poistaminen. Köyhyyttä valitettavasti esiintyy Suomessa edelleen. OECD on suositellut Suomen perusturvan korjauksiin universal credit -tyyppistä mallia, joka nostaisi jopa 90 000 ihmistä köyhyydestä. KD esitteli tähän perustuvan kannustavan perusturvan mallin jo viime kaudella, ja kysyisinkin nyt, kuinka tämä asia on etenemässä. Tarttuuko hallitus rakenteisiin, jotka ylläpitävät köyhyyttä?

Sitten tässä tavoite 3:ssa, taata terveellistä elämää ja hyvinvointia kaiken ikäisille, Suomessa neuvolatoiminta on ollut menestystarina. On helppo yhtyä siihen, että vastasyntyneiden ja alle viisivuotiaiden lasten kuolleisuus on erittäin alhainen, eli Suomi on saavuttanut tavoitteen, mutta kestävää hyvinvointia ja kestävää kehitystä ajatellen on kestäväntöntä, että Suomessa edelleen joka viides lapsi kuolee kohtuun suunnitellusti, ennen kuin saa edes henkilöturvattuun. Kysyisinkin, [Puhemies koputtaa] millä tavalla hallitus tekee työtä kaiken ikäisten lasten ja naisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

15.18 **Anne-Mari Virolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme tässä salissa tottuneet kuulemaan, että vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä, ja kun puhumme kestävästä kehityksestä, niin luonnollisesti tähän lauseeseen lisäämme myös globaalin vastuun ja vastuamme tulevista sukupolvista ja ympäristöstä.

Korona yllätti meidät kaikki, ja se on aiheuttanut valtavasti vahinkoa. Kuten olemme kuulleet tänään, niin köyhyys lisääntyy edelleen ja jo saavutettuja kehitysyhteistyömenestyksiä on ottanut takapakkia. Ilmastonmuutos jatkuu jatkumistaan.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

Edustaja Sarkkinen puhui valtavan kauniisti kehitysyhteistyörahoituksen kasvattamisesta, ja kovin mieluusti kannatan sitä, mutta myös samalla peräänkuulutan vahvaa valtiontaloutta, ja sen takia haluaisin kuulla, milloin hallitus tuo tänne saliin niitä työllistämistoi- mia ja millä aikataululla, jotta meillä on mahdollisuus kantaa [Puhemies koputtaa] globaali vastuumme ja päästä myös Pohjoismaiden verrokkivaltioiden kanssa samalle tasolle.

15.19 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronavi- ruspandemian myötä ensimmäistä kertaa yli 20 vuoteen äärimmäinen köyhyys maailmas- sa lisääntyy ja kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttaminen on vakavasti uhattuna.

Seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluiden saatavuuden ja laadun kehittäminen ovat parhaita keinoja köyhyydenvastaisessa taistelussa sekä naisten ja lasten aseman ja tervey- den parantamisessa. Tarpeellisten palveluiden puuttuminen tekee nopeasti tyhjäksi muissa kehitystavoitteissa aikaansaadun edistyksen. Koronapandemia on sulkenut monia välttä- mättömiä seksuaali- ja lisääntymisterveyden palveluja. Tällä on valtava vaikutus kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen.

Kysyisinkin: minkälaisiin toimiin Suomi aikoo ryhtyä, että naisten ja tyttöjen sekä haa- voittuvassa asemassa olevien oikeudet ja samalla koko Agenda 2030:n tavoitteiden toteu- tuminen eivät vaarannu pandemian takia?

15.20 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että näitä kansainvälisiä tavoitteita edistetään ja ollaan niissä mahdollisimman aktiivisia, mutta korostaisin tässäkin asiassa sitä, että kaikki se työ, mitä me teemme omien rajojen si- sällä, on meidän päätösvallassamme. Se, mitä joku Brasilia tekee sademetsilleen tai miten Venäjällä kymmeniä miljoonia hehtaareita metsää palaa, ei ole meidän vaikutuspiirissäm- me mitenkään. Elikkä tehkäämme omat hommamme hyvin. [Leena Meren välihuuto]

Olen vähän kauhuissani siitä, että esimerkiksi tämä nyt tehty päätös, jolla Vaposta myy- tiin tämä voimalaitospuoli ulkomaille, tulee johtamaan siihen, että ulkomaista energiaa täs- sä maassa poltetaan enemmän. Turveviha on saanut sellaisen mittasuhteen, että me vaaran- namme sillä oman energiantuotantomme, vaaranamme samalla metsätaloutta, poltamme arvokasta tukkipuuta ja kuitupuuta ja leikimme täällä sitten, että se oli muka globaalia vas- tuuta. Siitä on kyllä, arvoisa puhemies, vastuunkanto kaukana. Sama koskee elintarvike- tuotantoa: täällä suositellaan monessa yhteydessä ulkomaisten elintarvikkeiden ostamista, vaikka meillä on maassa maailman [Puhemies koputtaa] parhaat elintarvikkeet. Tässä hommassa ja tällä keinoin ei ole kyllä [Puhemies koputtaa] järkeä.

15.21 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun puheenai- heena on globaali toimintaohjelma, niin voi etukäteen jo arvata, että puhutaan kauniisti, aika abstraktilla tasolla ja hyvin paljon vähemmän sitten konkretiaa.

Itse olen jo sen ikäinen, että muistan Rion ympäristökokouksen vuodelta 92 ja kestävä kehityksen ensitahdit. Nehän lupasivat paljonkin hyvää mutta myös aika paljon pöyhkeää, kun länsimainen ihminen päätti alkaa kertoa, mistä ihmisen pitää luopua, jotta maailma pe- lastuu. Se, mistä puhutaan paljon vähemmän, on tietysti väestöräjähdyks ja kehittyvien mai- den ihmisten kasvavan hyvinvoinnin ja kulutusmahdollisuuksien lisääntymisen vaikutus ympäristöön. Mutta onko sitten globaalisti oikeudenmukaista se, että me määrittäisimme muille ihmisille, mitä he saavat haluta ja miten he saavat kuluttaa? Globaali vastuuhan, tämä käsite, jota hallitus täällä paljon käyttää, tarkoittaa oikeastaan, että lompka auki. Se

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

nimittäin voidaan ajatella juuri niin, että sen kauniin käsitteen oleellisin [Puhemies koputtaa] heikkous on sen täydellinen riippuvuus länsimaisen kansallisvaltion veronmaksajasta.

15.22 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meidänkin on tehtävä oma osuutemme ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Se on kuitenkin harmi, että hallitus tekee toimia, jotka vievät tätä kehitystä myös väärään suuntaan esimerkiksi puhainten biodieselin osalta.

Sitten nämä ympäristölle haitalliset tuet: Tänä vuonna hallitus jakaa niitä 3,6 miljardia euroa. Ympäristölle haitalliset tuet [Hannu Hoskonen: Mitä ne ovat?] kasvoivat tämän teidän hallituksenne ensimmäisen vuoden aikana 100 miljoonalla. Vihreät ovat puhuneet ympäristölle haitallisten tukien ja tehottomien tukien leikkaamisesta miljardilla eurolla, mutta nyt te lisäätte ensi vuonna niitä edelleen 200 miljoonalla. Ovatko, arvoisa hallitus, vihreät tässä hallituksessa nyt ainoa puolue, joka ajaa kunnianhimoista ympäristöpolitiikkaa? Ihmiset ja erityisesti nuoret ovat pettyneitä [Puhemies koputtaa] teidän hallituksenne ilmastotoimiin.

15.23 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoisin, että kokoomus joko vähän päivittäisi laskelmaa tai katsoisi, mitkä ovat ne elementit, mistä nämä johtuvat. Ylivoimaisesti suurin nousu tässä teidän laskelmassanne johtuu siitä, että hallitus on päättänyt alentaa sähköveroluokka kakkosen eli teollisuuden sähköveron EU:n minimitasolle. Sehän on ympäristöteko, joka parantaa polttoon perustumattomien lämmitysratkaisujen kannattavuutta suhteessa fossiilisiin. [Riikka Purra: Se onkin hyvä teko!] Toinen siellä on päästökauppakompensaatio. En tiedä — ministeri osaa vastata — mutta otaksun, että kyse on päästöyksikköoikeuden hinnannoususta, joka tässä laskelmassa on. Mutta aivan ylivoimaisesti suurin on nimenomaan tämä teollisuuden sähköveron alentaminen, ja toivoisin, että kokoomus ei leimaisi sitä ympäristölle haitalliseksi teoksi, kun se on juuri päinvastoin.

15.24 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin edustaja Heinoselle todeta tietysti vain vihreiden puolesta, että se on varmaa, että yksikään ilmastotoimi ei vihreistä jää kiinni, mutta luotan totta kai siihen, että kun hallitus kokonaisuudessaan on sitoutunut rakentamaan maailman ensimmäistä hiilineutraalia hyvinvointivaltiota, niin ne ilmastotoimet eivät jää kiinni myöskään yhdestäkään muusta hallituspuolueesta. [Ben Zyskiewicz: Ihan totta?]

Arvoisa puhemies! Seksuaalioikeuksilla ja lisääntymisterveydellä on valtava vaikutus kestäväen kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen. Ikävä kyllä koronapandemia uhkaa näitäkin perustavanlaatuisia oikeuksia meillä ja etenkin maailmalla. Osin kyse on siitä, että nämä tällaiset ennaltaehkäisevät kiireettömät palvelut ovat joutuneet väistämään akuutin kriisin edestä, osin siitä, että koronaa käytetään keppihevosenä konservatiivisten voimien romuttaessa seksuaalioikeuksia ja tasa-arvoa. On arvioitu, että koronapandemia aiheuttaa globaalisti merkittävän laskun seksuaalipalveluiden tarjonnassa ja tällä on merkittäviä vaikutuksia naisten ja tyttöjen terveyteen ja tasa-arvoon. [Puhemies koputtaa] Mitä voimme tehdä, [Puhemies koputtaa] kysyn ministeri Skinnarilta. Voimmeko tehdä enemmän, jotta näin ei pääse käymään?

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

15.26 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edullisen, luotettavan, kestävä ja uudenaikaisen energiansaannin turvaaminen kaikille on tärkeässä roolissa ekologisen kestävyuden vahvistamiseksi. Elinkeinoministeri Lintilä on esittänyt laajaa ohjelmaa, joka vauhdittaisi siirtymistä pois öljylämmityksestä. Avustussumma energiaremonttiin olisi 2 500—4 000 euroa. Maalämpöä asentavan yhtiön kanssa voisi tehdä leasing-sopimuksen kymmeneksi vuodeksi. Avustus menisi yhtiölle, ja kymmenen vuoden jälkeen voisi jatkaa huoltosopimuksella. Malli mahdollistaisi esimerkiksi pienituloisille eläkeläisille tilaisuuden siirtyä maalämpöön ilman suuria pääomakustannuksia. Kysynkin hallitukselta: millä aikataululla tämä hyvä esitys voisi muuttua konkreettiseksi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa annan kaksi ministeripuheenvuoroa, ministeri Anderssonille ja ministeri Pekoselle, molemmille 2 minuuttia.

15.27 **Opetusministeri Li Andersson:** Arvoisa puhemies! Monien edustajien puheenvuoroissa on kiitettävästi noussut esille koulutus ja sen erittäin suuri merkitys kestävä kehityksen näkökulmasta niin täällä kotimaassa Suomessa kuin myöskin globaalisti. Useat edustajat myöskin painottivat koulutuksen merkitystä Suomen kehitysyhteistyön yhtenä osa-alueena. Sitä on myöskin vahvistettu, tämä hallitus on siihen sitoutunut, ja se on entistä tärkeämpää siinä tilanteessa, missä me nyt maailmanlaajuisesti ja globaalisti olemme tämän koronakriisin jälkeen.

Jo ennen koronariisiä opetusministerit kansainvälisesti keskustelivat juurikin tästä globaalista oppimisen kriisistä erittäin paljon. Noin puolet maailman ala- ja yläkoululaisista eivät opi riittäviä lukemisen, laskemisen, kirjoittamisen perustaitoja siitä huolimatta, että monet heistä ovat koulussa ja käyvät koulua. Nyt tämä tilanne on vielä akuutimpi koronakriisin jälkeen, koska Unesco on arvioinut, että koulujen sulkutoimenpiteiden piirissä on ollut jopa 94 prosenttia kaikista maailman oppijoista, joista noin puolella ei ole tietokoneita tai verkkoyhteyttä kotona. Keskeinen huoli tällä hetkellä on se, että nämä sulkutoimenpiteet saattavat johtaa tilanteeseen, jossa osa näistä oppijoista, ennen kaikkea monet nuoret tytöt, eivät enää pääse lainkaan palaamaan koulutuksen piiriin, ja tämä on ehdottomasti sellainen teema, mikä meidän kannattaa myöskin Suomessa pitää voimakkaasti kansainvälisesti esillä.

15.28 **Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen:** Arvoisa puhemies! Haluan kiittää eduskuntaa erittäin hyvästä keskustelusta Agenda 2030 -selontekoon liittyen. Riittävä toimeentulo ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut ovat keskeisiä kehittämiskohteita, jotka toteuttavat kestävä kehityksen tavoitteita. Ne tuottavat hyvinvointia ja luottamusta siihen, että jokaisesta pidetään huolta. Me olemme edelläkävijöitä Suomessa kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumisessa, ja yhtenä esimerkkinä mainitsen asunnottomuuden vähentämisen, jota käsiteltiin alkuvuodesta New Yorkissa YK:n sosiaalisen kehityksen komitean kokouksessa.

Suomi on onnistunut asunnottomuuden vähentämisessä hyvin ja tavoittelee sen kokonaan poistamista Agenda 2030:n mukaisesti. Köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentäminen ovat keskeisiä tavoitteita niin hallituksen päätöksenteossa kuin Agenda 2030:ssa. Mutta kuten täällä on useampi edustaja jo todennut puheenvuorossaan, niin Suomella on vielä runsaasti tekemistä useassa tavoitteessaan, esimerkiksi juuri köyhyydessä — äärimmäistä

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

köyhyyttä ei Suomessa juuri ole, mutta meillä on vielä paljon tekemistä suhteellisen köyhyyden vähentämisessä. Agenda 2030:n globaaliin toimeenpanoon liittyi huolia erityisesti ottaen huomioon koronaviruspandemian taloudelliset ja myöskin yhteiskunnalliset vaikutukset, ja on entistä tärkeämpää panostaa YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden toimeenpanoon, kuten universaalin terveysturvauuden ja riittävän sosiaaliturvan saavuttamiseen.

Haluan, puhemies, vielä nostaa tässä esille selonteossa mainitun tiekartan siitä, miten ja missä aikataulussa Suomi saavuttaa kaikki Agenda 2030 -tavoitteet. Tämä tiekartta tunnistaisi ne Agenda 2030 -tavoitteet ja -alatoitteet, joissa Suomella on konkreettinen [Puhemies koputtaa] suunnitelma tavoitteiden saavuttamiseksi, ja toisaalta ne kysymykset, joissa suunnitelmallisuutta tulisi lisätä.

15.31 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä sallissa hallituspuolueiden edustajat puhuvat globaalista saavuttamisesta, iloitsevat kehitysavun kasvattamisesta, haluavat lisätä rahaa afrikkalaisten kouluttamiseen. [Välihuuto vasemmalta] Okei, Agenda 2030 tähtää köyhyyden poistamiseen. Se on hieno asia. Mutta ymmärtääkö hallitus, että me istumme täällä Suomen eduskunnassa [Kimmo Kiljunen: Ymmärtää!] suomalaisten etua ajamassa? Milloin te suuntaatte varoja Agenda 2030 -hengessä Suomen kansalle siten, [Vasemmalta: Koko ajan!] että ruokajonot katoavat? Kaikki on sanahelinää niin kauan, kun suomalainen jonottaa ruokaa, ja täällä puhutaan köyhyyden poistamisesta. Minä haluaisin nähdä toimia. Minä en itse kehtaisi istua siellä aitiossa loppaamassa ulkomaille rahaa samaan aikaan, kun suomalainen seisoo kilometrin mittaisessa ruokajonossa kassi kädessä rahattomana. Miettikää, kun teette päätöksiä. — Kiitos.

15.32 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän jollakin tapaa sen, että perussuomalaiset ei välitä tästä globaalista näkökulmasta. Mutta haluaisin kyllä kysyä siitä kotimaisesta näkökulmasta. Edustaja Heikkinen kuvasi hienosti tuossa keskustan ryhmäpuheenvuorossa sen, että haluamme jättää tämän maan ja ilmamme puhtaampina kuin ne olemme itse saaneet, ja tämä tavoite vaatii myöskin toimia. Se vaatii toimia täällä kotimaassa. Te myöskin kritisoitte ja puhuitte suomalaisesta maataloudesta. Tutustukaa esimerkiksi MTK:n ilmastotiekarttaan. MTK on sitoutunut näihin tavoitteisiin ja haluaa myöskin uudistaa maataloutta. Ja tutustukaa meidän vastuullisten viljelijöiden toimiin, erilaisiin toimiin niin hiilensidonnan kuin esimerkiksi viljelykierron ja muokkausmenetelmien avulla. Eli on helppo huudella täällä asioita ja vastustaa hallituksen toimia, joilla pyritään niihin tavoitteisiin, jotta tämä meidän ilmamme ja jotta tämä meidän luontomme olisivat entistä puhtaampia tulevaisuudessa. [Mauri Peltokankaan välihuuto]

15.33 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tuo perussuomalaisten kritiikki on aika uskomatonta ottaen huomioon, että te itse juuri vastustitte kaikista köyhimmille suomalaisille suunnattua toimeentulotuen koronakorotusta, [Mauri Peltokangas: Populistista puhetta!] ja nyt te täällä hurskastelette kovaan ääneen. Oikea johtopäätös lienee se, että perussuomalaiset ei välitä pienosaisista, ei Suomessa mutta ei myöskään maailmalla.

Arvoisa puhemies! Korona on hankaloittanut kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista. Esimerkiksi seksuaaliterveyspalveluita on ajettu alas, kuten täällä on todettu. Kansainvälisen yhteisön on tehtävä erityisiä ponnisteluja, jotta pysyvää takapakkia ei tule.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

Arvoisa puhemies! On muitakin globaaleja terveysuhkia pandemioiden lisäksi. Antibioottiresistenssi on ehkä vielä suurempi globaali terveysuhka, ja me tarvitsemme [Puhemies koputtaa] globaaleja ponnistuksia antibioottien liikkakäytön estämiseksi sekä uusien antibioottien kehittämiseksi.

15.34 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten pääministeri totesi esittelypuheenvuorossa, Suomessa ja Suomelle on tärkeää pitää kiinni sopimisesta ja sopimuksista. Ympäristötavoitteet, kuten Agenda 2030 -tavoitteet, ovat yhteisiä, ja tulevaisuutemme on yhteinen, ja meillä on aikaa siis tämä vuosikymmen. Myöskin edustaja Mäkisalo-Ropponen toi esiin ryhmäpuheenvuorossaan, että vihreä talous — uskon, että mukaan lukien reilu siirtymä ja niin edelleen — ansaitsisi tällaisen parlamentaarisen työskentelyn.

Kuten toin kokouksen ryhmäpuheenvuorossa esiin, 2018 edellisen pääministerin johdolla tehtiin kahdeksan eduskuntapuoleen yhteiset tavoitteet, ja näen, että erityisesti kiertotalous, miten me tällä vuosikymmenellä teemme kannustavaa, ennakoivaa, pitkäjänteistä ilmasto- ja energiapolitiikkaa, tarvitsisi tämän salin yhteisen linjauksen. Kysynkin nyt pääministeriltä: olisiko taas aika [Puhemies koputtaa] koota näistä asioista eduskuntaryhmät yhteisen pöydän ääreen? — Kiitos.

15.35 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronapandemia on osoittanut myös ennakoititiedon ja kriisinhallinnan puutteita yhteiskunnassamme. Keräämme paljon ennakoititietoa, mutta sitä ei hyödynnetä päätöksenteossa. Koronapandemia ei nimittäin ennakoititiedon valossa ole ollut yllätys. Sama asia on ollut ongelmana myös suhtautumisessa ilmaston lämpenemiseen. Ennakoititietoa on ollut, mutta se ei ole siirtynyt riittävän nopeasti päätöksentekoon. Onneksi nyt asiaa on huomioitu hyvin hallitusohjelmassa, ja toivottavasti se siirtyy myös lainvalmistelun tasolle. Koska kestävä kehitys tarkoittaa taloudellista, ekologista, sosiaalista ja kulttuurista kehitystä, näiden periaatteiden toteutumista tulee arvioida kaikessa lainsäädäntötyössä. Tästä näkökulmasta lainsäädännön vaikutusten arviointia on syytä kehittää, ja haluaisinkin kysyä nyt hallitukselta: millaisia kehittämishankkeita tämän asian suhteen hallituksella on menossa?

15.36 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisin kuin otsikossa sanotaan, tämä on suorastaan kestävämmän kehityksen hallitus. Suomi todellakaan ei ole vauras maa. Jos Suomi olisi vauras maa, Suomi ei olisi velkaantunut koko tätä vuosituhatta lukuun ottamatta Nokia-kuplan paria hulluinta vuotta. Olemme velkaantuneet niin nousu- kuin laskukaudella ja eläneet yli varojemme. Taloutta ei ole saatu kestäväälle pohjalle hyvän sään aikana, ja nyt huonon sään aikana, kriisissä, on jäljellä vain velkaantumisen syveneminen. Tasapaino voitaisiin saavuttaa vain tulonlisäyksin tai menojen vähennyksin. Kumpakaan niistä ei hallitus ohjelmissaan tarjoa. Jotta meillä olisi kestävä kehitys, meidän pitäisi saada lisää työpaikkoja ja vähentää valtion julkisen sektorin menoja. Ilmastotavoitteet eivät saa mennä tämän päälle. Surkeaa kyllä, hallitukselle ei riitä edes tämä Suomen oma kestävä talous, vaan rahoitamme myös muiden maiden kyvyttömyyttä ja vastuuttomuutta omamme ohella niin EU:ssa kuin maailmanlaajuisesti.

15.37 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täysistunnossa ei varmaan ole tarkoitus koskaan ollut pitää tietokilpailuja, enkä minäkään nyt vakavassa

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

asiassa sellaiseen ryhdy, mutta kysyn lyhyesti kolme kysymystä: Onko maailman väestön, siis koko väestön, eliniänodote tällä hetkellä 50, 60 vai 70 vuotta? [Ben Zyskowiec: 70!] Oikea vastaus on 70 vuotta. [Ben Zyskowiec: Yksi piste tänne!] Maailmassa on tällä hetkellä 2 miljardia alle 15-vuotiasta lasta. Onko vuonna 2080 heitä 2 miljardia, 3 miljardia vai 4 miljardia? Oikea vastaus: 2 miljardia. Saako jonkunasteisen kansantaudin rokotuksen tällä hetkellä maailmassa 20 prosenttia, 50 prosenttia vai 80 prosenttia lapsista? Oikea vastaus on 80 prosenttia.

Olen kehitysoptimisti, enkä tässä keskustelussa häpeä millään lailla sitä. Suurin haasteemme näiden sosiaalisten ja taloudellisten myönteisten kehityslukujen valossa on tällä hetkellä ympäristökriisi. [Puhemies koputtaa] Joka sekunti sulaa mannerjäätä tämän Eduskuntatalon verran.

15.39 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Salissa on kuultu tänään monia hyviä puheenvuoroja, ja useassa puheenvuorossa on nostettu esiin se, miten ilmastonmuutos vesittää niitä hyviä tyttöjen tasa-arvon kehitystuloksia, minkä eteen on tehty vuosikausia valtavasti töitä, ja tulevaisuudessa tilanne vakavoituu entisestään, jos emme onnistu hillitsemään ilmastonmuutosta. On kohtuutonta, että ilmastonmuutos osuu kovimmin niihin maihin, jotka ovat siitä vähiten vastuussa. Ilmastonmuutoshan muun muassa lisää koulupudokkuutta ja lapsiavioliittoja, heikentää tyttöjen ravitsemusta, aiheuttaa pakolaisuutta ja altistaa tyttöjä erilaiselle hyväksikäytölle. Suomen kaltaisten teollisuusmaiden on käärittävä hihat ja sitouduttava tiukemmin maapallon lämpenemisen rajoittamiseen ja tuettava niitä tahoja, jotka kulutusjuhlistamme maksavat kovaa hintaa. Tyttöissä on valtava potentiaali, joka oikein kannustettuna ja tuettuna on keskeinen osa ilmastonmuutoksen ratkaisua, ja täällä salissa on esitetty tänään jo ministereiden suuntaan hyvä kysymys, [Puhemies koputtaa] mitä voisimme tehdä enemmän.

15.40 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelemme Agenda 2030 -raporttia samaan aikaan, kun meillä on suuri huoli talouden elpymisestä koronakriisin jälkeen niin Suomessa kuin globaalisti.

Ympäristövaliokunta kuuli tänään asiantuntijoita ja alan toimijoita hallituksen kiertotalousohjelman valmisteluun liittyen. Kiertotaloudessa meillä on valtava potentiaali uuden työn ja elinvoiman luomiseen. Nyt onkin tärkeää päästä sanoista tekoihin. Lainsäädäntö ja kannustimet on saatava kohdilleen, jotta yritykset pääsevät kehittämään ja skaalaamaan uusia kiertotalousratkaisuja. Ongelma saattaa liittyä esimerkiksi siihen, luokitellaanko joku raaka-aine jätteeksi vai ei. Myös elvytysrahoja kannattaa hyödyntää kiertotalouden vauhdittamiseen, ja tämä on juuri sitä konkretiaa, jolla ylläpidetään kestävästä hyvinvointia niin Suomessa kuin globaalisti. Kysyisinkin ministeri Mikkoselta, mitkä ovat tällä hetkellä tärkeimmät keinot kiertotalouden edistämiseen.

15.41 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja Peltokangas, perussuomalaisten Peltokangas, totesi puheessaan, Suomen päästöt ovat 1,1 promillea globaaleista päästöistä. Kysyisin hallitukselta: Onko tarkoitus, että maaseudulla olisi mahdollisuus asua edelleen? Onko tarkoitus, että Suomessa pystytään harjoittamaan metsätaloutta, maanviljelystä, tuottamaan ruokaa, yrittämään ja tarjoamaan työtä ihmisille edelleen? Talous on kovilla ja korona kurjistaa entisestään.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

Suomi on tehnyt tärkeitä ilmasto- ja ympäristötoimia paljon. Me olemme kärkijoukossa Euroopan maista, mutta se ei tunnu hallitukselle riittävän. Eikö olisi aihetta mennä ilmastotoimista maltillisesti eteenpäin ja vaikuttaa ja vaatia, että muut maat niin Euroopassa kuin Euroopan ulkopuolellakin olisivat edes samalla tasolla kuin Suomi? — Kiitos.

15.42 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksi aikamme suuria haasteita on taistelu köyhyyttä vastaan. Jatkuva niukkuus vie kyvyn toimia, köyhyys passivoi. Jatkuvassa niukkuudessa elävä ihminen alkaa suhtautua vihamielisesti asioihin, joita ei voi saavuttaa. Köyhyys tekee ihmisestä epäsosiaalisen. On vähemmän kiviä, kun ei tarvitse seurata, kun muut käyttävät rahaa.

Professori Juho Saari Itä-Suomen yliopistosta puhuu tässä kohtaa sosiaalisesta kivusta, ja se syntyy varsinkin siitä, kun ihminen ajautuu tai suljetaan pois laumasta. Hylkääminen aiheuttaa häpeää, surua, pelkoa, vihaa, masennusta ja epätoivoa. Jatkuvat vastoinkäymiset haavoittavat ja rikkovat lopulta identiteetinkin. Tätä ilmiötä me olemme tottuneet kutsuamaan toisellakin käsitteellä, eli puhutaan syrjäytymisestä.

Kun me puhumme kannustinloukuista, työllistämisestä, työttömyydestä, koulutuksesta, verotuksesta, niin meidän pitää ymmärtää, mistä me oikeastaan puhumme. Millaisilla toimilla me oikeasti autamme ihmisiä, varsinkin niitä heikommassa asemassa olevia, ja millä tavalla me rakennamme tätä maata, yhä parempaa ja vahvempaa hyvinvointiyhteiskuntaa? [Puhemies koputtaa]

Puhemies! Haluankin kysyä hallitukselta, mitkä ovat ne tosiasialliset toimet, joilla ihmisiä autetaan köyhyydestä pois. — Kiitos.

15.43 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä selonteon lähetekeskustelu käydään todellakin päivänä, jolloin ympäristövaliokunta järjesti avoimen kokouksen valmisteilla olevasta kiertotalousohjelmasta.

Agenda 2030:ssa kannatettavia tavoitteita on monia. Niihin kuuluvat myös toimet tehdä kiireellisesti töitä ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan. Kiertotalouden ohjelma on yksi työväline, jolla edistetään hiilineutraalia Suomea 2035. Aamun avoimessa kokouksessa nousi esiin tärkeä fakta ja realismi: kiertotalous ei ole vaihtoehto, se on elinehto. Me voimme vähentää päästöjä hankaloittamatta kohtuuttomasti ihmisten arkea. Investoinnit vihreään kasvuun ovat suuri mahdollisuus tulevaisuuden työpaikkoja luotaessa, ja tämän valitettavasti osa meistäkin tässä salissa unohtaa.

Tämän päivän keskustelussa on syytä muistaa, että agenda on hyväksytty jo viisi vuotta sitten ja sen toimeenpano jatkuu aina seuraavat 10 vuotta, siis myös seuraavien hallitusten toimesta. Köyhyyden poisto, ilmastonmuutos ja tulevaisuuden talous- ja terveystoimet vaativat tekoja kaiken värisiltä hallituksilta.

15.44 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kilpi piti loistavan puheenvuoron köyhyydestä, ja haluan jatkaa siitä.

Ensimmäisenä tavoitteena on poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa, ja kuten ministerikin totesi, Suomessa ei näy äärimmäistä köyhyyttä juurikaan, koska meidän sosiaaliturvajärjestelmämme on niin vahva. [Leena Meren välihuuto] Köyhyys kuitenkin koskettaa eri muodoissa esimerkiksi monia suomalaisia lapsiperheitä. Köyhyyttä lapsen elämässä voi olla harrastuksen puute, riittämätön ravinto, puuttuvat opiskeluvälineet tai koulukiukaan vanhojen vaatteiden vuoksi. Toivon, että myös perussuomalaiset tutustuvat hal-

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

lituksen toimiin näitä haasteita vastaan, koska niitäkin on tässä salissa nähty. Koronan myötä pelkona on lapsiperheiden toimeentulopommi, kuten 90-luvun jälkeen nähtiin: köyhien lapsiperheiden määrä lisääntyi kolminkertaiseksi kymmenessä vuodessa.

Olen Eduskunnan köyhyysryhmän varapuheenjohtajana käynnistänyt selvityksen lapsiperheköyhyydestä ilmiönä ja sen poistamisesta, ja tekemämme kyselyn mukaan erityisesti ne perheet ovat joutuneet tiukille, joilla on ollut tiukkaa jo aikaisemmin. Arvon hallitus, miten saamme [Puhemies koputtaa] Agenda 2030 -tavoitteet näkymään myös muun muassa lapsistrategiatyössä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Tähän otetaan vielä ennen ministeripuheenvuoroja edustaja Meri, ja sen jälkeen pääministeri ja valtiovarainministeri.

15.46 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta kyllä nyt moittii kovasti perussuomalaisia. He itse ryhmäpuheenvuorossaan korostivat, että ei tule kääntää selkää vaan tehdä kansainvälistä yhteistyötä. Toisaalta keskustan ympäristövaliokunnan puheenjohtaja sanoi, että täällä ei voi vaikuttaa muihin maihin. Koettakaa nyt itse keskustassa miettiä, mitä mieltä te olette — miksi me sitten lappaamme rahaa muualle? On jotenkin aika hupaisaa, että arvostelette perussuomalaisia, kun ette tiedä itsekään, mikä on oma linjanne.

Mutta palaisin tuohon, mistä puheenjohtajamme Halla-aho puhui, eli räjähdyskenomaiseen väestönkasvuun. En kyllä löydä sanaakaan taaskaan täältä. Viime kaudella oli puhe tästä, ja tämä ei ole muuten meidän keksintömme. Esimerkiksi Helsingin yliopiston dosentti Lehmijoki toteaa, [Hanna Sarkkisen välihuuto] että tämä on ihmiskunnan kohtalonkysymys ja 1 prosentti lisää väkilukuun maailmassa tarkoittaa 2 prosentin päästöjen kasvua. Eikö tämän pitäisi olla ihan ykkösasia, että esimerkiksi kehitysavun edellytyksenä väestönkasvu alas? [Saara Hyrjön välihuuto — Kimmo Kiljusen välihuuto]

Puhemies Anu Vehviläinen: Tämän debattiosuuden päätökseen otetaan kolme ministeripuheenvuoroa. Ensinnäkin Skinnari, 2 minuuttia; ministeri Vanhanen, 2 minuuttia; ja pääministeri, 1 minuutti.

15.47 **Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari:** Arvoisa puhemies! Suomi edistää Agenda 2030 -tavoitteita monilla eri tavoilla, ja Suomi tekee sitä erittäin tuloksellisesti, ja Suomi saa siitä paljon kiitosta ympäri maailmaa. Meitä arvostetaan, me osaamme, ja me olemme jo pitkään panostaneet strategisesti juuri niihin asioihin, mistä täälläkin tänään aivan oikein on puhuttu jo useamman hallituksen jäsenen voimin.

Seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvät oikeudet ovat meidän painopisteemme numero yksi. Naisten oikeudet, tyttöjen oikeudet, vammaisten oikeudet — ne ovat aivan meidän tekemisemme ytimessä niin kahdenvälisessä kehitysyhteistyössä, kansalaisjärjestöjen kautta kuin eri YK-toimijoiden, erityisesti muun muassa YK:n tasa-arvojärjestön ja väestörahaston, kautta. Siinä mielessä voin antaa esimerkin teille, arvoisa oppositio, eri puolilta, muun muassa Afrikasta, että maailmassa on itse asiassa yli 200 miljoonaa naista, jotka haluaisivat käyttää modernia ehkäisyä, mutta heillä ei ole siihen mahdollisuutta. Sitä työtä me teemme ja sitä työtä tulemme jatkamaan. Perhesuunnittelu pitää olla kaiken ytimessä. Perhesuunnittelun pitää olla kaikkien, myös kaikkein köyhimpien ihmisten saatavilla, siitä kaikki lähtee. Täällä on suomalainen neuvola mainittu — erinomainen innovaatio vienti-

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

tuotteeksi — ja kiitos suomalaisille kansalaisjärjestöille, toimijoille, Väestöliitolle ja muille, jotka ovat edesauttaneet sitä, että saamme ylpäänä esitellä sitä ympäri maailmaa ja myös YK:lle.

Tämän lisäksi kysyttiin koulutuksesta. Koulutus on meidän ehdoton painopisteemme, ja olemme lisänneet panostusta koulutukseen yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa.

Ja edustaja Strand, aivan oikein, tarvitsemme energiaratkaisuja, koko maailma tarvitsee niitä, ja yhdessä Pohjoismaiden kanssa [Puhemies koputtaa] voimme sitä tehdä entistä paremmin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Vanhanen, 2 minuuttia.

15.50 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Arvoisa puhemies! Agenda on kokonaisvaltainen asiakirja. Jo Rioossa aikanaan ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys asetettiin rinnakkain, ne tukevat toisiaan. Jos yhtä osaa niistä emme toteuta, niin aikaa myöten kaksi muutakaan eivät kehity. Tämä on kokonaisuus, joka on yhdistänyt Suomessa jo monta vaalikautta, ja erityisesti Marinin hallituksen ohjelma, voidaan sanoa, koko ohjelma on rakennettu tälle perusfilosofialle myös Suomessa, ja toteuttaminen vaatii äärimmäistä pitkäjänteisyyttä sekä meillä että kansainvälisissä yhteyksissä.

Edustaja Elomaa esitti minusta erikoisen kysymyksen, että kun ilmastonmuutoksen hillintää ajetaan ja ilmastonmuutosta vastustetaan, niin voiko sen jälkeen maaseudulla asua ja elää. Minä näen jotenkin kysymyksen täydellisen päinvastaisena: Maaseutu ei ole ilmastonmuutokseen liittyvä ongelma, vaan ratkaisu. Kaikki keskeiset elementit uusiutuvan energian lisäämiseksi, ravinteiden kierron parantamiseksi kiertotaloudessa — nehan ovat asioita, joissa nimenomaan maaseutu on itsessään [Ritva Elomaa: Polttoaineet nousevat!] vahvoilla ja on tulevaisuudessa vahvoilla, ja tässä suhteessa en kannan ollenkaan tätä huolta.

Oppositio myös kantaa huolta ympäristölle haitallisista tuista. Olen sanonut sen aikaisemminkin, että pidän tätä käsitettä hieman epä-älyllisenä. [Ben Zyskowiczin välihuuto — Leena Meren välihuuto] Jos tarkkaan kokoomuksessa miettisitte asiaa, niin bensaveron alentaminen dieselin tasolle poistaisi näitä haitallisia tukia huomattavan määrän, mutta eihän se mitään olennaista muuttaisi, eli minä luulen, että tästä käsitteestä kannattaisi ehkä teidänkin vähitellen vetäytyä. [Ben Zyskowicz: Puhukaa vihreille, lupasivat miljardilla leikata näitä ympäristölle haitallisia tukia!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri, 1 minuutti.

15.51 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän kansanedustajia ja eduskuntaryhmiä puheenvuoroista, joita Agenda 2030 -tavoitteiden osalta on käytetty. Tämä asia on yhteinen. Suomi on tähän sitoutunut, ja meidän on tehtävä paitsi tällä hallituskaudella myös tulevilla hallituskausilla töitä sen eteen, että omalta osaltamme voimme nämä tavoitteet saavuttaa ja auttaa myös omalta osaltamme muita näiden tavoitteiden saavuttamisessa.

Tässä omassa puheenvuorossani kiinnitän huomiota tavoitteeseen 1, köyhyyden poistamiseen kaikissa muodoissa. On totta, että meillä on myös Suomessa vielä tehtävää suhteellisen köyhyyden poistamiseksi, ja joitakin tekoja, mitä hallitus on tehnyt, ovat esimerkiksi perustoimeentulotuen korotus koronan vuoksi, oppivelvollisuuden laajentaminen, samalla oppimateriaalien muuttaminen maksuttomaksi, varhaiskasvatusmaksujen alentaminen ja

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

esimerkiksi alkuvuodesta pienimpien eläkkeiden korottaminen. Nämä ovat tekoja, joilla me voimme helpottaa monien suomalaisten tilannetta ja elämää ja samalla vähentää suhteellista köyhyyttä. [Ben Zyskowicz: Kertokaa, ovatko leipäjonot lyhentyneet!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt käynnistämme debatin kakkososion, eli pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, nousemaan ylös ja omalta paikaltaan V-painiketta käyttäen varaamaan puheenvuoron. — Kierroksen käynnistää tällä erää Mäkisalo-Ropponen.

15.53 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee kaikkien työpanoksen, joten vammaisten ja osatyökykyisten työllistämiseen on panostettava nykyistä enemmän. Esteettömyys, saavutettavuus ja yhdenvertaisuus eivät edelleenkään toteudu Suomessa, ja tämä on este vammaisten osallisuudelle ja myös työelämään osallistumiselle.

Kestävän kehityksen ohjelman rinnalla onkin tärkeää kuljettaa mukana YK:n vammaisten oikeuksien sopimusta, joka velvoittaa meidät muuttamaan asenteitamme sekä ajatteluja toimintatapojamme niin, että saamme kaikki yhdenvertaisesti mukaan tähän yhteiskuntaan. Toivon, että vammaispalvelulaki, kun se etenee nyt sitten pikkuhiljaa tänne eduskuntaan, huomioi tämän vammaisten oikeuksien sopimuksen nyt sillä tavalla, että meidän paradigma suhtautumisessa vammaisiin muuttuisi täydellisesti. — Kiitos.

15.54 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen tavoite hiilineutraaliudesta vuoteen 35 mennessä sisältää tavoitteita ja suunnitelmia, joista kansalle ei kerrota. Esimerkiksi lähes kaikkien Suomen omakoti-, pari-, rivi- ja kerrostalojen pitäisi olla lähes nollaenergiataloja vuoteen 50 mennessä. Osana tavoitetta suomalaisten asumisväljyyden tulisi laskea lähes viidenneksellä. Valtaosa nykyisistä rakennuksista on käytössä vielä vuonna 50. Paljonko näiden muuttaminen nollaenergiataloiksi tulee maksamaan suomalaisille?

Olisi myöskin todella mielenkiintoista kuulla, mitkä ne käytännön politiikkakeinot ovat, joilla nykyisten rakennusten asukasmäärää kasvatetaan tavoitetta vastaavaksi. Ja vielä mielenkiintoisempaa olisi kuulla, miten ne politiikkakeinot demokratiassa päätetään ja pannaan täytäntöön. [Mauri Peltokangas: Taitaa jäädä vastaamatta!]

15.55 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä oppositio on puhunut erilaisista kehityksen reunaehdoista, mutta kyllä se on niin, että ne tiukimmat reunaehdot ja raamit asettavat planetaariset rajat. Niiden sisällä meidän on järjestettävä yhteiskunta niin, että se on sosiaalisesti oikeudenmukainen. Se on kestävä kehitystä.

Myös minä haluan painottaa näitä ympäristötavoitteita, koska valitettavasti on niin, että jos ympäristökriisin torjunnassa ei onnistuta, niin näiden muidenkin kestävä kehityksen tavoitteiden eteen tehty työ uhkaa mennä hukkaan. Suomessa on myös haasteena juuri tämä ympäristöllinen kestävyys, erityisesti luonnon monimuotoisuuden hupeneminen, ja ilmastotoimia tarvitaan lisää. Mutta samalla on erittäin hienoa, että meillä on hallitus, joka on tunnistanut nämä kipupisteet ja joka tavoittelee kestävä kehityksen saavuttamista, ja nyt tällä selonteolla vielä entisestään vahvistetaan tätä työtä.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

15.56 **Ano Turtiainen at** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun jokainen maa pyrkii tulemaan toimeen omillaan, koko maailma muuttuu kestävämmäksi ja paremmaksi paikaksi elää ihan jokaiselle. Meidän ei pidä kurittaa itseämme poseeraamalla koko maailman vihreän siirtymän juhlamenoissa avustajana. Toki esimerkiksi tavoitteen 14 mukainen ajatus säilyttää meret ja merten tarjoamat luonnonvarat sekä edistää niiden kestäväää käyttöä kuulostaa hyvältä, mutta tämän muun älyttömän maailmanhalauksen kyljessä se näyttää enemmänkin läpimädältä silakkaliikkeeltä. [Aki Lindén: Siinä oli runoutta!]

15.57 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Vanhanen halusi, että me lopetamme puhumisen ympäristölle haitallisista yritystuista. Käy meille. Mutta millä mittareilla me sen jälkeen katsomme yleensä, miten tämä Agenda 2030 etenee, jos ei ole mitään mittareita, jos lopetetaan se puhuminen ja jos me emme tiedä salissa, menemmekö me tällä hetkellä niissä ylöspäin vai alaspäin?

Haluaisinkin, tai toivon, valtiovarainministeri, että te tekisitte jonkunlaisen ilmiöpohjaisen työkalun nyt sinne ministeriöönne, koska tuntuu, että se on tällä hetkellä todella vaikean takana. Miten se voi olla niin vaikeaa, että 2020 me emme vielä tiedä, ovatko haitalliset yritystuet meillä Suomessa nousemassa vai laskemassa?

15.58 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On sinänsä hyvä tavoite, että pyritään tällaista kestäväää kehitystä ajamaan globaalisti sekä myös kansallisesti kaikilla alueilla. Se täytyy kuitenkin tehdä taiten ja huomioida se, että siinä myös kansallinen etu määrättyllä tavalla toteutuu. Esimerkiksi kehitysyhteistyön kautta kun me toimimme, niin meidän pitää olla entistä tarkempia siitä, miten meidän varamme kohdistuvat sellaisiin toimenpiteisiin, että se saavuttaa niitä asetettuja tavoitteita ja se on läpinäkyvää.

Perussuomalaisten mielestä tässä tavoitteessa on sellainen heikkous, että me emme huomaakaan, kuinka me joko huomaamattamme tai tietoisesti jossain määrin heikennämme oman maamme teollisuus- ja kilpailukykyä, kun me teemme rajoituksia, jotka eivät välttämättä kaikilta osin ole tarpeellisia.

Totta kai semmoinen esimerkin näyttäminen tai tien-, suunnannäyttäjän rooli on arvokasta, mutta meidän täytyisi kuitenkin olla realistisia siinä, että monet maat eivät missään vaiheessa kuitenkaan edes pyri kurottautumaan sille tasolle, missä me itse jo nyt olemme. Siinä mielessä tässä pitäisi [Puhemies koputtaa] tasapainotella suomalaisen, oman maan, edun kannalla [Puhemies: Ja nyt aika on päättynyt!] ja mennä sitten globaalin asenteen kannalle.

15.59 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkelä, joka on poistunut salista, vaati puheenvuorossaan hallitusta vähentämään julkisen sektorin menoja. Mistä perussuomalaiset haluaisivat vähentää? Opettajista, poliisista vai kenties sairaanhoitajista?

Perussuomalaiset ovat ottaneet tämän päivän mietelauseekseen väestöräjähdyksen, kuitenkin te ette tarjoa yhtään keinoa, miten sitä tulisi torjua. Päinvastoin toteatte, että Suomen tulisi huolehtia vain omista asioistaan. Perinteisesti tiedämme, että syntyvyys köyhissä maissa johtuu nimenomaan siitä, että köyhyyden ja puutteellisten olojen vuoksi lapsikuolleisuus on korkea ja vanhemmat yrittävät saada itselleen vanhuudenturvaa saattamalla maailmaan lapsia toivoen, että edes joku heistä eläisi heitä itseään pidempään.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

Perussuomalaiset eivät halua, että maailman köyhimpiä autetaan täällä, mutta eivät myöskään sitä, [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] että kehitysavun muodossa heitä autettaisiin siellä, missä he yrittävät elää. Kuitenkin on myös kaikkien suomalaisten etu, että myös Suomi kantaa osaltaan kansainvälistä vastuuta. Kuten puheenvuorossani totesin, selän kääntäminen muulle maailmalle [Puhemies koputtaa] voi luoda hetkellisesti turvallisuudentunteen, [Puhemies koputtaa] mutta maailma ei katoa minnekään, kun silmät avataan.

16.01 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritykset eivät pysty kustantamaan alati kasvavaa julkista taloutta, tämä on fakta. Se, mistä me voimme lähteä leikkaamaan, mistä me voimme lähteä tehostamaan toimintaa, on nimenomaan byrokrati-aa lisäävät turhat asiat, jotka eivät tuo meille hyvinvointia ja ole välttämättömiä asukkailla.

Ihan yksityiskohtaisesti kun lähemme käymään läpi kuntataloutta ja valtiontaloutta, molempia sektoreita, niin sieltä löytyy varmasti tehtäviä, jotka voi jättää tekemättä. Ne liittyvät elinkeinon kehittämiseen, ne liittyvät ilmastopäätöksiin, ilmastokoordinaattorien palkkaamiseen, turhiin virkamiehiin, joita löytyy jokaisesta kunnasta tässä maassa, aivan taatusti. Meillä on aivan selvä tilanne, että jos me kiellämme sen tosiasian, että yritykset eivät pysty tätä nykyistä rakennetta ylläpitämään, niin me emme selviä tästä. Meillä ei tule olemaan kestävää taloutta, ei lähimainkaan.

16.02 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua tänään. Ihmettelen lähinnä perussuomalaisten asennoitumista siinä, että tämä globaali vastuunkanto olisi jollain tavalla suomalaisten etujen vastaista ja olisi suomalaisilta poissa. Yhteisvastuu ei tunne rajoja, se on se peruslähtökohta. Ja köyhyyden ja syrjäytymisen voittaminen maailman mitassa tai Suomessa, kun me olemme keskinäisriippuvaisessa maailmassa, tarkoittaa, että se ei ole keneltäkään poissa vaan me tuemme kaikkia yhdessä.

Olette nostaneet väestöräjähdyksen täällä todellakin esille. Kuten edustaja Heikkinen täällä meillä toi esiin, väestötiede on täysin ehdoton: korkea kuolleisuus, ennen kaikkea korkea lapsikuolleisuus, näkyy korkeana syntyvyytenä. Jos te otatte väestöräjähdyksen vakavasti ja näette, että se on suomalaisillekin vakava asia, niin silloin ainoa keino on voittaa globaaliköyhyyttä, ja sitä Agenda 2030 tekee, sekä globaalisti — on suomalaisten etu, että sitä köyhyyttä voitetaan — että yhtä lailla silloin, kun se on Suomessa. Yhteisvastuu ei tunne rajoja.

16.03 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me suomalaiset olemme monilla mittareilla maailman kärkikastia. Parin viime vuoden ajan olemme tainneet olla maailman onnellisin kansa. Tämä on yksi maailman parhaista maista olla äiti. Silti meillä on yksi suuri ongelma, ja se on lähisuuhdeväkivalta. Siitä kysyisin vastuulliselta ministeriltä, onko siinä nyt tapahtumassa joitakin ohjelmia. Luonnollisesti se vaatii meiltä jokaiselta paljon toimia, mutta toivoisin myös, että hallitus tekisi asian eteen jotakin.

Edustaja Mäkisalo-Ropponen, käytitte arvokkaan puheenvuoron vammaisten ihmisten oikeudesta olla osallisina yhteiskunnassamme. Vetoan ministeri Pekoseen: kun teette soteuudistusta, katsokaa tarkasti erityishuoltoapiirien osaaminen ja nimenomaan se puoli, miten ne tuottavat vammaisille palveluita. Se osaaminen ei saa kadota.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

16.04 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Agenda 2030 -selonteko vahvistaa osaltaan hallituksen sitoutumista kestäväen kehityksen kansalliseen ja kansainväliseen edistämiseen ja tunnistaa Suomen kipupisteet. Kuten täällä on todettu, kyse on ylisukupolvisesta ja yli hallituskausien kestävästä kestäväen kehityksen työstä, jota tämä hallitus vie nyt määrätietoisesti eteenpäin. Ja kyse on ei enempää eikä vähempää kuin siitä, että tämä maapallo säilyy elinkelpoisena myös tuleville sukupolville.

Ympäristökysymykset ovat globaaleja, halusimme tai emme. Ilmastonmuutoksen torjuntatyössä onkin tärkeää selvittää suomalaisten kulutuksen globaaleja vaikutuksia nykyistä tarkemmin. Suomen ympäristökeskus on arvioinut, että suomalaisen hiilijalanjälki olisi 33 prosenttia nykyarviota suurempi, jos huomioitaisiin kaikki Suomessa kulutettujen tuotteiden valmistuksessa ja kuljetuksessa syntyneet päästöt. Tämä meidän pitäisi paremmin pystyä ottamaan huomioon, että oikeasti pääsemme tähän hiilineutraalisuus 2035 -tavoitteen.

16.05 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Siinä, missä suurta väestönkasvua maailmalla pitää ehkäistä, niin — niin kuin ryhmäpuheenvuorossa nostin esiin — syntyvyyden dramaattinen lasku on Suomen hyvinvoinnin ja kestäväen kehityksen ehkä suurimpia ongelmia pitkällä aikavälillä. Ja olisinkin halunnut kysyä: mihin toimiin hallitus on ryhtymässä, jotta saisimme tämän syntyvyyden nälkävuosien tasolta paremmaksi?

Monet ongelmat voivat kasaantua. Niin kuin me olemme nähneet, Suomessakin huumeiden käyttö ja huumekuolemat lisääntyvät, ja siihen on tietysti panostettava, ja olisin kysynyt, mihinkä toimiin hallitus tällä sektorilla on ryhtymässä tai ryhtynyt.

Ja samoin C-hepatiitti, mistä mainitaan, että sen ongelman olisimme jo päihittäneet: viime vuonna tuli C-hepatiitin hoitopolku, ja sen mukaisesti näillä uusilla lääkkeillä on mahdollisuus ei vain hoitaa tätä ikävää sairautta vaan eliminoida koko infektiota, ja se tulisi tehdä hoitopolun ohjeistuksen mukaisesti perusterveydenhuollossa. Kysyisinkin: onko hallitus [Puhemies koputtaa] resursoimassa, satsaamassa tämän tavoitteen toteutumiseksi?

16.06 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelma toteuttaa pitkälti Agenda 2030 -tavoitteita. Tässä keskustelussa on nyt aika koviakin sanoja käytetty, väitetty tässä salissa olevan hysteerisen politiikan ilmapiiri. Taitaa nyt tällä hetkellä tuulla vain yhdestä suunnasta tässä.

Kokoomus on kovasti arvostellut näitä ympäristölle haitallisia tukia, mutta kun katsoo, niin sieltä on 2,5 miljardia semmoista rahaa, jolla tuetaan suomalaista työtä, työllisyyttä, elinkeinojen edellytyksiä toimia Suomessa: kilpailukykyä, alempaa verokantaa, polttoainesten verokompensaatiota, kuljetustukea ja kaikkea. Olisi mukava kuulla, mistä näistä olisi valmis kokoomus leikkaamaan. Tuetaan suomalaista teollisuutta, suomalaista työllisyyttä ja elinkeinoelämää. Olisi mukava se miljardin leikkuri nähdä, mistä lähdetään liikkeelle.

16.07 **Mari-Leena Talvitie kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus on peräänkuuluttanut näitä asioita, koska esimerkiksi vihreät lupasivat ennen vaaleja leikata niistä sen miljardin. Me emme tehneet sitä lupausta, vaan vihreät tekivät sen lupauksen.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

Näissä tavoitteissa on sekä edistää kestävä teollisuutta ja innovaatioita että varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys. Meillä oli aamulla ympäristövaliokunnan julkinen kuuleminen siitä, millaisia taloudellisia ratkaisuja kiertotalous tarjoaa ympäristöhaasteisiimme, ja kuulimme kiertotalousohjausryhmän puheenjohtaja Reijo Karhista ja lukuisia kiertotalousasiantuntijoita. Siellä nousi esiin myös ratkaisuehdotuksia, joita voisimme tässä salissa edistää. Tuon esiin muutaman: Miten me muun muassa pystymme erottamaan kierrätetyn raaka-aineen ja jätteen roolin? Missä vaiheessa me emme enää puhu jätelain muutoksista, missä vaiheessa ne voivat olla kierrätetyn raaka-aineen lakimuutoksia? Millaisia kannustimia [Puhemies koputtaa] hallitus suunnittelee kiertotalouden edistämiseen? [Puhemies: Ja nyt on aika täynnä!] — Kiitos.

16.08 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hieno asia, että kokoomus nostaa ympäristölle haitalliset yritystuet täällä keskusteluun. Onhan niin, että samalla, kun haluamme nähdä hyvän kehityksen aikaansaamisen yhteiskunnassa, meidän ei kannata tukea sellaista kehitystä, joka on haitallista.

Siksi tämä hallitus onkin lähtenyt leikkaamaan ympäristölle haitallisia yritystukia. Me olemme leikanneet parafiinisen dieselin tuen, päästökaupan kompensaaation, teollisuuden energiaveron palautuksen ja nyt viimeisimpinä turpeen verotuen leikkauksen. Näiden tukien leikkaaminen auttaa siinä, että niiden ympäristöystävällisten ratkaisujen vaihtoehtoista tulee kannatettavia.

Edustajat Heinonen ja Talvitie ovat nostaneet täällä tätä asiaa esille. Kokoomus ei kuitenkaan hallitusvastuussaan ole saanut leikattua yhtäkään yritystukea. Miksi ette voi kertoa, mistä te olisitte valmiita leikkaamaan, kun teiltä sitä täällä on kysytty? [Mari-Leena Talvitien välihuuto]

16.10 Jukka Mäkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus pyrkii tekemään Suomesta hiilineutraalin ja pyrkii turvaamaan luonnon monimuotoisuuden. Yksi tekijä tässä tavoitteessa on tuulivoiman lisääminen, mutta minkälaisiin toimiin hallitus on ryhtynyt hajoavien tuulivoimaloiden siipien neutralisoinniseksi?

Tuulivoimaloiden siipien elonkaari on noin 20 vuotta, jonka jälkeen ne ovat ongelmajätettä, eikä niitä voi hävittää luontoa tuhoamatta. Osa puhtaasta energiasta on täten muuttumassa likaiseksi ongelmaksi koko maapallolla. Käsittääkseni Suomessa toimii tällä hetkellä yksi yhtiö, joka hävittää tuulivoimaloiden lapoja kaivamalla ne maahan. Voidaankin kysyä: Onko tuulivoima kokonaisuudessaan uusiutuvaa energiaa? Tämähän on sitä neutraalia ilmastopoliittikkaa, eli kun ongelmaa ei näe, niin sitä ei ole?

16.11 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Meidän on kaikki, jos meidän on työ: Nälkälän rahvas, älä aarteitas’ myö!” Ilmari Kianto 1911 kirjoitti näin. Luonnonvarat ovat niitä aarteita. Niitä kestävä kehityksen mukaisesti on hyödynnetty, niillä on maksettu tämän yhteiskunnan koulutus ja hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen, maksettu sotavelat. Kestävä kehityksen tavoitteissa kohta 9 ”edistää kestävä teollisuutta ja innovaatioita”, ja nyt minä kysyn, kun Vakesta on tehty Ilmastorahasto Oy ja pohjoisessa Suomessa on näitä teollisuusinvestointeja: onko valtio matkassa esimerkiksi Ilmastorahasto Oy:n kautta edistämässä sitä, että teollisuus kehittyy kestävä kehityksen mukaisesti muun muassa biotuotetehtaitten osalta?

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

16.12 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Olemme luoneet nykyisen maailman ajattelullamme, joten emme voi muuttaa sitä ilman, että muutamme ajattelutapaamme.” Näin sanoi Albert Einstein. Ajattelutapojen ja sitä myötä tekemisen muutosta tarvitaan kaikilla yhteiskunnan tasoilla ja kaikissa organisaatioissa, jotta agenda voi tulla todeksi. Kysyisinkin pääministeriltä — tai ympäristöministeriltä, kumpi haluakaan vastata — miten voisimme edelleen lisätä koko yhteiskunnan tietoisuutta Agenda 2030 -tavoitteista ja Suomen toimeenpanosuunnitelmista ja miten voisimme entistä paremmin integroida kestäväen kehityksen osaksi kaikkien hallinnonalojen strategista suunnittelua sekä päivittäistä toimintaa.

16.13 **Eeva-Johanna Eloranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on ihmisoikeusperustaista. Sen keskeisenä tavoitteena on edistää systemaattisesti sukupuolten tasa-arvoa sekä tyttöjen ja naisten ihmisoikeuksien täyttämistä. On hyvä, että Suomi painottaa erityisesti seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia. Niitä kuitenkin haastetaan tällä hetkellä kansainvälisesti, myös EU:n sisällä. Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja niihin liittyvien oikeuksien parantaminen ovat välttämättömiä edellytyksiä Agenda 2030 -tavoitteiden saavuttamiseksi. Viime kädessä on kyse jokaisen lapsen oikeudesta syntyä toivottuna tähän maailmaan.

Onko ulkoministeriöllä selkeää vaikuttamistoiminnan ohjelmaa YK-järjestöissä, sellaista, joka pystyisi osaltaan vastaamaan naisten oikeuksia ja seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia vastustavien maiden painostukseen kyseenalaistaa näiden oikeuksien eteen tehty työ ja niiden tärkeä merkitys?

16.14 **Mikko Lundén ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ilmastopolitiikasta sekä siihen kiinteästi liittyvästä ilmastosuunnitelmasta puhuttaessa ei voida koskaan sivuuttaa myöskään maataloutta ja sen tärkeyttä maallemme. Pidän myös erityisen tärkeänä sitä, että esimerkiksi maa- ja metsätaloussektorin toimintaa maassamme ei liian kunnianhimoisilla päästövähennyksillä vaikeuteta entisestään. Tämän johdosta näkisin mielelläni, ja varmasti moni muukin, että hallitus hivenen terästäisi toimintaansa etenkin EU-edunvalvonnan suhteen. Ei voi olla niin, että muut maat saavat paremmat tukiehdot alkutuottajille sekä lisäksi onnistuvat pienentämään EU:n maksuosuuksiaan. — Kiitos.

16.14 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyin hetki sitten hallitukselta, millä tosiasiallisilla toimivilla keinolla hallitus auttaa ihmisiä pois köyhyydestä, ja vastausta ei tullut. Voin antaa sen itse: työllistäminen. Ikävä kyllä, tällaisessa erittäin haastavassa tilanteessa teillä ei ole vielä keinoja, millä työllistetään. Ihmisiä on autettava työllisyyteen, leivän syrjään kiinni, elämään kiinni. Se on ainoa toimiva, tosiasiallinen keino auttaa ihmisiä pois köyhyydestä. Kun näin ei tapahdu, meillä on tässä tilanteessa suuri vaara, että köyhyys on kohta kohtalona aika hurjalle määrälle ihmisiä. — Kiitos.

16.15 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lundénille voisin vastata siitä, että Suomi nimenomaan tässä nytkin käydyssä neuvottelussa noudatti sitä perinnettä, jossa on laskettu tarkkaan, että Suomi hyötyy ennen kaikkea tätä kaut-

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

ta maatalouden ja aluekehityksen rahoituksesta, miten nyt hoidettiin. Tietysti voidaan miettiä sitten jatkossa, muutetaanko sitä systeemiä, mutta tämä on pitkältä ajalta arvioitu.

Toinen, mitä haluaisin perussuomalaisilta kysyä: Kun edustaja Niikko täällä mainitsi, että on hyvä, että globaalisti sinänsä edistetään näitä asioita, ja vastaavasti edustaja Peltokangas sanoi, että mitään ei saa globaalisti edistää, niin kumpi teidän linjanne nyt on? [Leena Meri: No, kumpi se teidän linjanne on?] Onko teillä oikeastaan nyt, onko missään vaiheessa sellaista vaihtoehtoa, että tulisitte muiden puolueiden mukaan pienentämään hiilijalanjälkeä tai uudistamaan teollisuutta tai turvaamaan omavaraisuutta? Onko mitään sellaista keinoa, että lähdetäisiin yhdessä rakentamaan näitä tavoitteita, kuten viime kaudella yritettiin? Silloin se ei teidän kanssanne onnistunut, mutta onnistuuko se jatkossakaan? [Leena Meren välihuuto]

16.16 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että edustaja Ovaska otti tämän asian esille. Nimittäin tästä asiasta me tänään keskustelimme ulkoasiainvaliokunnassa, kun käsitelimme hallituksen vuosikertomusta pohjoismaisesta yhteistyöstä. Me kaikki olimme yksituumaisia siinä, että me voisimme kumminkin paremmin päästä eteenpäin tässä globaalissa vaikuttamisessa siten, että me loisimme tätä vuorovaikutuksellista yhteistyötä kumppanimaiden kanssa tiiviimmin elikkä käytännön tasolla. [Eduskunnasta: Ne ovat luottamuksellisia keskusteluja!] Kun me toimimme nykyään silleen, että meillä on näitä valtuuskuntia, joissa me istumme seminaareissa ja kuuntelemme ne luennot, ja parhaat keskustelut käydään sitten siellä seminaarien ulkopuolella tai vaikkapa jalkapalloturnauksen jälkeen saksankielisten valtioiden kanssa, niin tällaista meidän pitäisi lisätä, sitä vuorovaikutusta, jotta me voimme ajaa niitä meidän tärkeitä asioita globaalisti ja saada muuttamaan asioita. Yksi esimerkki vaikka: Kun me vuosi toisensa perään puhumme vaikka merten saastumisesta ja niitten puhdistamisesta, niin tosiasiaa kuitenkin kolmannet maat jatkuvasti dumpaavat enemmän ja enemmän näitä vahingollisia ympäristöjätteitä mereen, [Puhemies koputtaa] meret täyttyvät muovilla. Mutta siitä huolimatta me emme pääse eteenpäin [Puhemies: Ja nyt on aika täynnä!] muuta kuin julistuksia luomaan ja... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

16.17 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Optimistina ajattelen, että tämä keskustelu antaa entistä vahvemman selkänojan seksuaali- ja lisääntymisterveiden edistämiseen sekä Suomessa että maailmalla. Sitä meiltä nimittäin kipeästi toivotaan.

Eri puolilla maailmaa taitavasti organisoituneet ja hyvin rahoitetut konservatiiviset voimat nostavat päätään ja kyseenalaistavat naisten oikeuksia, seksuaalioikeuksia ja tasa-arvoa. Yksi tämän kehityksen hedelmä istuu parhaillaan Valkoisessa talossa, ja seuraavat päivät ja viikot näyttävät, kuinka kauan. Lähempää löytyy esimerkiksi Puola, jossa oikeutta raskauden keskeytykseen on jo merkittävästi rajattu ja uhataan kiristää entisestään. Jokaisella on oltava oikeus seksuaalineuvontaan, ehkäisyyn, synnytyspalveluihin ja tarvittaessa myös turvalliseen raskauden keskeytykseen. Aborttioikeuden rajoittaminen ei lopeta abortteja, se vain tekee niistä entistä vaarallisempia. Kaikki tuki siis puolalaisille, jotka protestoivat nyt ehdotettuja rajoituksia vastaan voimakkaasti. Kyseessä ei ole vain puolalaisten naisten kamppailu oikeuksiensa puolesta, [Puhemies koputtaa] vaan meidän kaikkien yhteinen kamppailu.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

16.19 **Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty todella hyvää keskustelua tänään, ja erityisesti haluan nyt kiittää edustaja Virolaista tärkeän asian nostamisesta, nimittäin tämä naiseen kohdistuva väkivalta, joka todella on Suomen yksi semmoinen häpeäpilkku, johon meidän tarvitsisi puuttua. Ei voi olla niin, että me olemme EU:n toiseksi väkivaltaisimaa ja turvaton maa naisille elää ja olla.

Toinen asia, mistä halusin vielä puhua, josta on puhuttu, on lapsiperheköyhyys ja köyhyys yleisestikin. Myös siitä on käytetty hyviä puheenvuoroja. Meillä on edelleen, vaikka monissa vertailuissa ja millä tahansa mittarilla näytämme ulospäin hyvää esimerkkiä, totta se, että meillä on Lahden kokoisen kaupungin verran lapsiperheköyhyydessä eläviä lapsia, eli noin 120 000, ja se on ihan liian paljon. Pääministeri Marin nosti niitä asioita esiin, mitkä ovat tällä hallituksella olleet agendalla ja mitä asioita on tehty, ja niistä suuret kiitokset. Se on pitkäjänteistä työtä ja kestävä kehitystä, että me pidämme huolta heistä, [Puhemies koputtaa] jotka meistä aikanaan huolehtivat.

16.20 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkaisin vielä, miten Agenda 2030 -tavoitteet täyttyvät Suomessa.

Tavoite 7: ”Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille.” Jatkuvasti rajusti kasvavat sähkön siirtohinnat eivät todellakaan edistä tätä tavoitetta. Monella alueella sähkön siirtohinnat ovat lähes tuplaantuneet viimeisen 10 vuoden aikana. Miksei hallitus tee asialle mitään?

Tavoite 8: ”Edistää kaikkia koskevaa kestävä talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja.” Missä ovat hallituksen vaikuttavat työllisyystoimet, mihin koko hallitusohjelma nojaa?

”Rakentaa kestävä infrastruktuuria sekä edistää kestävä teollisuutta ja innovaatioita.” Teollisuuden säilyttäminen Suomessa on ympäristö- ja ilmastoteko, koska Suomessa tuotteet tuotetaan mahdollisimman puhtaasti ja luontoa kunnioittaen. Hallituksen intoilu uhkaa johtaa maailman puhtaimman teollisuustuotannon siirtymiseen niihin maihin, joissa ei päästöistä valiteta. Meillä on kotimaassa täällä esimerkiksi Vaasan alueella upeita alan osaamista, mitä pitäisi vain pystyä viemään maailmalle.

16.21 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ennen kuin ruvetaan puhumaan kokoomuksen tukileikkauksista, haluaisin kuitenkin tietää, koska hallituksen sisällä selkeästi tästä nyt on eri näkemys. Ministeri Vanhanen on taannoin täällä sanonut kuitenkin, että ympäristölle haitalliset tuet nousevat laskelmista johtuen, ja taas ministeri Mikkonen on sanonut, että ne laskevat. Eli minä en oikein nyt tiedä, nousevatko ne vai laskevatko ne, ja pääministeriltä kysyisinkin, miltä tämä nyt kuulostaa. Kun puhutaan Agenda 2030:stä, kun puhutaan kestävästä kehityksestä, kun puhutaan Suomen tavoitteesta, niin miltä tämä teistä kuulostaa, kun peilataan vaikka sitä puhetta, jonka piditte tässä aluksi?

16.22 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansallinen eheys tai sen puute on päivänpolttava teema rapakon takana mutta myös Suomessa. Kun palvelut ja niihin pääsy, koulutus- ja terveystoimet turvataan koko Suomessa asuinpaikasta tai varallisuudesta riippumatta, rakennetaan kestävä kehitystä kaikille suomalaisille. Kysynkin hallitukselta, millä tavoilla hallituksen politiikalla vahvistetaan tasapai-

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

noista ja tasa-arvoista kehitystä, joka turvaa palvelut, vahvistaa sosiaalista ja alueellista oikeudenmukaisuutta ja niiden myötä kansallista eheyttä.

Arvoisa puhemies! Vaikka tämäkin keskustelu on monin osin ollut sen sävyinen, että se ei ole omiaan luomaan kansalaisille tunnetta turvallisuudesta, on meidän kaikkien hyvä muistaa, että me suomalaiset olemme onnekkaita asuessamme monien mittareiden mukaan maailman parhaassa maassa.

16.23 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen täällä korostanut puheenvuoroissani Suomen omaa näkökulmaa kestäväan kehitykseen, mutta toki on tärkeää muistaa, että Agenda 2030 -tavoitteet koskevat koko maailmaa. Toisaalta turvallinen maailma on Suomen ja suomalaisten etu, kuten pääministerikin taisi omassa puheenvuorossaan sanoa, ja siksi Suomen on toimittava paremman maailman puolesta ja edistettävä kestäväa kehitystä myös globaalisti.

Kehitysapu on tärkeä elementti kestävässä kehityksessä, mutta toki kehitysyhteistyön luonnetta voidaan muuttaa, ja meidän on syytä tehdä enemmän investointeja ja kehitystyövaroja on suunnattava tehokkaampaan käyttöön esimerkiksi pakolaisuuden ennaltaehkäisyyn ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen hyväksi.

Suomelle on tärkeää tukea esimerkiksi tyttöjen koulutusta maailmalla, sillä se on tutkitusti erittäin tehokas keino vaikuttaa yhteiskuntien kehitykseen. Ja tässä meillä olisi paljon annettavaa, ja voimme olla tässäkin asiassa [Puhemies koputtaa] kokoamme suurempi.

16.24 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka tuolta keskustan riveistä on tullutkin viestiä, että me emme voisi täällä Suomessa vaikuttaa siihen, mitä muissa maissa tehdään, niin toivon kuitenkin, että hallitus edistää oikeudenmukaisuutta. Ja kysynkin pääministeri Marinilta siitä, aiotteko EU:ssa puuttua tähän epäoikeudenmukaisen taakanjakoon, jossa maakohtaisesti päästötavoitteet ovat erittäin epäoikeudenmukaiset Suomelle. Missään tapauksessa emme voi sanoa, että saastuttaja maksaa.

Esimerkiksi Puola käyttää kivihiiltä sähköntuotannosta 92 prosenttia. Silti tavoite siellä on 7, Bulgaria lähes 90 prosenttia, tavoite tasan 0, Suomi alle 7 prosenttia, ja meillä on silti EU:n kolmanneksi korkein tavoite, lähes 40 prosenttia. Aiotteko, ministeri Marin, puuttua tähän epäoikeudenmukaisuuteen? Olette tässä tuoneet esille tasa-arvoa, oikeudenmukaisuutta. Jospa me pitäisimme vähän meidänkin puoliamme tuolla pöydissä, että ihmisille jää varoja elämiseen ja että meidän ei tarvitsisi maksattaa [Puhemies koputtaa] suomalaisilla tätä kaikkea.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Hoskonen ja sen jälkeen ministereiltä vastauksia.

16.25 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lyhyesti vain:

Vaikka kansainvälisen ohjelman piirissä olemme tällä hetkellä tekemässä työtä — globaali vastuu on, totta kai, selvä asia — sen globaalin vastuun toteuttaminen on kaikkein helpointa omassa maassa. Totta kai teemme YK:ssa yhteistyötä, EU:ssa yhteistyötä, mutta jos me haluamme tätä ilmastopolitiikkaa hoitaa, niin ehdottomasti tehokkain kenttä on kotimaa.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

Meillä on metsätalouden puolella tehty valtavaa edistystä. Kuten tänä päivänä kiertotalousseminaarissa nousi esille, meillä on silläkin puolella annettavaa. Me puhumme jatkuvasti hiilidioksidipäästöistä, mutta harva ministerikään on lähtenyt sille tielle, että on uskaltanut puolustaa sitä metsien kasvua järkevästi lisäämällä. Ja sen liikenteen verran päästöjä on mahdollisuus nollata lisäämällä metsän kasvua. Se on lähes ilmainen keino, ei maksa mitään, tuottaa varmasti suomalaista työtä ja suomalaista raaka-ainetta maailmanmarkkinoille ja palvelee suomalaisia. Sama koskee peltojen rikkauksia. Suomalainen puhdas elintarvike on aina kilpailukykyinen. Ei kannata sinne ruotsalaisten juustojen perään hakailla eikä mihinkään muuhunkaan. Kyllä meillä omat eväät riittävät, ja siitä riittää myytävääkin, kunhan aika on.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Sitten vastauksia, ministeri Mikkonen. Riittääkö 2 minuuttia?

16.27 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen: Puhemies! Tässä on käyty todella hyvää keskustelua. Tässä ovat todella esimerkiksi nämä ympäristölle haitalliset tuet nousseet esiin, ja niin kuin valtiovarainministeri totesi ja niin kuin budjettikirjassakin sanotaan, niin varmaan olisi syytä myös päivittää, mitä näillä ympäristölle haitallisilla tuilla tarkoitetaan. Ympäristöministeriöhän on tehnyt vuodelta 2013 laajan selvityksen, jossa ympäristölle haitallisia tukia on katsottu, ja se pohjautuu OECD:n määritelmään siitä, että kaikkien muiden tekijöiden pysyessä ennallaan ympäristön kannalta haitallinen tuki kohottaa tuotannon tasoa tai luonnonvarojen käyttöä ja siten kohottaa jätteen, saasteen ja luonnon hyväksikäytön tasoa.

Itse ajattelen, että kun aika muuttuu ja varsinkin kun tämä ilmastokysymys nousee vahvasti esiin, niin ennen kaikkea ne tuet, joilla ylläpidetään fossiilitaloutta, ovat tänä päivänä ne, mistä meidän täytyy päästä eroon, ja tämän suhteenhan hallitus on tehnyt päätöksiä, kun olemme lakkauttaneet päästökauppakompensaation. Se näkyy vielä ensi vuonna, koska sitä maksetaan vielä tältä vuodelta, mutta sitten sitä ei enää seuraavana vuonna makseta, samoin kuin energiaintensiivisen teollisuuden energiaveron palautus eli tämä niin sanottu energiaveroleikkuri poistuu, ja se tulee poistumaan asteittain. Mutta todella tämä vertailu viime vuoteen on monella tapaa hankala, koska siellä on esimerkiksi tämä teollisuuden sähkövero, joka auttaa meidän teollisuuttamme sähköistämään ja sitä kautta siirtymään vähähiilisyteen — se kuitenkin myös näkyy siellä ympäristölle haitallisena tukena tämän vanhan määritelmän mukaisesti.

Sitten täällä nousi esiin tämä kiertotalous, ja siinä meillä on paljon mahdollisuuksia. On ilo kuulla, että tämä ympäristövaliokunnalle esitelty strategia on täällä herättänyt paljon innostusta, ja sitä me tarvitsemme, koska se on avain siihen, miten me voimme käyttää luonnonvaroja entistä tehokkaammin ja sitä kautta varmistaa luonnon monimuotoisuutta ja myös torjua ilmastokriisiä.

Sitten täällä nousivat esiin esimerkiksi nämä energia-avustukset ja öljylämmityksen tuki kotitalouksille. Nämä ovat tärkeitä keinoja siinä, miten me voimme auttaa kotitalouksia entistä energiapihimpään elämään, niin että — varsinkin jos käyttää fossiilista energiaa — myös kulut sitä kautta pienevät, kun energiatehokkuutta voidaan parantaa. Tämä edustaja Heikkisen [Puhemies koputtaa] esiin nostama öljylämmityksen tuki: juuri tällainen on nyt paraikaa haettavissa Pirkanmaan ely-keskukselta, ja meidän hallituksen yhteinen toive

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

on, että me voisimme sitä tukea myös kasvattaa jatkossa niin, että entistä useampi pystyisi sitä käyttämään ja hyödyntämään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Minister Blomqvist, cirka 2 minuter.

16.29 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Herra puhemies! Minäkin kiitan hyvästä keskustelusta.

Tässä nousi pari asiaa, joihin haluan nyt yrittää vastata. Edustajat Virolainen ja Viljanen nostivat keskusteluun lähisuhdeväkivallan ja naisiin kohdistuvan väkivallan. Tämä on kyläkin oikeusministeri Henrikssonin vastuualuetta suurimmalta osaltaan, mutta voin sanoa, että juuri valmistui naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma ja sitten vielä ihmiskaupan vastainen ohjelma on valmistumassa keväällä 2021 ja sitten on myös menossa seksuaalirikoslainsäädännön uudistus, jossa rikoslakia uudistetaan siten, että raiskaus määritellään Istanbulin sopimuksen mukaisesti suostumuksen puutteen kautta. Nämä olivat muutamia esimerkkejä, ja sitten nostamme myös turvakotien rahoitusta jatkuvasti.

Sitten, arvoisa puhemies, haluaisin vielä tästä pohjoismaisesta yhteistyöstä sanoa, että tässä on hyvin noussut esille, että pohjoismainen yhteistyö on Suomelle tärkeää, ja tämä sopii myös tähän kestäväan kehitykseen. Viime vuonna pääministerit hyväksyivät uuden vision, jossa on kolme painopistealuetta: vihreä Pohjola, kilpailukykyinen Pohjola ja sosiaalisesti kestävä Pohjola. Nämä sopivat erittäin hyvin yhteen tämän kestäväan kehityksen ja Agenda 2030:n kanssa. Ja sen voin vielä lopuksi sanoa, että Suomi puheenjohtajuuskaudella ensi vuonna erityishankkeissa kehittää kiertotalouden osaamisverkostoa rakennus- alalla. Muun muassa tällaisia asioita. — Kiitos, herra puhemies.

16.32 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari: Arvoisa puhemies! Kiitos myös omasta puolestani hyvästä keskustelusta.

Agenda 2030 on koko kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän ja sen kehityksen ytimessä, ja YK:n merkitys on siinä tietysti ehkä tärkeämpi kuin koskaan, ihan samalla tavalla kuin koko monenkeskisen sääntöpohjaisen järjestelmän menestys on Suomelle erittäin tärkeää. Erityisesti näinä päivinä tietysti toivomme, että maailma ja suurvallat ovat sellaisia, jotka ovat valmiita siihen sitoutumaan.

Kaiken kaikkiaan Agenda 2030 on saanut todella paljon aikaan, ja kaiken kaikkiaan minä olen iloinen siitä, että täällä Suomessakin kaupungit ovat sitoutuneet tähän yhteistyöhön: suomalaiset kaupungit näyttävät esimerkkiä ei pelkästään toisilleen vaan koko maailmalle. Ja on todella hienoa, että esimerkiksi Jyväskylässä saimme maanantainakin ministeri Lintilän kanssa todeta, että asioita tehdään oikealla tavalla, ja se on meidän kaikkien etu.

Mutta kuten sanottu, tilanne on erittäin haastava globaalisti. Me olemme nähneet maailmalla jo vuosikymmeniä, että globaalit ongelmat tarvitsevat globaaleja ratkaisuja. Kukaan ei ratkaise näitä ongelmia yksin, ei edes Suomi. Ja siinäkin mielessä, kun täällä on tänäänkin siteerattu paljon tiedemiehiä ja kulttuurin suurmiehiäkin, taisi olla presidentti Kekkonen, joka sanoi, että Suomi ei ole maailmanpolitiikan tuomari vaan lääkäri. Tietysti, kun katsoo nyt tätä hetkeä ja tulevaisuutta, voisi nähdä Suomen ja pitää nähdä Suomi maailmanpolitiikan sairaanhoitajana, insinöörinä ja luokanopettajana. Silloin me olemme ilmastokysymysten, silloin me olemme digitalisaation, silloin me olemme juuri niiden ratkaisujen äärellä, mistä tänäänkin hallitus on halunnut teille puhua. Ja nyt aika on kypsä

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

kiertotaloudelle. Nyt aika on kypsä digitalisaatiolle, myös vientimielessä. Minä olen erittäin iloinen esimerkiksi valtiovarainministerien globaalista ilmastokoalitiosta, yli 50 maata, ja siitä kiitos myös edelliselle hallitukselle. Se alkaa nyt näkyä globaalisti, joten tästä on hyvä jatkaa.

16.34 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Arvoisa puhemies! Mietin sitä, että jos tämä Agenda 2030 olisi päätettävänä neuvotteluissa juuri nyt, niin luulen, että tässä ajattelutavassa, joka meillä on, ehdottomasti lisättäisiin kyllä vahva lisäpanos vielä erilaiseen monenkeskiseen yhteistyöhön näitten haasteiden voittamiseksi. Myös tämmöisissä pandemian kaltaisissa kysymyksissä pitäisi asettaa globaalilla tasolla ei vain maakohtaisia tavoitteita vaan maiden väliselle yhteistyölle huomattavasti vahvemmat tavoitteet siitä, miten tällaisia ongelmatilanteita hoidetaan, koska tämä yksittäinen pandemia tuo takapakkia luultavasti hyvin paljon tässä Agenda 2030:n toteuttamisessa kaikilla näillä sektoreilla, erityisesti köyhyden voittamisessa ja talouden kestävyuden vahvistamisessa.

Edustaja Kilpi peräänkuulutti ja kysyi työllisyystoimien perään. On selvää, että sen päälle, mitä syksyllä jo keskusteltiin ja mitä hallitus julkisti, uusia työllisyystoimia tulee, mutta työllisyydenkin kohdalla oikeastaan kannustaisin vähän samanlaiseen tarkastelutapaan kuin mikä tässä Agenda 2030:n pohjalla on, että kyse on kokonaisuudesta. Myös Suomen tyyppisessä yhteiskunnassa työllisyyden tasoon vaikuttaa ilman muuta se kokonaisuus, jota osaamisella, hyvän investointiympäristön kehittämisellä, hyvällä hallinnolla, vaikuttamisella tuotannon kustannuksiin kehitetään — kaikkien niitten semmoisten yksittäisten päätösten rinnalla, joihin meillä tämä työllisyyskeskustelu yleensä kulminoituu. Eli tämän työllisyydenkin vahvan kokonaistuloksen saavuttamisen kannalta pitää kiinnittää huomiota siihen, mistä edellytyksistä talouskasvu ylipäätään syntyy ja sen osana sitten myös työllisyys kasvaa myönteisesti.

16.36 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Mielestäni ministeri Skinnari kuvasi hyvin Suomen roolia globaalina toimijana. Meidän pitää tehdä täällä oma osamme, mutta sen lisäksi meillä on mahdollisuus auttaa muita tekemään oma osansa. Me voimme olla ratkaisujen etsijöitä, ja meidän pitää olla ratkaisujen etsijöitä globaalissa viitekehkeyksessä, ja esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjumisessa Suomella on hyvä mahdollisuus paitsi olla edelläkävijä myös auttaa muita tekemään kestäviä ilmastoratkaisuja.

Suomessa on valtavan paljon osaamista. Täällä on aikaisemmin Vaasan energiaklusteri mainittu, mutta myös muualla Suomessa tehdään paljon hyvää työtä ilmastoratkaisujen osalta. Itse kävin maanantaina Lappeenrannassa tutustumassa Lappeenrannan ja Lahden teknillisen yliopiston toimintaan, ja esimerkiksi se työ, mitä tehdään kestävämpien polttoaineiden löytämiseksi ja tuottamiseksi, on kyllä erittäin vaikuttavaa. Eli oma viestini tähän keskusteluun — ja kiitän kansanedustajia tästä hyvästä keskustelusta, jota olemme yhdessä käyneet — on se, että Suomi voi olla todella kokoaan suurempi globaali toimija, aivan kuten ministeri Skinnari kuvasi, ja meidän pitää auttaa myös muita saavuttamaan nämä Agenda 2030 -tavoitteet. Ja esimerkiksi ilmastotyön osalta Suomi voi olla toimija, joka auttaa muita maita ratkaisujen löytämisessä. [Leena Meri: Entä vaatia eikä vain auttaa?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt siirrytään puhujalistaan, jonka parissa vietämme aikaa kello 17:ään saakka. — Ensimmäisenä edustaja Turtiainen.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

16.38 **Ano Turtiainen at:** Arvoisa puhemies! Agenda 2030 sisältää paljon pyrkimystä tavoittaa maailmanlaajuisesti parempia näkymiä ja tulevaisuuden turvaamista ja elämänlaatua ihmiskunnalle ja siten koko planeetalle. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Vaikka puhutaan globaalista kestävästä kehityksestä, pieni Suomi toimii hyvänä esimerkkinä koko maailmalle, jos se laittaa kaiken voimavaransa oman maansa parantamiseen ja oman kansansa turvaamiseen. Hyvää ja vastuullista esimerkkiä Suomi näyttää muulle maailmalle myös, jos se lakkaa jakamasta resurssejaan ulkomaiseen kehitysapuun, sillä kehitysapu on pelkästään jarruttanut kehitysmaita ja kehitysmaalaisia kehittymään ja tulemaan toimeen omillaan. Kun jokainen maa pyrkii tulemaan toimeen omillaan, koko maailma muuttuu kestävämmäksi ja paremmaksi paikaksi elää ihan jokaiselle.

Meidän ei pidä kurittaa itseämme poseeraamalla koko maailman vihreän siirtymän juhlamenoissa avustajana. Meidän ei tarvitse enempää pyrkiä tasa-arvoon, sillä olemme sen jo saavuttaneet tasolle, jolle sen voi maalaisjärjellä ajateltuna parhaimmillaan saavuttaa. Saavutetun tasa-arvomme pahin uhka on utopistinen, kuvitteellinen ja ylikuonnollinen tasa-arvotavoittelu, johon liittyy yltiöpäinen kehitysmaalaisen haaliminen länsimaihin. Kehitysmaalaisen mukana länsimaihin tulleet vuohipaimenkulttuurit nakertavat syövä lailla meidän länsimaisia, kristinuskon pohjalle rakennettuja arvoja, joihin kuuluu myös saavutettu tasa-arvo.

Arvoisa puhemies! Meidän pitää löytää keskuudestamme johtajat, jotka eivät pakoile vastuutaan ujuttamalla meidät milloin kenenkin tossun alle. Suomi ja suomalaiset eivät ole EU-liittovaltiota varten. Siksi meidän pitää pyrkiä eroon Euroopan unionista. Meidän on ennen kaikkea pidettävä huoli omasta kansastamme ja sen hyvinvoinnista. Sitä varten Suomen valtio on olemassa.

Omavaraisuus olkoon ohjenuoranamme ja toimikoon se hyvänä esimerkkinä myös muulle maailmalle. Keskittykäämme energian omavaraisuuteen ja muuhun huoltovarmuuteen sekä luonnonvarojemme säilymiseen omissa käsissämme. Keskittykäämme yrittäjien aseman parantamiseen, jotta maahan saataisiin uutta työtä. Lopettakaamme polttoaineiden verottaminen ja turvetuotannon alasajo ideologisista syistä, sillä meidän tarvitsee elääksemme kulkea autolla ja tehdä energiaa niistä uusiutuvista luonnonvaroista, joita meillä kasvaa.

On sietämätöntä, että kävellen ja pyöräillen kulkeva ja tofua syövä ja jopa pikkulasten silmillä katsottuna tympeää elämäntapaa suorittava kaupunkilaisvähemmistö on päästetty asemaan, jossa se alistaa ilmastoon vedoten koko poliittisen päätöksenteon vasemmalta oikealle ja siten kiusaa ja kurittaa moottoriurheilussa ja jääkiekossa menestyvää rallikansaa. Sitä paitsi pelkästään koronapandemia muutti maailmaa pienessä ajassa pysyvästi ilmastoystävälliseen suuntaan niin paljon, että edes vihreiden ennen pandemiaa vaatimat pitkäaikaiset ilmastotavoitteet eivät olisi siihen johtaneet.

Arvoisa puhemies! Näen tässä ”Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa” -dokumentissa ihan liian paljon oman kansamme pahoinvointia maailmanparannuksen kustannuksella. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, muistutan teitä kaikkia nyt siitä, että täysistunnon aikana täällä täysistuntosalissa valokuvaaminen on kielletty. Tuolta lehtereiltä toki sitten saa kuvia ottaa.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

16.43 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Agenda 2030 -tavoitteena on käytännössä tehdä maailmasta täydellinen paikka. Tavoitteessa sinänsä ei ole mitään pahaa, mutta ei se realistinenkaan ole. Agendan avulla halutaan tehdä massiivisia parannuksia lyhyessä ajassa, ja muutokset ovat kalliita. Halu saavuttaa asetetut tavoitteet ei saa estää punnitsemasta keinoja tarkasti. Esimerkiksi kehitysavun osalta rahoja ikävä kyllä valuu nytkin korruptoituneille hallinnoille ja terroristien käyttöön eikä apu aina saavuta tarvitsijoita.

Suomi käyttää vuonna 21 kehitysapuun noin 0,49 prosenttia bruttokansantulosta. Vuoden 21 valtion budjetin mukaiset kehitysyhteistyömäärärahat ovat kokonaisuudessaan 1,2 miljardia euroa, joka on lähes 200 miljoonaa enemmän kuin vuonna 20. Agenda 2030 peräänkuuluttaa sitä, että kehitysavun määrärahan pitäisi olla 0,7 prosenttia bkt:stä. Kuitenkaan itsessään se ei poista köyhyyttä, vaikka me kuinka nostaisimme kehitysavun määrää. Kyse on siitä, kuinka ne kohdistetaan, kyse on siitä, miten se auttaa kehitysapua saavat osapuolet toimeentulemaan ilman kehitysapua. Me tiedämme sen täälläkin eduskunnassa keskuudessaamme, että näissä on vielä paljon parannettavan varaa.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa yhden esimerkin myös, mikä on hiukan hankala tai, voisiko sanoa, ristiriitainen tavoite tässä kehitysapu- ja Agenda 2030 -näkemyksessä. Tavoitteessa 8 sanotaan, että täytyy edistää kaikkia koskevaa kestäväää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja. Toki on selvää, että kehitysmaissa varsinkin, miksei myös Suomessa ja länsimaissa, pitää työllisyyttä ja talouskasvua kasvattaa, jotta hyvinvointi saavuttaisi kaikki. Siinä on kuitenkin sellainen ristiriita, että esimerkiksi tämän tavoitteen mukaan vähintään 7 prosenttia bkt:n vuosittaista kasvua tulisi tapahtua vähiten kehittyneissä maissa. Me ymmärrämme sen, että kun talouskasvu alkaa tällaisella määrällä nousemaan, niin se myös lisää ympäristöpaineita ja sitä myötä myös päästöjä. Kehittyvissä maissa ja myöskään monessa teollisuusmaassa ei noudateta likimainkaan sellaisia tavoitteita päästöjen hillitsemisessä kuin meillä täällä Suomessa. Ja heidän bkt-tavoitteensa kasvut ovat hurjia tämän agendankin mukaan. Me emme voi samanaikaisesti sitten puhua kirkkain silmin siitä, että Suomessa pitäisi enemmän kurittaa meidän teollisia päästöjäme tai meidän liikennepäästöjäme, kun me tiedämme kaiken lisäksi vielä sen, että meidän päästömme ovat noin promillen luokkaa kaikista globaalien päästöistä. Vaikka valot sammutettaisiin, tehtaat laitettaisiin kiinni eikä mitään päästöä tapahdu, niin ei sillä mitään saavuteta ilmaston kannalta.

Perussuomalaisen linja on ollut se, että saastuttaja maksaa niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin. Meidän tulisi globaalisesti ajaa sellaista verotusjärjestelmää ja sellaista EU:n tullijärjestelmää, jossa pahiten saastuttavista maista tulevat tuotteet joutuvat maksamaan suurempaa tullia. Tästä on keskustelua kyllä käyty Euroopan unionissa jo vuosikaudet, kuitenkin näyttää päätöksenteko aina olevan askelen jäljessä näissä asioissa.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi tässä haluan sen mainita, että kun me kaikki tänä aamuna olemme seuranneet myös Yhdysvaltain presidentinvaaleja, niin jollekin on tullut yllätyksenä se, että eikö se Biden voittanutkaan tai voitakaan näitä vaaleja, miksi se ennuste ei toteudukaan, että hänen piti ylivoimaisesti voittaa. Joiltain päättäjiltä unohtuu se, että viime kädessä kuitenkin äänestäjät haluavat oman maansa parasta. ”America first” tai oman maan etu ensin ei ole mikään pahe varsinkaan poliittisille päättäjille. Se kärki edessä kulkien ylpästä ei ole pahe, vaan se on hyve. Sitä vartenhan meidätkin on vaaleissa valittu ajamaan Suomen kansallista etua ensimmäisenä. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

16.48 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Suomi on hyvä maa. Se näkyy esimerkiksi siinä, että Suomi on kansainvälisten kestäväen kehityksen vertailujen kärkijoukoissa, tai siinä, että Suomi on jo saavuttanut tai saavuttamassa suurimman osan Agenda 2030:n päätaivoitteista. Haasteitakin meillä on. Kulutamme liikaa. Maailman mittakaavassa suomalaiset ovat toki melko pieni tekijä, mutta meidän kulutuskäyttäytymisemme ei ole kuitenkaan merkityksetön. Uusien teknologioiden kehitys ja käyttöönotto luovat uskoa tulevaan. Liikaa ei voi kuitenkaan laskea kehityksen varaan, vaan jo olemassa olevia keinoja on toteutettava määrätietoisesti. Fossiilisista polttoaineista luopuminen esimerkiksi vaihtamalla öljylämmitys maalämmöksi on jo tätä päivää.

Moni muutos kohti kestävämpää kulutusta on kuitenkin iso investointi. Valtion on tul-tava mukaan kustannuksiin. Vaikka eriarvoisuus on Suomessa maailman mittakaavassa pientä, on harvalla meistä taloudellisia resursseja ostaa vaikkapa sähköautoa tai uusia kotinsa lämmitysjärjestelmää. On hyvä myös muistaa, että joskus kestäväntä kehitystä on käyttää vanha loppuun.

Monilla kestäväen kehityksen toimenpiteillä on kiire, tai aika on jo loppunut. Toimenpi-teet on kuitenkin pystyttävä toteuttamaan oikeudenmukaisesti. Agenda 2030:n kantavana teemana onkin, että kukaan ei voi jäädä jälkeen. Äärimmäinen köyhyys on kyettävä pois-tamaan samalla, kun huolehdimme ympäristöstä.

On mahdotonta jättää ihmistä ja taloutta pois kestäväen kehityksen yhtälöstä. Säästäväi-syys on hyve, mutta joskus elämästä tekee elämisen arvoista myös turha kulutus. Haave ta-loudellisesti turvatumasta tulevaisuudesta on myös osa ihmisyyttä. Keskustalle on tär-keää, että ihmiset saavat itse valita asuinpaikkansa ja että koko Suomi pidetään mukana ke-hityksessä.

Arvoisa puhemies! Maailmanlaajuisesti on keskityttävä perusasioihin: puhtaaseen ruo-kaan, puhtaaseen veteen ja puhtaaseen energiaan. Erityisesti suomalainen koulutusvienti ja metsäosaaminen voisivat näytellä paljon isompaa roolia. Suomi on tunnettu korkeatasoi-sesta koulutuksesta — varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle saakka. Laadukas koulutus on myös yksi Suomen kehitysyhteistyön painopistealueista, mutta se olisi nostettava suoraan kehitysyhteistyön kärkeen. Suomella on paljon annettavaa koulutuksen perustan vahvista-misessa muun muassa kehittämällä kehitysmaiden opettajankoulutusta, koulutussektorin rakenteita ja koulutusviennin edistämistä. Koulutus tulee siis nostaa Suomen kehitysyh-teistyön kärjeksi, jotta voimme entistä paremmin vastata Suomen maailmanlaajuisen kou-lutusmaineen synnyttämään kysyntään. Koulutus on pohja kaikelle muulle kehitykselle. Panostamalla opetusalaan Suomen omien vahvuuksien pohjalta tuemme maailman tyttöjä ja heidän perheitään ja yhteiskuntiaan. Samalla tuemme oikeudenmukaisempaa ja vakaam-paa maailmaa, jossa meidän suomalaistenkin on parempi elää. Koulutus on avainasemassa työssä köyhyyden poistamiseksi, mutta se on tärkeää myös taloudellisesti, ympäristöllises-ti ja yhteiskunnallisesti kestäväen kehityksen edistämisessä. Tämä todistaa oman kehityk-semmekin kuluneina vuosisatoina ja -kymmeninä.

Puhemies! Olen luottavainen, että kaikesta selvittäään. Välistä edistymme, ja välistä tulee takapakkia. Suurin osa meistä tunnustaa tosiasiat, eikä niitä pääse pakoon.

16.53 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Kun jäätiköt sulavat, vuodenaikojen rajat sekoittuvat ja kuudes sukupoltoaalto kiihtyy, on käärittävä hihat. Ilmastonmuutos ja luon-tokato asettavat kaiken tänään tuntemamme kriittisen suurennuslasin alle. Mitä nopeam-min hyväksymme, että muutos on vääjäämättä edessä, sitä varmemmin onnistumme pitä-

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

mään kaikki mukana. Hidastelun hinta on kovin heille, jotka ovat kaikkein haavoittuvaimmimmassa asemassa. Myöskään ilmastonmuutoksen torjuntaa ja siihen sopeutumista ei voida maksattaa heillä, joiden tilanne on jo valmiiksi vaikea. Siksi sekä Suomessa että globaalisti on toteutettava reilu muutos, jossa ilmastopäästöjä ja köyhyyttä vähennetään samanaikaisesti.

Arvoisa puhemies! Monimutkaiseen kysymykseen ei ole yksinkertaisia ratkaisuja. Aikamme suurimpien ongelmien ratkomiseen tarvitaan rajat ylittävää yhteistyötä ja vahvaa sitoutumista yhteisiin päämääriin. Siksi on hyvä, että Suomi on vahvasti sitoutunut YK:hon ja sen kestävä kehityksen tavoitteisiin, joita tänään käsittelemme. Suomi voi parhaimmillaan olla kokoaan suurempi maailmalla. Meidät tunnetaan tasa-arvon tekijänä, rauhanneuvottelijana ja tinkimättömänä ihmisoikeuksien puolustajana. Meihin luotetaan ja meitä pyydetään tueksi vaikeilla hetkillä. Huolehditään, että näin on myös tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Jos ilmastonmuutoksen torjunta olisi helppoa, se olisi varmasti jo tehty. Siksi meiltä tämän päivän johtajilta sekä Suomessa että joka puolella maailmaa vaaditaan ennennäkemätöntä valmiutta ja rohkeutta tarttua toimeen. On kuitenkin kiinnostavaa pohtia, miksi kunnianhimoisen ilmastopolitiikan toimeenpano tai luontokadon pysäyttäminen tuntuvat vaativan juuri uskallusta — todellisuudessaahan toimimatta jättäminen on huomattavasti pelottavampi, uhkaavampi, suorastaan katastrofaalinen vaihtoehto. Muutos kuitenkin pelottaa monia. Käyttäytymisen muuttaminen ei ole mukavaa. Vuosikymmenten päähän ajattelemisen ei ole helppoa, ja koko urakka tuntuu aika ajoin ihan mahdottomalta. Kaikki tämä on inhimillistä. Juuri siksi aikamme vaikeimmat, viheliäisimmät kysymykset vaativat yhtä aikaa empatiaa, periksiantamattomuutta ja arvojohtajuutta — johtajuutta perustella, miksi muutosta tarvitaan, johtajuutta huolehtia, että kaikki pysyvät mukana muutoksessa, johtajuutta tehdä nekin välttämättömät päätökset, jotka eivät juuri sillä hetkellä kerää suurinta suosiota. Suomi voi tätä johtajuutta osoittaa.

Arvoisa puhemies! Johtajuutta maailmalla kaivataan toisenkin teeman tiimoilta, muutama sana siis vielä seksuaalioikeuksista ja lisääntymiserveiden kysymyksistä, joilla on valtava vaikutus kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen. Kaikkien muiden negatiivisten vaikutustensa lisäksi käynnissä oleva koronapandemia uhkaa myös näitä perustavanlaatuisia oikeuksia meillä ja etenkin maailmalla. Osin kyse on siitä, että kiireettömät ja ennaltaehkäisevät palvelut joutuvat väistymään akuutin kriisin tieltä. Tätä on nähty myös Suomessa, jossa ehkäisyneuvontaan voi olla vaikea päästä, seksuaalikasvatus on voinut etäopetuksessa jäädä väliin ja äitiysneuvolan palveluita on karsittu koronan takia, mutta osin kyse on myös siitä, että koronaa käytetään konservatiivisten voimien keppihevosenä seksuaalioikeuksien romuttamiseen. On arvioitu, että koronapandemia voi aiheuttaa globaalisti merkittävän laskun välttämättömien seksuaali- ja lisääntymiserveiden palveluiden tarjonnassa. Tämä tarkoittaa miljoonia suunnittelemattomia raskauksia, miljoonia turvattomia abortteja ja miljoonia synnytyskomplikaatioita vuosittain. Jokaisella on oltava myös pandemian aikana, ja tietenkin myös sen jälkeen, oikeus seksuaalineuvontaan, ehkäisyyn, synnytyspalveluihin ja tarvittaessa myös turvalliseen raskaudenkeskeytykseen.

Arvoisa puhemies! Kansainvälisen yhteisön on syytä tuomita jyrkästi seksuaali- ja lisääntymisoikeuksien rajoitukset ja muistutettava niiden merkityksestä myös nykyisessä, epätavallisessa tilanteessa. Vain siten voimme saavuttaa tärkeät kestävä kehityksen tavoitteet vuosikymmenen loppuun mennessä.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Ranne, ja sen jälkeen tämän asian käsittely keskeytetään.

16.58 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Agenda 2030 on karmeaa esimerkki aikamme uuskielestä, jossa muiden muassa ”varmistetaan”, ”lisätään”, ”tuplataan”, ”tehostetaan”, ”laajennetaan”, ”ylläpidetään”, ”saavutetaan”, ”edistetään”, ”ryhdytään”, ”tuetaan” ja ”kehitetään” ja niin edelleen, loputtomasti. Kutsumalla muutoksia reiluiksi ja oikeudenmukaisiksi ja painottamalla oikeuksia pyritään peittämään hallituksen politiikan todelliset seuraukset. Velvollisuuksista, rajoituksista ja hintalapusta ollaan hissukseen.

Hiilineutraaliuden vuoteen 2035 mennessä tavoitellut seuraukset ovat kaikkea muuta kuin reilut ja oikeudenmukaiset tavalliselle suomalaiselle. Luodaan kuvaa, että luvassa on jotain enemmän ja parempaa. Todellisuudessa luvassa on rajoituksia, velvollisuuksia, sääntelyä, karkaavia hintoja ja elintason jyrkkää laskua. Etenkin nuoriin on istutettu varmuus, että aika estää varma tuho on loppumassa. Me emme kuitenkaan voi tehdä valintoja, joilla kulutuksensa hiilijalanjäljen voisi pudottaa kymmenesosaan. Vaikka tyytyisimme täällä Suomessa syömään pelkkää lunta ja juomaan vettä, sillä ei olisi mitään vaikutusta maapallon ilmastoon. Ei ole ihme, että pahoinvointi, ahdistus ja mielenterveyden ongelmat lisääntyvät. Hallitus sulkee silmänsä myös siltä, että työn erikoistuminen on mahdollistanut väestönkasvun nykyiseksi, ja kulutus — kuunnelkaa: kulutus — on se mekanismi, jonka turvin vaikkapa me täällä, me kansanedustajat, istumme sen sijaan, että olisimme kuokkimassa tuolla turnipsipeltoa.

Hiilineutraaliuden tavoittelussa ei sinänsä ole vikaa, mutta keskeinen ongelma on järjestyksen kiire. Pakottamalla yhteiskunta, yritykset ja kotitaloudet uusimaan ennen aikojaan merkittävä osa kaikista investointihyödykkeistä tuhotaan käsittämätön määrä varallisuutta, käyttöarvoa ja ostovoimaa. Räikein ristiriita julkilausuttujen tavoitteiden ja suunniteltujen politiikkatoimien seurausten välillä koskeekin Agenda 2030:n tavoitetta 8, joka on edistää kaikkia koskevaa kestävästä talouskasvusta, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja.

Arvoisa puhemies! On anteeksiantamatonta uskotella, että hiilineutraalisuustavoitteen vaatimalla elintason valtavalla laskulla ja rajoituksilla luotaisiin talouskasvua ja tuottavia työpaikkoja. Se ei kerta kaikkiaan ole mahdollista. Agenda 2030 puhuu esimerkiksi työpaikkoja luovasta kestävästä matkailusta. Samaan aikaan hallitus antaa kymmenientuhansien alan työpaikkojen mennä koronan varjolla, koska lentämiselle ja liikkumiselle ei ole sijaa punavihreässä dystopiassa. Korona onkin käytännön koe, hienosti sanottuna living lab, joka toivottavasti vihdoinkin avaa suomalaisten silmät näkemään, mikä merkitys kuluttamisella on työpaikkojen synnyttämisessä ja ylläpitämisessä niin Suomessa kuin maailmalakin.

Kun suomalainen siirtyy lihansyönnistä kvinoaan ja avokadoihin sekä kierrätysvaatteisiin, loppuu suomalaisilta työ, eteläamerikkalaisilta ruoka, meksikolaisilta vesi ja bangladeshilaiselta äidiltä mahdollisuus elättää perhettään. Jos Suomi haluaa auttaa osaamisellaan muuta maailmaa ja johtaa kestävästä kehityksestä, se ei onnistu raunioittamalla ensin oma maamme ja taloutemme Venezuelan taikka Pohjois-Korean tasolle. Kotimaastamme, taloudestamme, kilpailukyvyvästämme, hyvinvoinnistamme on päinvastoin pidettävä huolta. Me suomalaiset kyllä kannamme vastuamme ympäristöstä ja maapallon tulevaisuudestakin, maltillisesti ja järkevästi. Niin toimien olemme haasteista ennenkin selvinneet.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

Andre vice talman Juho Eerola: Debatten och behandlingen av ärendet avbryts. Behandlingen av ärendet fortsätter under detta plenum efter att de övriga ärendena på dagordningen blivit behandlade.

Riksdagen avbröt behandlingen av ärendet klockan 17.03.

Riksdagen fortsatte behandlingen av ärendet klockan 21.26.

Andre vice talman Juho Eerola: Nu fortsätter behandlingen av ärende 8 som avbröts tidigare under detta plenum.

21.26 **Joakim Strand r:** Värderade talman! Tässä tosiaan käytiin hyvää keskustelua aikaisemmin, monta hyvää puheenvuoroa myös ministereiltä jäi mieleen: pääministerin puhe, ja ministereillä Skinnari ja Blomqvist oli myös erinomaisia puheenvuoroja. Oikeastaan punaisena lankana oli Suomen rooli maailmalla ja se, miten näitä tavoitteita voidaan edistää samalla, kun me myös voimme itse hyötyä konkreettisesti.

Ja jos nappaan näistä tavoitteista nyt muutamia, mitkä jäivät mieleen:

Tavoite 4: ”Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet” — siitä keskusteltiin hyvin.

Tavoite 5: ”Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia.”

Sitten useampi liittyi oikeastaan energiaan ja ilmastoon: ”Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille”, ”Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan.” Tässä itse näen — mistä jo aiemminkin puhuttiin — erinomaisia mahdollisuuksia Suomen vientiteollisuudelle: teknologiavientiteollisuudelle, energia- ja ympäristöratkaisujen järjestelmätason vientiin. Todettiin myös hyvin muutamassa puheenvuorossa, kuinka jo olemassa oleva pääministeri Marinin hallitusohjelma on hyvin synkronoitu näitten YK:n tavoitteiden kanssa.

Tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtajana haluan oikeastaan vain kiittää tässä kohtaa hyvästä lähetekeskustelusta. Otetaan siitä koppia ja sitten palataan asiaan. On erittäin laaja lausuntokierros myös, joten tästä pääsevät kaikki vielä lausumaan ja puhumaan, mutta kiitos tässä vaiheessa.

21.28 **Mats Löfström r:** Ärade herr talman! Agenda 2030 är viktig för att Finland med en klar målsättning ska gå mot att vara ett klimatneutralt välfärdssamhälle. Jag ser det därför som mycket positivt att statsrådet kommit med denna redogörelse om genomförande av Agenda 2030.

Också på Åland bedrivs ett proaktivt sektoröverskridande utvecklings- och hållbarhetsarbete, där bakgrunden är lagtingets och landskapsregeringens gemensamma strävan om ett bärkraftigt och hållbart Åland senast 2051. Ramverket för inriktningen av utvecklings- och hållbarhetsarbetet består av fyra internationellt använda hållbarhetsprinciper och FN:s 17 globala hållbara utvecklingsmål, alltså Agenda 2030.

Ärade talman! Också sjöfarten har förbundit sig till viktiga klimatmål genom FN:s sjöfartsorganisation IMO. Organisationen har enats om att minska utsläppen av växthusgaser

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

från internationell sjöfart med åtminstone 50 procent till 2050 jämfört med 2008 och sträva efter att utsläppen fasas ut så snart som möjligt. Målet ingår i en initial strategi som antogs 2018 och som ska ligga till grund för fortsatt regelutveckling.

Att genomföra satsningar som leder mot dessa klimatmål är dock kostsamt samtidigt som rederierna och sjöfarten drabbats oerhört hårt av coronakrisens ekonomiska effekter. För att säkerställa att rederierna har finansiella resurser för att göra behövliga investeringar behövs samhällets hjälp. Till exempel kunde detta vara något som EU-pengar från den kommande räddningsfonden kunde användas till. Finländska företag är nämligen också världsledande på marin teknologi, och detta skulle således kunna skapa nya innovationer och exportprodukter samtidigt som det skulle hjälpa hållbarhetsarbetet, en ren win-win alltså, och något som ledamot Strand, som representerar en region med många av de här världsledande marina teknologiska företagen, just var inne på.

Arvoisa herra puhemies! Myös merenkulkualalla on sitouduttu tärkeisiin ilmastotavoitteisiin YK:n merenkulkujärjestö IMO:n kautta. Järjestössä on yksimielisesti päätetty vähentää kansainvälisestä merenkulusta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 50 prosentilla vuoteen 2050 mennessä vuoden 2008 tasosta samalla kun tavoitellaan päästöttömyyttä mahdollisimman pian. Tavoite sisältyy vuonna 2018 hyväksytyyn strategiaan, joka toimii jatkosääntelyjen pohjana.

Ilmastotavoitteiden edellyttämät panostukset ovat kuitenkin kalliita. Samalla korona-kriisin taloudelliset vaikutukset ovat kohdelleet varustamoja ja merenkulkualaa raskaasti. Varustamot tarvitsevat yhteiskunnan apua, jolla varmistetaan niiden taloudelliset resurssit tarpeellisten investointien toteuttamiseksi. Tähän voisi käyttää esimerkiksi elpymisrahas-ton kautta tulevaa EU-rahaa. Suomalaiset yritykset ovat nimittäin meriteknologian maailman kärkeä, ja tukitoimet voisivat siten mahdollistaa [Puhemies koputtaa] uusia innovaatioita ja vientituotteita samalla kun vahvistetaan työtä kestäväen kehityksen puolesta. Tässä ratkaisussa kaikki voittaisivat.

21.31 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Agenda 2030 -tavoitteethan ovat globaalisti kunnianhimoisia, ja Suomi on pärjännyt hyvin vertailussa. Voisimme kuitenkin vieläkin paremmin viedä tavoitteita maaliin, jos halutaan. Ekologista kestävyyttä voisimme vahvistaa mielestäni vieläkin vähän enemmän puurakentamisen voimakkaalla edistämisellä, ja myös tuonne biokaasuinvestointien suuntaan voisi löytyä kunnianhimoa lisää. Hallitus on edistänyt puurakentamista, biokaasua, mutta toivoisin vieläkin enemmän. Nämä olisivat nimittäin realistisia ekotekoja.

Suuria epäkohtia kuitenkin löytyy kestäväen kehityksen tavoitteista, kohta 7: ”Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille.” Tämähän ei toteudu kailta osin, päinvastoin, esimerkiksi sähkön suhteen. Tällä hetkellä ihmiset maksavat kohtuuttoman suuria siirtohintoja ja perusmaksuja sähkön osalta sähköfirmoille. Tähän on kuitenkin onneksi tulossa hieman muutosta, ja toivottavasti se muutos on asianmukainen.

Sitten kestäväen kehityksen tavoitteista, kohta 9: ”Rakentaa kestävää infraa sekä edistää kestävää teollisuutta ja innovaatioita.” Voisimme edistää valtiovallan suunnalta näitä toimia hieman enemmän. Valtio voisi tulla mukaan esimerkiksi Paltamon KaiCell Fibers -biotuotetehtaan rakentamiseen. Siinä erityisesti edistettäisiin kestävää teollisuutta ja tuettaisiin vahvasti alueellisen tasa-arvon toteutumista muun muassa työpaikkojen suhteen. Mutta tämä olisi myös ilmastoteko, nimittäin olisi aika sääli, jos Kainuusta asti kuitupuu kul-

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

jetettaisiin kauas jatkojalostettavaksi. Aina raaka-aine pitää jatkojalostaa lähellä raaka-ainearantoja.

Arvoisa puhemies! Karnea faktahan on myös se, että Suomessa on edelleen suuria eroja alueiden välillä hyvinvoinnin osalta. Länsi- ja Etelä-Suomi voivat paremmin kuin Itä- ja Pohjois-Suomi, ja raja menee aika tarkalleen Pähkinäsaaren rauhan mukaisesti. Näitä eroja meidän tulisi saada kavennettua entistä enemmän. Suomalaista yhteiskuntaa on kehitettävä sosiaalisesti ja alueellisesti kestävällä tavalla. Tasa-arvoiset ja helposti saavutettavat koulutus- ja hyvinvointipalvelut koko Suomessa ovat hyvinvoinnin perusta, ne ovat olleet ennen ja sitä niitten pitää olla myös tulevaisuudessa. Alue- ja elinvoimapolitiikassa on nojautettava kunkin alueen erityispiirteiden vahvistamiseen.

Arvoisa puhemies! Tämä ei tarkoita, että Kuhmon Iivantiirassa asuvalle mökinmummulle pitäisi olla täysin samat palvelut kuin kaupungissa asuvalle. Sitä se Iivantiiran mummokaan ei välttämättä edes vaadi, vaan hän tyytyy vähäisempäänkin palvelutasoon, koska hän haluaa asua siellä Iivantiirassa mökissään haja-asutusalueella. Se, mitä hän haluaa ja toivoo, on, että hänelle annetaan aito mahdollisuus elää jatkossakin omassa kodissaan tiettyjen peruspalveluiden turvin, ja tämä hänelle suodaan jo ihan perustuslainkin turvin. Ja kun teemme päätöksiä täällä, niin meidän on aina, aina laitettava ihminen politiikanteon keskiöön.

21.36 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Kestävän kehityksen maailmanlaajuinen ohjelma Agenda 2030 sovittiin YK:n jäsenmaiden kesken vuonna 2015. Olemme saaneet täällä Suomessa iloita siitä, että olemme menestyneet erilaisissa kansainvälisissä vertailuissa erinomaisesti. Meillä on hyvä maa. Käsiteltävässä valtioneuvoston selonteossa on listattu maamme onnistumisia, ja tuo lista on suorastaan hengästyttävän pitkä. Suomi on jo saavuttanut tai saavuttamassa suurimman osan Agenda 2030:n päätavoitteista, jotka liittyvät muun muassa köyhyyden poistamiseen, terveyteen ja hyvinvointiin, laadukkaaseen koulutukseen, puhtaaseen veteen, teollisuuteen ja innovaatioihin. Emme kuitenkaan ole vielä kaikkia tavoitteitamme saavuttaneet, ja töitä riittää. Olemme jo voineet viedä tietoa ja osaamistamme ulkomaille, mutta niin kuin tänään keskustelussa on tullut esille, siinäkin on vielä paljon mahdollisuuksia erilaisen osaamisen ja myöskin tuotteiden viennissä.

Arvoisa puhemies! Olen erittäin iloinen siitä, että hallitusohjelmamme on rakennettu Agenda 2030 -ohjelman hengessä, jolloin tavoitteena on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Hallitusohjelma on edelleen hyvin ajankohtainen ja koronan takia ehkä yhä ajankohtaisempi, vaikka sen tavoitteita ja yksityiskohtia toki joudutaan tämän muuttuneen tilanteen vuoksi hiomaan ja tarkistamaan.

Haluan nostaa tästä Agenda 2030:stä esiin yhden seikan. Pääministeri totesi esittelypuheenvuorossaan, että ohjelman kantavana ja läpileikkaavana teemana on, että kukaan ei jäisi kehityksestä jälkeen. Hallitusohjelmamme painottaa sosiaalista vastuuta niin, että kannamme toisistamme huolta ja huolehdimme yhteisestä tulevaisuudesta. Haluamme, että kaikki pysyvät mukana.

On äärimmäisen tärkeää, aivan kuten edustaja Kettunen äsken puheenvuorossaan totesi, että päätöksenteon keskiössä täytyy olla ihminen. Valitettavasti maailmaamme hallitsevat monessa varsin pinnalliset ja materialistiset arvot. On puhuttava myös henkisten ja hengellisten arvojen merkityksestä ja edistettävä niiden toteutumista. Vaikka ihmisellä olisi kaikki raha, kaikki omaisuus ja kaikki valta, mutta jos hän on henkisesti tyhjä, niin ei hän sillä

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

mitään voita. On ristiriitaista, että vaikka elämme taloudellisesti ja elintasoltamme maailmanhistorian rikkainta aikaa täällä pohjoisessa, niin kovin monet ihmiset kärsivät toivotomuudesta, näköalattomuudesta tai tyhjyyden tai tarkoituksettomuuden tunnoista. On hyvä, että vaalimme kestäviä, perinteisiä arvoja, kuten yhteisöllisyyttä, lähimmäisestä huolehtimista ja toisen kunnioittamista sekä luottamuksen ja kansanvallan rakentamista — että emme puhu vain yksilön oikeuksista, vaan olemme myös valmiita henkilökohtaisestikin kantamaan vastuuta, vastuuta itsestämme ja lähimmäisistämme sekä koko yhteiskunnasta. Tähän meitä ohjaa Agenda 2030 ja hallituksemme ohjelma. Ne muistuttavat yhteisestä vastuusta ja ohjaavat sen toteutumiseen. Ne myös muistuttavat, että yhdessä voimme onnistua. Yhdessä onnistumme, ja pohja on vähintään kelvollinen. Tälle perustalle on hyvä edelleen rakentaa.

21.41 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Näin illasta on hyvä sanoa pari kritiikin sanaa, mutta ennen sitä tietenkin edellisen puhujan innoittamana sanon myös, että Suomessa on paljon hyvää. Tämä maa on hieno maa, tämä on paras meille suomalaisille, ja siitä johtuen, kun täällä eduskunnassa olemme, meidän oppositiopoliitikkojen täytyy esittää se kritiikki, mikä täytyy esittää. Suomennettuna: miehen täytyy tehdä se, mitä miehen täytyy tehdä.

Arvoisa puhemies! Sanat ”hiilineutraalius” ja ”hyvinvointiyhteiskunta” eivät tue toisiaan tämän päivän ihmisten arjessa. Se on fakta. Hallitus ei ole luopunut ilmastotavoitteistaan — sanotaan näin, että koronapandemiaksi nimetystä ajasta huolimatta, joka on hidastanut, ellei jopa pysäyttänyt kokonaan, hallitusohjelman monen kirjauksen toimeenpanomahdollisuudet. Siitä huolimatta tämä pyhä lehmä eli ilmastoraivo ei hallituspuolueissa ota laantuakseen, ja sitä ajetaan velkarahalla ja fanaattisesti yrittäjien ja veronmaksajien kustannuksella eittämättä kohti sellaista taantumaa, joka seuraavien hallitusten on työ ja tuska korjata. Agenda 2030 ei tule, sen kummemmin kuin hallituksen omakaan ohjelma, onnistumaan. Parasta, mitä voitte nyt tehdä, on tunnustaa tämä tosiasia. Nyt on unohdettava ilmastoraivo siksi aikaa, kunnes Suomen talous on saatettu niin kestäväälle pohjalle, että velkarahalla tätä yhteiskuntaa ei tässä mittakaavassa tarvitse tekehä.

Vasemmiston ja edustaja Arhinmäen väitteistä huolimatta velat on aina maksettava tavalla tai toisella. Mikään ei ole ilmaista, ei edes valtionvelka. Rahaa ei tule ovista ja ikkunoista, vaikka kuinka hallitus Agendansa ympärillä jatsailee. Suomen 17 kohdan tavoitteet Agenda 2030 -ohjelmassa ovat tässä hetkessä utopistisia. Suosittelen laskeutumista sieltä norsunluutorneista alas kansalaisten pariin heidän arkeensa, jossa palkka ei riitä välttämättömiin elinkustannuksiin, heidän pariin, joilla vielä sitä työtä on — sen tekeminen tehdään mahdollisimman vaikeaksi ja kalliiksi nostamalla kustannuksia. Osa siellä arjessa miettii, heittääkö rukkaset naulaan. Onko tämä hallituksen tavoite? [Tuomas Kettunen: Ei ole!]

Arvoisa puhemies! Tässä muutamia poimintoja selonteosta: Hallitus on ohjelmassaan luvannut muun muassa uudistaa poliittista kulttuuria ja päätöksentekoa rakentamalla pitkän aikavälin politiikkaa. [Pekka Aittakumpu: Hyvä!] No, tämä tarkoittanee nyt sitä, että hallitus pyrkii sitouttamaan tulevatkin hallitukset omalle Agenda-pohjaiselle politiikalleen. Hallitusohjelma sanoo painottavansa sosiaalista vastuuta niin, että kannamme vastuuta toisistamme ja yhteisestä tulevaisuudesta. [Pekka Aittakumpu: Hyvä!] No, hallitus näyttää kantavan vastuuta koko maailman tulevaisuudesta, ja suomalainen maksaa. Selonteossa kerrotaan, että Suomi on sitoutunut YK:n yleismaailmallisiin arvoihin ja toimii kansainvälisen oikeuden, demokratian ja ihmisoikeuksien vahvistamiseksi. Kyllä, YK:n, jonka

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

osassa jäsenvaltioita ei edes tunneta termejä ”demokratia” tai ”ihmisoikeudet”, saati sitten että niitä noudatettaisiin. Millaisen luottamuksen tällainen instituutio antaa, joka on ollut toiminnassa toisen maailmansodan päättymisestä saakka? Eikä näitä YK:n perusasioita olla tänä aikana saatu edes siedettävälle tasolle jäsenmaissa. Rahaa on instituutioon kyllä palanut valuutta jos toinenkin.

Arvoisa puhemies! Listaa voisi jatkaa loputtomiin, mutta pidän tärkeimpänä asiana sitä, että niin kauan, kun Suomi on vielä suvereeni kansallisvaltio — siitäkin huolimatta, että suvereniteettia on pala palalta Euroopan unionille lahjoitettu — pidettäisiin nyt ensisijaisesti huolta Suomen tulevaisuudesta, taloudesta ja oman kansan hyvinvoinnista, [Tuomas Kettunen: Niinhän me teemme!] kunnes koronapandemiaksi nimetty aika on selätetty. Suomen kokoinen maa ei Tellusta pelasta edes sillä, että se lakkaisi olemasta. Pyydän: lopettakaa turha Suomea sairastuttava ilmastoraivo nyt hyvissä ajoin. Se on Suomen kansan etu. — Kiitos.

21.46 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! On tosiaan hienoa, että Suomi pärjää monessa kestäväen kehityksen tavoitteessa hyvin, ja on hienoa, että meillä on hallitus, joka tavoittelee hiilineutraalin hyvinvointiyhteiskunnan saavuttamista. Tämä kestäväen kehityksen selonteko on nyt tärkeä, ja se entisestään vahvistaa hallituksen sitoutumista kestäväen kehityksen edistämiseen Suomessa ja kansainvälisesti. Samaan aikaan on niin, että mekään emme voi todeta, että me eläisimme kestävästi. On tärkeää, että tässä selonteossa myös tunnustetaan ne Suomen kestäväen kehityksen kipupisteet, ja Suomessa tosiaan haasteena on erityisesti ympäristöllinen ja ilmastollinen kestävyys. Suomen luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä ei ole saatu pysäytettyä, ja ilmastotoimien osalta Suomen kasvihuonepäästöjen vähentäminen vaatii paljon työtä ja lisää toimia tarvitaan.

Viimeksi tänä aamuna me tosiaan kuulimme ympäristövaliokunnassa selkeän viestin kiertotalousseminaarissa asiantuntijoilta siitä, kuinka yksinkertaisesti meidän kulutus- ja tuotantotapamme on muututtava. Linearisesta niin kutsutusta läpivirtaustaloudesta meidän täytyy siirtyä kiertotalouteen, ja tähän siirtymän toteuttamiseen me tarvitsemme vahvaa sääntelyä, me tarvitsemme taloudellisia ohjauskeinoja ja me tarvitsemme selkeitä määrittäviä tavoitteita.

Tässä selonteossa on oikein tunnustettu meidän haasteita ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi. Täällä todetaan, että meidän täytyy olla parempia esimerkiksi energiajärjestelmän kestävydessä, metsien kestävässä käytössä, vesiekosysteemien suojelussa ja kestäväen ruokajärjestelmän luomisessa. Myös suomalaisten kulutuksen globaali jalanjälki on tunnustettu Polku 2030 -arvioinnissa sellaiseksi teemaksi, jossa me tarvitsemme nykyistä kattavampia politiikkatoimia. Tämä on erittäin hyvä, sillä myös meidän omat ulkoistetut päästöt täytyy saada näkymään, ja niiden näkymättömyys on tällä hetkellä ollut haaste meidän omassa ilmastoraportoinnissa.

Arvoisa puhemies! Globaali koronaviruspandemia on tosiaan vaikeuttanut näiden kehitystavoitteiden saavuttamista, ja niin kuin aina, köyhimmät ja kaikista turvottomimmat ihmiset joutuvat kärsimään eniten. Eli globaalia vastuuta tarvitaan kipeästi juuri nyt.

Globaalin vastuun osalta haluan korostaa erityisesti muutamaa asiaa. Ensimmäinen on kehityspoliittinen johdonmukaisuus. Eli jos me haluamme globaalisti saavuttaa kehityspoliittisia tavoitteita, niin Suomen ei pidä millään aloilla, kuten kauppa- tai turvallisuuspolitiikassa, estää kehityspoliittisten tavoitteiden toteutumista. Eli ihmisoikeudet ja kestävä kehitys tulee huomioida, ja niiden tulee olla lähtökohta kaikessa kansainvälisessä politiikassa.

Punkt i protokollet PR 139/2020 rd

sa. Lisäksi tavoitteena pitää olla se, että kehitysyhteistyörahoitusta lisätään entisestään ja että Suomi pääsee tähän 0,7:n tavoitteeseen. Sitten viimeisenä vielä, että on tärkeää, että ilmatorahoitus erotetaan muusta kehitysyhteistyörahoituksesta, ettei käy niin, että ilmatorahoitus vie sitten varoja muulta kehitysyhteistyöltä. Eli myös köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämiseen tarvitaan ne kaikki varat, joita sinne on ohjattavissa, ja koronakriisi entisestään lisää tätä tarvetta.

Sitten lopuksi vielä tästä taloudellisesta kestävydestä yleisesti. Haluan vain todeta sen, kuinka kriittistä on se, että meillä on oikeudenmukainen ja toimiva verojärjestelmä, sillä verot ovat ihan keskeisessä osassa vaikuttamassa tulonjakoon, vaikuttamassa palveluiden rahoitukseen, harmaan talouden torjuntaan ja ylipäättänsä yhteiskunnan yhtenäisyyteen. Tämä sama pätee täällä Suomessa, ja se pätee myös kansainvälisesti.

Eli me haluamme olla kestävydessä edelläkävijöitä, ja se on minusta oikein, mutta aitoon kestävyteen ei riitä vain halu, vaan se vaatii näitten tavoitteiden lisäksi myös konkreettisia ja vaikuttavia toimenpiteitä. Ja sen takia tämä selonteko, joka on meidän toimenpideohjelmamme, parantaa nyt Suomen sitoutumista kestäväan kehitykseen. Tietenkin lisää tehtävää on vielä paljon tämän jälkeenkin, mutta tästä on hyvä jatkaa.

21.51 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Agenda 2030 innehåller 17 globala utvecklingsmål. Dessa mål är viktiga för att säkerställa att vi kan tackla våra gemensamma och globala utmaningar så att vi har en framtid. Därför har det varit extra viktigt att involvera ungdomar i det här arbetet — något som statsrådet och regeringen har gjort då man redan under förra mandatperioden tillsatte en grupp för de ungas Agenda 2030. Jag vill här tacka både tidigare miljöministern Kimmo Tiilikainen för hans engagemang för detta samt också Finlands Ungdomssamarbete Allians, som varit pådrivande för det här projektet.

Gruppen De ungas Agenda 2030 bildades våren 2017 under den nationella kommittén för hållbar utveckling som leds av statsministern. Kommittén ansåg att det fanns ett behov av att engagera unga i den nationella planeringen och implementeringen av Agenda 2030, vilket ledde till idén att erbjuda unga som är intresserade av hållbar utveckling en plattform. De ungas agenda har två mål: att främja och delta i den nationella planeringen och implementeringen av Agenda 2030 och hållbar utveckling. Gruppen De ungas Agenda 2030 i Finland har bestått av 20 personer i åldern 15—28 år från olika håll i Finland och med olika bakgrund. Takorganisationen för Finlands ungdomsorganisationer, Allians, hjälpte att hitta medlemmarna genom ett öppet ansökningsförfarande.

Ärade talman! Det är oerhört viktigt att vi bättre engagerar unga i beslutsfattandet, framför allt då det gäller så här stora och så här viktiga frågor som alldeles särskilt mycket kommer att påverka de unga. Det här arbetet kan därför också fungera som ett föredöme för många andra områden. — Tack.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till framtidsutskottet, som utrikesutskottet, förvaltningsutskottet, kommunikationsutskottet, jord- och skogsbruksutskottet, kulturutskottet, social- och hälsovårdsutskottet, ekonomiutskottet, arbetslivs- och jämställdhetsutskottet och miljöutskottet ska lämna utlåtande till.